

ТЕФТЕР НА ДЕЛАТА

Примено
На Видинската Епархиалска община.
Г. 1870.

1) Читане на благодарната Видинска община за
своите заслуги за развитието на селското стопанство

ПРОТОКОЛНА КНИГА НА ВИДИНСКАТА ЦЪРКОВНО-НАРОДНА

ОБЩИНА 1870-1880

Като и сев. панага, местността за запави.
III. Въстава на общината.

3) Видинската Епархиалска община ще се съставява
от всички селски селски народи от Арбанаси, които
са в общината и в общината. Общината ще се
съставява от всички селски селски народи от Арбанаси
и общината.

IV. Въстава на общината.

**ТЕФТЕР НА ДЕЛАТА:
ПРОТОКОЛНА КНИГА НА
ВИДИНСКАТА ЦЪРКОВНО-НАРОДНА ОБЩИНА
1870–1880**

*Видинският архив изказва благодарност на Община – Видин,
Видински митрополит Дометиян и Велички епископ Сионий,
чието спомоществователство даде възможност да се издаде
този ценен извор за Видин и неговите възрожденски институции*

- © Митко Лачев, Мария Новакова, съставители, 2010
© Надя Данова, увод, 2010
© Мария Новакова, предговор, 2010
© Жеко Алексиев, художник на корицата, 2010

ISBN 978-954-9800-89-0

ДЪРЖАВЕН АРХИВ – ВИДИН

**ТЕФТЕР НА ДЕЛАТА:
ПРОТОКОЛНА КНИГА
НА ВИДИНСКАТА
ЦЪРКОВНО-НАРОДНА ОБЩИНА
1870–1880**

Съставители

Митко Лачев
Мария Новакова

ВИДИН • 2010

*Изданието се посвещава на
140-годишнината на Българската екзархия и
50-годишнината на Видинския архив*

СЪДЪРЖАНИЕ

Благословение от † Видински Митрополит Дометиан	9
<i>Надя Данова</i> . Ново ценно градиво за изучаване на миналото	11
<i>Мария Новакова</i> . Предговор	13
Тефтер на делата: Протоколна книга на Видинската църковно-народна община 1870–1880	19
Речник на чужди, стари, диалектни и слабопознати думи	149
Именен показалец	155
Географски показалец	167
Списък на съкращенията	171

БЛАГОСЛОВЕНИЕ ОТ † ВИДИНСКИ МИТРОПОЛИТ ДОМЕТИАН

*Няма ученик по-горен от учителя си;
но всеки, след като се усъвършенства, ще бъде
като учителя си.*

*Добрят човек от доброто съкровище на сърцето
си изнася добро.*

Евангелие от Лука

С велико благословение и неизразимо добро е обдарил Всеподателят Бог българския народ, като го е въвел в Светата православна вяра още от древност и му е дал чрез това възможност да израсне като велика християнска нация, щедро утвърдена чрез благодатта на Св. Дух с градивни и богоозарени личности – народни водители и мъдри наставници за общо израстване и добруване. Големият духовен подем на нашия народ прекращава и границите на България като с просвета във Вярата, българската книжнина и азбука се озаряват и съседните ни народи. Бележит е Златният век на България с множество достижения, славни са Българските столици и духовно богати са манастирите и храмовете ни, всепросветни са школите ни и всехвални са светците и царете на българския дух. Още по-силно се чувства дарът на Светото православие към народа ни в дните на тежки, робски изпитания. Вярата остава единственото крепило на българщината. Църквата замества Държавата в социално-организационно отношение и е единственият обединяващ фактор за целокупния ни народ. Уникалният феномен на Българската църковна община не само запазва вярата и националното съзнание, но ги развива и обогатява във времето на чуждо иго. В тези години са построени най-великите ни национални светини Рилският, Бачковският и Троянският манастири, множество храмове и училища. Този духовен подем светло се чувства и в прекрасния ни град Видин и неговите предели.

Църковно-народната община на Видин е една от най-изявените в България, стройно организирана и мъдро ръководена от Бдинските първенци и много значима с личността на първия Български екзарх Антим,

който се явява и духовен наследник на Св. Ромил Видински, Св. Никодим и Св. Пимен Зографски, Йоасаф Бдински и Софроний Врачански, свързали словото и живота си с Видинската епархийска църква.

Достойно е да почитаме предците си и да се поучаваме от делата им на ползу Църкви и Отечество. Благодарни сме на трудолюбивите служители на Държавен архив – Видин и техните помощници, подготвили значимия труд и молим Бог да им дарува здраве и благоденствие и още много творчески успехи.

Настоящият труд „Телефтер на делата: Протоколна книга на Видинската църковно-народна община 1870–1880“ е принос към познанията ни за отминалите времена, когато Видин е бил граничен град на Отоманската империя, отбранителна крепост с огромен гарнизон и строг военен чуждоверен ред и въпреки това останал християнски и български град, дунавски светилник за нас и бъдните поколения.

*† Видински митрополит Дометиан
Видин, 2010 г.*

НОВО ЦЕННО ГРАДИВО ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА МИНАЛОТО

Благодарение на усилията на изследователите през последните години за четящата публика станаха достъпни множество важни извори за историята на Българския XIX век¹. Днес към тази ценна поредица се прибавя ново приносно издание, реализирано от двама колеги, които поднасят на културната общественост едно богато на информация свидетелство. То представлява разчетен и нормализиран текст на Протоколната книга на Видинската църковна община за периода 1870–1880 г., придружен от предговор и справочен апарат, включващ именен, географски показалци и речник на чужди, стари, диалектни и слабопознати думи.

Публикуваният извор е от особено значение, тъй като е продукт на важен период от развитието на българското общество, през който се изграждат и укрепват неговите социални, културни и политически институции. В него се съдържат много ценни данни не само за историята на Видин и за свързаните с града личности, но и изобщо за цялостната българска история от преломните 70 години на XIX в. Документацията отразява многостранните функции на общината в областта на стопанския, правния, политическия и културния живот, позволява да се надникне във всекидневието на хората от онова време и да се доловят по-осезателно техните проблеми. Пред нас оживяват актьорите на онази епоха, със своите взаимоотношения и емоции, със своите решения и практики. Полученото от нея познание ще помогне да бъде оценена по-многостранно епохата на реформи в Османската империя и мястото ѝ в цялостното развитие на българското общество.

Подготовката на извора за публикуване е осъществена на високо професионално ниво, като съставителите са се придържали към задъл-

¹ *Н. Димов*. Кодекс (Кондика) на църквата „Св. Богородица“ в Хасково. С., 2001; *Н. Димов*. Протоколната книга на българската църковна община в Хасково (1870–1896). Велико Търново, 2002; 125 години Русенска община. Документален сборник. Русе, 2003; Кондика на Силистренската българска община (1870–1881). Силистра, 2006; Ескиджумайската църковна кондика 1818–1882. Предговор, встъпителни статии, съставителство и справочници Йорданка Петкова. С., 2006.

жителните за едно подобно издание правила. Съдържанието на текста е направено достъпно за по-широка читателска публика и същевременно са предадени неговите характерни особености, помагащи ни да се доближим до атмосферата, плод на която е изворът.

Митко Лачев (1957–2002), единият от съставителите, остави след ранната си смърт недовършени много проекти и недописани студии. Сред тях е и подготовеният за печат текст на Протоколната книга на Видинската църковна община, който беше доведен до успешен край благодарение на усилията на колегата Мария Новакова. Това издание на практика е звено от поредицата от публикации, осъществени от приятелите на Митко Лачев след смъртта му². То ще помогне да се открие още по-пълно образът на Митко на самоотвержен изследовател, който обичаше и уважаваше историята и не щадеше силите си да издири и осмисли нови и нови свидетелства за духовното и материалното развитие на българското общество³. То е продължение на неговото непрестанно усилие да дарява щедро на другите придобитите знания за историята на живота. При цялата ни мъка от раздялата с уважавания и многообичан приятел и колега за всички нас остава все пак и радостта, че резултатът от извършената от него огромна и многостранна работа ще достигне до читателя.

Надя Данова

² *М. Лачев*. Бележникът на Никола Първанов. – Историческо бъдеше, 2003, 1–2, 230–251; *М. Лачев*. Каталог на Софийските митрополити. – Исторически преглед, 2006, г. 62, кн. 5–6, 162–178.

³ За пълна библиография на трудовете на Митко Лачев „Историята и книгите като приятелство. Сборник в памет на Митко Лачев. Съст. Н. Данова, Св. Иванова, Хр. Темелски. С., 2007, 13–19.

ПРЕДГОВОР

Самоуправлението на българите през Възраждането и развитието на възрожденската община като институция е сравнително добре проучен въпрос в нашата историография – в национален и в регионален аспект¹.

През последните години са издадени и няколко документални извора, които представят църковно-националните борби и постижения в контекста на местното представителство².

В същото време Видин и Видинско остават малко встрани от интереса на изследователите. Най-цялостното изследване на местните институции през периода на църковно-националните борби е направил Димитър Цухлев³, допълнен от статиите на Цветана Филипова⁴ за учебното дело, борбата за църковна независимост и видинското читалище, и сведенията за видинската община и видинския епархиален съвет през първите годи-

¹ *Хр. Христов*. Българската община през Възраждането. С., 1973; *Хр. Христов*. Общините и Българското национално възраждане. – В: България 1300. Институции и държавна традиция. Т. I. С., 1981; *В. Паскалева*. За самоуправлението на българите през Възраждането. – ИИИ, т. 14–15, 1964; *М. Андреев*. Българското обичайно право и неговото развитие през последните десетилетия на турското иго. ИПр, кн. 5, 1956; *А. Млъчкова-Спасова*. Софийската община през Възраждането. – В: България 1300. Институции и държавна традиция. Т. II. С., 1981; *В. Бонева*. Българското възраждане в Шумен и Шуменско. Църковно-национални борби и постижения. В. Търново, 2002; *Г. Плетньов*. Тревненската община през Възраждането. Трявна. София, 1982; *Ив. Добрев*. Хасковската църковна община през Възраждането. – Векове, кн. 2, 1984; *М. Грънчаров*. Плевенската община през Възраждането. – ИМСЗБ, т. VIII. С., 1983; *Р. Липчев*. Българската община в Силистра през 50-те – 70-те години на XIX в. – ИИМ-В, т. 20, Варна, 1984.

² *Н. Димов*. Протоколната книга на българската църковна община в Хасково (1870–1896). В. Търново, 2002; Кондика на Силистренската българска община (1870–1881). Силистра, 2006; Ескиджумайската църковна кондика 1818–1882. Предговор, въстъпителни статии, съставителство и справочници Йорданка Петкова. С., 2006.

³ *Д. Цухлев*. История на града Видин и неговата област (Видинско, Кулско, Белоградчишко, Ломско, Ореховско, Вратчанско, Фердинандско, Берковско и Крайна). С., 1932.

⁴ *Цв. Филипова*. За учебното дело във Видинския край през XIX в. – ИМСЗБ, т. I, 1977; Видинското читалище „Цвят“ (1870–1878) – ИМСЗБ, т. IV, 1979; Борбата за независима българска църква във Видинския край. – ИМСЗБ, т. VII, 1982.

ни на Екзархията в монографията на патриарх Кирил за Антим I⁵. В тези съчинения са използвани няколко групи източници, като само част от тях са общодостъпни.⁶

Протоколната книга на Видинската община, която сравнително отскоро се съхранява във Видинския архив, не се споменава в нито една от публикациите. Тя допълва и уточнява сведенията за ролята на общината като част от институциите на възраждащото се общество и като регулатор на бита и обществените прояви на българското население. През този период се създава и затвърждава общинската традиция на солидарна отговорност, избираемост и колективна власт. Документът илюстрира точно и функциите на общината – урежда семейно-битови и имуществени спорове, решава наследствени въпроси, стопанисва, отдава под наем и поддържа училищните и църковни имоти, грижи се за заплатите на учителите, контролира приходите и разходите, дава разрешение за брак и за развод, укрепва благоприличието и морала. Със създаването на Екзархията тя преминава под нейното ведомство, организира изборите за епархийски представители в Църковно-народния събор от 1871 г., на нея се опират митрополит Антим и неговите заместници при решаването на текущите проблеми на Видинската епархия.

Видинската община, според Димитър Цухлев, се създава през 1864 г., но в първите години съществува като църковна епитропия и се управлява от епитропи, избирани от еснафските сдружения. Тя има чисто градски характер и се грижи за църковно-училищните дела в крепостния град⁷. През 1868 г., след изгонването на гръцкия владика Паисий от Видин, общината разширява значително своите функции. На 14 юни 1868 г. на общоградско събрание се обявява откъсването на Видинска епархия от духовната власт на Цариградската патриаршия и създаването на епархийско управление в лицето на Видинската община, която се обявява за главна община по отношение на църковните общини в епархията. Задълженията ѝ са да ръководи църковните, училищни и народни работи, да събира и разпределя владишината до назначаването на митрополит от независимата българска църква⁸. С този акт общината си присвоява

⁵ Кирил, патриарх български. Екзарх Антим (1816–1888). С., 1956.

⁶ По-подробно вж. М. Лачев. Съдбата на видинските възрожденски архиви. – Архивен преглед, кн. 1–2, 1999, с. 41–44.

⁷ Д. Цухлев. Цит. съч, с. 432.

⁸ В. „Македония“, бр. 30, 22 юни 1868.

всички правомощия – духовни и светски, на митрополитската власт и отказва да приеме изпратения от Патриаршията Антим за свой архиепiscop. През декември с.г. Антим приема условията на видинските първенци и къса връзката си с Фенер, а през следващите години прекарва малко време в епархията си – първоначално като видински представител в Привременния съвет в Цариград до решаването на църковния въпрос, по-късно за участие в Църковно-народния събор, а от март 1872 г. – като първи български екзарх. Това позволява на общината да постигне голяма самостоятелност при решаването на църковно-училищните дела в епархията.

Протоколната книга проследява развитието на обществените отношения във Видин и епархията във важен и преломен период – от октомври 1870 г. до юли 1878 г. Двата последни протокола са от общоградски събрания, станали през 1880 г. До месец юли 1873 г. решенията излизат от името на Видинската община. След прекъсване от около година и половина, през януари 1875 г., вписванията се възстановяват, като решенията вече са на видинския епархийски съвет, но сред подписалите протоколите лица липсват духовници. Първоначалното намерение на общинарите, изразено в чл. 11 на общинския устав (27 април 1873 г.) е да запазят влиянието си при решаването на църковно-народните дела, като избират епархийски съвет, в който да влизат шестима от членовете на общината, двама от градските свещеници и архиепiscopят. Антим I не приема това решение, тъй като при избора на общинските членове не са участвали избиратели от цялата епархия. Под негово давление през март 1874 г. във Видинско са организирани избори за епархийски съвет⁹. Тези събития съвпадат с периода на прекъсване на протоколната книга и на кореспонденцията в копирната книга¹⁰ на общината, в която липсват писма между юли 1873 г. и август 1875 г. Може да се предположи, че институционализирането на епархийския съвет не минава без сътресения. Със създаването на смесения съвет самоуправлението на българите във Видин минава в неговата компетенция. Епархийският съвет, както общината преди това, урежда брачните и семейноправните отношения, решава имуществени спорове, потвърждава различни видове документи.

⁹ З. Маркова. Българската екзархия 1870–1879, С., 1989, с. 146.

¹⁰ ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а. е. 1.

Съдържанието на книгата, периодът, който обхваща, както и връзката на видинското самоуправление с първия български екзарх Антим I са водещите мотиви за издаване на този документ. Не е без значение и личното пристрастие на съставителите към изворите за работата на българските възрожденски институции, в които откриваме първите стъпки към държавността на една нация. Държавност без държава, но облечена в ред, финансова дисциплина, отчетност, права и задължения.

Документът се публикува за първи път. Оригиналът се съхранява в отдел „Териториален архив“ – Видин, ф. 10К, оп. 2, а.е. 24. Книгата постъпва в архива през 1994 г. заедно с други документи на Видинската митрополия. Представява тетрадка с твърди корици и размери 22.5×37 см., номерирана от първия писар, като номерацията прекъсва на 219 страница. Изписани са 175 страници. На корицата има етикет с избледнял надпис, от който се чете „1870 Тефтер на делата“. Няма липсващи листове, но на определени места са оставени празни места за дописване на протоколи, което не е било направено. Използвано е черно и лилаво мастило, текстът е добре запазен.

Документът се публикува изцяло. При археографската му обработка е избран научно-критичният метод на възпроизвеждане на текста. Периодът, през който е водена книгата се характеризира с динамика не само в обществените отношения, но и в развитието на книжовния език. В предаването на текста е търсен балансът между изискванията на методиката и запазването на езиковите и стилови особености, и индивидуалния изказ на лицата, които са попълвали протоколната книга. Осъвременено е изписването на старите буквени знаци, изчистени са краесловните ерове и е нормализирана членната форма. Спазени са изискванията за слято, полуслято и разделно изписване. Нормализирано е използването на главни и малки букви. Възвратното местоимение „ся“ е осъвременено в „се“, представките „без“, „въз“, „раз“, „из“, „о“, „у“, „от“, „пред“ и др. са изписани в съответствие със съвременните правописни норми. Изпуснати са съгласните „д“ и „т“ в групи съгласни, които сега не се пишат и изговарят, напр. потвърдявам – потвърдявам, присुствие – присуствие. Поправени са често срещани грешки в членуването и окончанията на думите, напр. еснафити – еснафите, учителити – учителите, дъщеря – дъщеря, селяне – селяни, кръщение – кръщение, освещение – освещение, както и някои неправилни езикови и правописни форми като:

венчае – венчае, разделат – разделят, бъдъще – бъдеще и др. Запазени са някои остарели и диалектни форми като казаний, речений, влезне, излезне и др. Няма намеса в изписването на личните имена, даже и в случаите на явни грешки. Изцяло е запазен словоредът на оригинала. Пунктоацията отговаря на съвременните правописни норми на българския език. Съкращенията са развити в квадратни скоби, по същия начин са предадени и пропуснати думи, които помагат да се разбере по-добре текстът. Неразчетените думи, както и незавършени фрази в оригинала са отбелязани в бележка под линия. Запазена е датировката на оригинала. Доколкото е възможно са запазени и външните особености на текста – изписването на заглавия и дати, разчленяването и обозначаването на абзаците, подредането на числата, показващи приходите и разходите на общината, подчертавания и др.

Водещ при подготовката на обяснителните бележки е стремежът да се направи текстът по-достъпен за читателя – те обясняват остарели и слабопознати за съвременника думи, дават сведения за някои от основните действащи лица и събития, белязали живота на предосвобожденския Видин и препращат към други познати извори. Пак там са пояснени и неправилно изписани географски наименования, както и особености при предаването на оригиналния текст.

Към изданието са приложени терминологичен речник, именен и географски показалци. Именният показалец се оказва сериозно предизвикателство заради многобройните участници в събитията, които са записвани по различен начин – само с име, с име и прякор, име и професия, име и фамилия. Не беше трудно да се открият и свържат имената на познатите видински граждани, но за всички останали се наложи да се ориентираме изцяло по текста на книгата. В една позиция са обединени тези имена, за които има неоспорими данни, че принадлежат на едно и също лице.

Историята на това издание се оказва доста по-дълга и сложна от първоначалните ни намерения. През 2000 г. започнахме заедно с Митко Лачев да разчитаме и обработваме текста на книгата. Митко Лачев подготви справочния апарат към изданието. За съжаление с неговата внезапна смърт се прекъсна връзката между компонентите на изданието и се наложи да се направят отново обяснителните бележки, речникът и показалците. Без опита и богатите познания на Митко задачата щеше да се окаже не по силите ми, ако не беше помощта, която получих. Искам да благодаря на Марчела Маринова, която ми предаде всички материали на

Митко Лачев по изданието, на видинските музейни работници Маргарита Николова, Нинко Заяков и Невен Илиев, на проф. Вера Бонева, на о. иконом Йордан Василев и на колегите от ДА „Архиви“ и Централен държавен архив за неизменната и безрезервна подкрепа и помощ.

М. Новакова

ТЕФТЕР НА ДЕЛАТА: ПРОТОКОЛНА КНИГА НА ВИДИНСКАТА ЦЪРКОВНО-НАРОДНА ОБЩИНА 1870–1880

Дела, решени в заседанията на г-да членове[те]:

Окт[омври], 30, [1870 г.] От селото Новоселци Вида Митова чрез някои нетърпими нужди от много време, като желаше да остави съпруга си Марко Живков, Негово Преосв[ещенство]¹ чрез много доказателства убеди се да им даде писмо отпущително², за което дадоха се об[що] 2.20 гр[оша]³ до 180 [гроша] и с решението на г-да членове[те] общ[ински] длъжна е да му върне колко е приела за нишан⁴ ед[ин] чиф[т] гривни, ед[ни] пафти [и] ед[ин] чиф[т] обеци.

Ноем[ври], 2, [1870 г.] От Вид[ин] Петър Янев чрез някои убеждения от много време, като се остави със съпругата си Яна Генова, не щя вече никак да я приемне и с дозволенията на Негово Преосвещ[енство] даде му се писмо разставно⁵, като се одобри от г-да членове[те] и му взеха гроша 100.

Ноември, 13, [1870 г.] С одобрението на г-да чл[еновете] об[щински] определиха да спомогнат еснафите на пострадалия Стефан Апостолов от Деб[ъ]рското [село] Галичник с благодарение спомогнаха го еснафите гр. 170.

13 [ноември 1870 г.] Илия Кръчмар внесе в общината от ланския църковен епитроп⁶ Георги гроша 27 ½.

¹ Митрополит Антим (светско име Атанас Михайлов Чалъков) (1816–1888) – видински владика (1868–1888), първи български екзарх (1872–1877). По това време (октомври – ноември 1870 г.) Антим Видински е член на Привременния смесен съвет, за устройване на екзархията, но на 26 юни 1870 г. е освободен за два месеца да се върне в епархията си заради опасността от униатската пропаганда на трансилванския свещеник Самуил Драгшин. Престоят му във Видин се удължава до ноември с. г. По поръчение на Смесения съвет Антим посещава Русе, Силистра, Шумен и други български градове по обратния път към Цариград, където пристига през януари 1871 г.

² Бракоразводно.

³ Грош – монета от 40 пари.

⁴ Годежен или сватбен дар.

⁵ Разставно писмо – бракоразводно свидетелство (от разставка – развод).

⁶ Член на църковно настоятелство.

13 [ноември 1870 г.] Реши се от г-да чл[еновете] об[щински] да се пише в Лом за избирането на представителите на Ломската каза⁷, които ще се съберат във Вид[ин] за избирането на главните представители, които ще отидат за народно пре[д]ставление в Цариград, за това се определи да проводят преписа на двете писма⁸ на привременния смесен съвет до достопочтената Ломска община.

13 [ноември 1870 г.] Според решението на об[щината] от 8 но[е]м[ври] Н[егово] Преосв[ещенство] моли се [да] даде разяснение върху слуха, че е собирал владищината⁹ за [18]71 лето, които са следующите, че [със] споразумението на Адлийските общинци [е] събрал за [18]68 лето.

13 [ноември 1870 г.] Н[егово] Преосв[ещенство] предлага щото да се събира владищината от града, която се подарява за помощта на училищата. Предложението на Н[егово] Преосв[ещенство] стана прието от присъстващите, затова се реши да се повикат в идущото събрание мухтарите¹⁰, [на] всеки един от които да се заповяда от общината да събере владищ[ината] за 1870 год. от махалата си със съдействието на поповете.

Също се подарява от Н[егово] Преосв[ещенство] [сумата от] кръщелните тескерета¹¹, които се и определиха от об[щината] да се дава всяко тескере по два гроша. Както от гореказаните, също подарява Н[егово] Преосв[ещенство] и от разставките колкото се приема, да се внасят в общата църковна каса за поддържането на училищата.

15 ноемвр[и] 1870 г.] Решението на 13 [ноември] от чл[еновете] се свърши – повикаха се мухтарите, като се разгледа, отложи се за второто собрание в петък, да дойдат с тефтерите си и да покажат колко венчила има във всяка махала.

⁷ Каза или кааза – околия.

⁸ Окръжни на Цариградския привременен съвет от 28 август и 27 октомври 1870 г. за избиране на представители от епархията за църковния събор в Цариград, който ще изработи екзархийския устав. На 14 ноември Видинската община изпраща на общините в Адлие (Кула), Белоградчик и Лом препис на окръжните, за да изберат представители, които най-късно до 10 декември да пристигнат във Видин за участие в избора на двамата епархийски представители. По неизвестни причини изборите в казалийските общини се забавят и Видинската община повторно ги подканя с писмо от 29 декември. *Д. Цухлев*. История на града Видин и неговата област. С., 1932, с. 557, 558; НБКМ–БИА, ф. 368, а.е. 57, л. 7–8.

⁹ Владищина (владичина) – данък за владиката.

¹⁰ Кмет, старейшина, в случая на градска махала.

¹¹ Свидетелство, удостоверение.

22 ноемврия [1870 г.] На днешното заседание отвориха долуизложените господа торбата с тефтерите общински за предаването на старите общоцерковни [х]есапи¹² и намериха се готови пари в торбата гроша 557, кои[то] ги и приехме. И присуствуваха следующите първи членове: Г-н Зайко Бояджий, г-н Денко Бояджий, г-н Севастаки И. Гънзавянов¹³, г-н х. Теодар Стефанов¹⁴.

В същото заседание г-н Еван Шекерджия¹⁵, епитропът църковен, предаде някои готови пари от пред иконата на Пресв[ета] Богородица, разни жълтици пари, които са следующите:

235 драма ¹⁶ ситни пари по	1 [грош]	235 [гроша]
125 барбута ¹⁷ по	3 ½	392 ½
101 череци ¹⁸ от ермилък ¹⁹ [по]	5	505
21 рубия ²⁰ по гроша	9 ½	200
1 ма[х]мудия ²¹ за гроша	80	80
3 [х]айриета ²² по гроша	25	75
2 стамбола ²³ по	28	56
4 ермилъка по	20	80
1 адилие ²⁴ за гроша	18	18
2 черека от стамбол	7	14
бешилък ²⁵ гроша		<u>23</u>
		1678½ [гроша]

¹² Хесап (есап) – сметка, отчет.

¹³ Севастаки Гънзовянов (1825–1898) – заможен видински занаятчия, първомайстор на бояджийския еснаф, след Освобождението общински съветник и кмет на Видин (1883–1884 г.).

¹⁴ Хаджи Тодор Стефанов – заможен гражданин, член на общината, един от създателите на видинското читалище „Цвят“ през 1870 г.

¹⁵ Еван Шекерджи (Иван Николов Попов) – видински занаятчия, епитроп, църковен и читалищен деец, дарител, след Освобождението – депутат в Петото обикновено народно събрание.

¹⁶ Мярка за тегло равна на 3.10 гр.

¹⁷ Стара монета.

¹⁸ Четвърт, четвъртина от нещо.

¹⁹ Ермилък (ирмилик) – турска сребърна монета..

²⁰ Рубия (руба) – вид монета; жълтица.

²¹ Златна монета от времето на султан Махмуд.

²² Турска монета.

²³ Турска златна монета.

²⁴ Адилие (адлиа) – турска монета, сечена по времето на султан Махмуд II.

²⁵ Бешилък (изоп. от бешлик) – дребна монета, равна на 5 гроша, петак.

29 ноемврия [1870 г.] Приехме от ливадата и орницата от Петко Ценков от Смърдан за ланската кирия²⁶ гроша.....240
 29 ноемврия [1870 г.]. Прие се от Спаса Авраимова аманет²⁷ един ред разни жълтици според пусалата²⁸ за 500 гроша, които ги е подарила и, като ги плати, да ѝ се върнат – редо с жълтиците.

Прегледани дела на декемврия, 4, [1870]:

4 дек[ември]. В същото заседание донесе Яко Исааков кирия за церковния дукия²⁹ гроша за 6/12³⁰ [месеца]..... 224
 4 [декември]. Също се прие от Гоцо Абаджи за кирия на същия дукия за 6/12 месеца от старо – гроша 100
 В предаването на църковний [х]есап от брашовянский³¹ еснаф епитроп г-н Еван Шекерджия предава³² на общинската каса готови пари гр. 4370.10
 В също[то] време насталият³³ епитроп Петар Пиг[улев]³⁴ поиска от общата каса за разни борчове³⁵, църковни и школки, [и] с подписа си прие гр. 2500

²⁶ Наем.

²⁷ Нещо, поверено за пазене, залог.

²⁸ Пусал (пусул) – бележка, разписка, писмена сметка.

²⁹ Дукия (дюкия) – магазин, търговско помещение.

³⁰ Половин година.

³¹ Брашовянский еснаф (от Брашов) – сдружение на търговците на стоки (ракли, каруци и др.), произведени в Брашов или доставени с посредничеството на брашовански търговци.

³² Църковните приходи и разходи във Видин се управлявали от еснафските сдружения по ред. В края на всяка година първомайсторът, който при изпълнение на тези задължения се наричал епитроп, предавал сметките и събраните пари на първомайстора-епитроп на следващия еснаф. През 1870 г. за сметките отговаря брашовянский еснаф, през 1871 г. – кундурджийският, следван от бояджийския през 1872 г., кюркчийския през 1873 г., терзийския през 1874 г., абаджиийския през 1875 г., кюмюрджийския през 1876 г., напуджийския през 1877 г. и бакалския през 1878 г. *Д. Цухлев*. Цит. съч., с. 435.

³³ Сегашния, настоящия.

³⁴ Петър Пигулев (1825–1903) – видински занаятчия, след Освобождението – общински съветник и кмет на Видин (1887–1890).

³⁵ Задължение.

Прегледано на 11 декемврия [1870 г.]:

Приехме от Цано Кънчов за кирия стара от башчата³⁶
общинска, т. е. мемлекетска³⁷ гр. 750

В същия ден помоли се съпругата на Алекси Христов
из Лом паланка да ѝ подарят милостиня за бедствието и за
прехрана, подариха ѝ гр. 20

Прегледано на 18 декемвр[и]:

Приехме в общото събрание от г-н Илия Кръчмар за
лихвата на променения темесук³⁸ от 1870 лето до 1871 лето на
октомвр[и], 26, за една год., идуща плаща на 1000 гроша
за год. 15 %, дава лихва гр. 150

Прие се от поп Иван поп Игнатов лихвата за променения
темесук и плаща за 1870 лето до октомвр[и], 26, т. е. за миналата
година на 1000 гроша по 15 % на година, дава лихва гроша..... 150

и променения темесук за [1]869 лето е до 15 септемврия,
а за допълнение до октомврия, 26 заплати и за осталия ед[ин]
месец гроша..... 15

165

приехме в общината от тоя темесук гроша 33
132

и останите да ги внесе в общосвещеническата кутия, които остана-
ха в него гроша, गरेказаният остатък.

В днешното заседание повика се г-н Христо Георгиев да принесе
осталата кирия от кръчмата за 1870 лето и той в отговорност принесе ни
хесапа си за отначалното му заседание в нея, който е следующият:

18 декемврий [1870 г.] Днес приехме от Христо Георгиев за
кирия на кръчмата от старо гроша петстотин и едина[д]есет..... 511

За погребението на ед[ин] бед[е]н и странен человек,
на име Илия Нетков от Чорльово, който се е упокоил в къщата
на Цело Тошов из Новата махала³⁹, с общо одобрение заплатиха
му за харчовете гроша..... 30

³⁶ Башча (бахча) – градина.

³⁷ Мемлекет – страна, роден край.

³⁸ Темесук (темесюк) – запис, полица.

³⁹ Квартал в западната част на Видин.

Прегледано на 28 декемврия [1870 г.]:

Повикахме в общото собрание Илия Петраки за бащиния му темесук, той се отговори, че го не признава, нито емзата⁴⁰ му познава, затова решиха да предадат темесука на бакалский еснаф.

1871[г.] Прегледани дела на януария, 12:

Приехме от г-н Христо за кръчмата кирия от старо ср[ебро] за 1869–1870 до окт[омври] 26 грош[a] 265 $\frac{3}{4}$

Прегледано на 15 януар[и] [1871 г.]:

Приехме от г-н Христо Кръчмар за кирия остана ланска до октомврия 26 за 1870 лет[о] гр. 90
Приехме от Сърбино за кирия на кръчмата ланска до октом[ври] 26 за лето 1870 гроша 230
и за поправяние харчил и признало се гр. 70
300

Прегледани дела на януар[и] [1871 г.]:

19 ян[уари]. Дадох се на читалището чрез г-н Енаки Николов⁴¹, касиеринът на читал[ището], временните, подарени от тукашни и странни человеци, гроша..... 470

Дадохме на Камен Ветаро, за да вземемес ресим⁴² лозето му в оджет⁴³ с другите стари гроша, 550 стари в темесук, гр. 3800 с нови и стари.

Даде се на г-н Цеко Неов⁴⁴ гроша 100, които ги е дал на едно момче от католиците, що се е венчал на 17 същяго месеца, подарок. На Митар Станов от Кумбаир.

От фаиза⁴⁵ на един темесук на Мико Мирчов за 1871 лето до 26 окт[омври] занапред гр..... 30

⁴⁰ Завъртян, нечетлив подпис.

⁴¹ Енаки (Янаки) Николов (Шекерджия) – видински занаятчия, общински и читалищен деец.

⁴² Данък, налог, такса.

⁴³ Оджет (хюджет) – документ за имот.

⁴⁴ Цеко Неев (1827–1892) – видински занаятчия, член на училищното и читалищното настоятелство в града, кмет на Видин (1878).

⁴⁵ Лихва.

Прегледано на 22 януария [1871 г.]:

Приехме от г-н Първан Станков абаджи за кирия на дукияно църковни от 26 окт[омври] до 26 ян[уари], с квата[нция] гр.	150
Приехме от г-н Русин Вълков терзи за кирия на дукияно църковен от 26 ок[томври] до 26 януари с квата[нция] гроша даде	125
Приехме от г-н Енаки Николов шекерд[жи] за кирия на църковната магаза ⁴⁶ в место църковно от 26 окт[омври] до 26 ян[уари] с квата[нция] гроша.....	120
Приехме от г-н Панайот Ангеладос за кирия на магазата църковна от старо, що е предал епитропът г-н Иван Шекерджия гроша	360
и от 26 ок[томври] до 26 ян[уари] за три месеца с квата[нция] гроша	<u>240</u>
	600
Дадохме на г-н Георгий Младенов ⁴⁷ , даскал, с посредствованиято на г-н Севастаки И. Ганзовянский и Ставро Младенов и в ре[с]им, една тапия ⁴⁸ от лозето му за от днес до Гергевдан със свидетелство и пре[д]плата на лихвата гр.	550
Помоли се съпругата на Мико касапино, за бедствието им, подариха им гроша	20
Приехме от г-н Христо Цоков куюмджия ⁴⁹ за кирията на яхъра в мястото църковно от 26 окт[омври] до 26 януари гроша	15
Също и от Митар Стоянов за другий гр.....	<u>15</u>
	30

Прегледани дела на 29 януар[и] [1871 г.]:

В пълно заседание на общината, станало на 29 текущаго януария под председателството на протосингера⁵⁰ г-н Симеона,⁵¹ като се отвориша из-

⁴⁶ Магаза (мааза) – търговско-складово помещение.

⁴⁷ Георги Младенов учителства във Видин между 1869 и 1874 г. *Цв. Филитова*. За учебното дело във Видинския край през XIX в. – ИМСЗБ, I, 1977 г., с. 114; *Д. Цухлев*. Цит. съч., с. 436.

⁴⁸ Документ за владение на недвижим имот.

⁴⁹ Златар, бижутер.

⁵⁰ Протосингер (протосингел) – помощник на висш духовник.

⁵¹ Симеон (Одисей Попниколов) (1840–1937) – протосингел и заместник на Антим Видински. През м. декември 1869 г. Антим го кани за свой писар от Бургас, където той учителства по това време, в Цариград. Оттам заминават заедно за Видин,

бирателните писма на Видинската кааза от избрани лица като избиратели на Видинската кааза, които са подписани в тефтера на подписите за избирание на епархиалните ни представители в общото народно събрание в Цариград, получиха пълно вишегласие: г-н Ванко Нешов⁵², който добил 16 гласове, Николо Стоянов – 9 и Димитар Йонете – 8. Прочее, тези господа се провозгласяват като избиратели на Видинската кааза.

Прегледани дела различни [на] февруар[и], 16, [1871 г.]:

В пълно заседание на общината, станало на 16 февр[уари] под председателството на протосингера г. Симеон и според общото избирание на избирателите ни⁵³, прие [с] вишегласие г. Никола Първанов⁵⁴ от Лом, когато упълномошихме и от нашата страна и според решението на избирателите определихме му плата 2000 (две хиляди) гроша на месец, затова днес го снабдихме за три месеца по две хиляди гроша правят шест хиляди, които даваме из касата и от тях хилядо гроша приехме от Адлийската кааза, т. е. из каса[та] даваме за всички други остали каази и за нашата – гроша пет хиляди, за това се подписваме в тефтера на подписите.

където на 12 ноември 1870 г. е ръкоположен в дяконски чин, а на следващия ден получава свещенически и архимандритски сан. Остава като заместник на Антим до м. август 1872 г., когато е ръкоположен за митрополит на Варненската и Преславската епархия. Д. Цухлев. Цит. съч., с. 556. Авторът отбелязва, че сведенията за Симеон черпи от негово писмо от 24 ноември 1929 г.

⁵² Ванко Нешев (Нешов) – образован видински търговец, участник в борбата за църковна независимост, председател на читалище „Цвят“, член на училищното настоятелство. След Освобождението е кмет на Видин (1878–1881) и народен представител в Учредителното и I Велико народно събрание.

⁵³ Изборът на представителите е направен на 4 февруари 1871 г. на събрание на избирателите от четирите кази на Видинска епархия. Избрани са Никола Първанов от Лом и Цеко Ванчов от Видин, но по неизвестни причини Цеко Ванчов отказва категорично да замине за Цариград и възлага правата си на другия представител. В заседанието на общинарите на 16 февруари се дават наставления на Н. Първанов какво да поддържа той в народното събрание, за което е извикан във Видин с писмо до Ломската община от 10 февруари. Местонахождението на оригиналните документи е неизвестно. Д. Цухлев прави преписи на протокола от събранието на казалийските представители, писмата до Ломската община и до Привременния съвет в Цариград, както и на наставленията на общината. НБКМ–БИА, ф. 368, а.е. 57, л. 9–12.

⁵⁴ Никола Първанов (1844–1872) от гр. Лом, ученик на Кр. Пишурка. Завършва белградската Велика школа и учителства в Лом (1866–1871), представител на Видинска епархия в Църковно-народния събор в Цариград за устройване на Българската екзархия. Подробно за престоя на Н. Първанов в Цариград вж. М. Лачев. Бележник на Никола Първанов. – Историческо бъдеще, 2003, 1–2, с. 230–251.

Прегледани дела на февруария, 19, [1871 г.]:

Приехме от г. Христо Георгиев за кирията на кръчмата църковна от 600 гроша от 26 окт[омври] до 26 ян[уари], за три месеца, от тях даде гроша250

Приехме от г. А[лександър] Н. х. Ангелов⁵⁵ и Ванко Нешов за кирия на църковната магаза за три месеца от 26 октомврия до 26 ян[уари] с квита[нция] гр.150

Приехме и от г. Игнатеско за магазата кирия, държал един месец от 26 октомврия до 26 ноемврия гроша.....50

Получихме от Спаса Авраимова от подарените гроша 500 на „Св. Димитрие“ църквата⁵⁶ за спомен, от тях даде гроша 292 и оживи си аманета, който го беше оставила, а и за другите, като донесе и тях, ще си вземе аманета.

Прегледани дела на февруария, 26, [1871 г.]:

Приехме от г-н Гоцо Матов абад[жи] за кирията на църковний дукаан от 26 октомвр[и] до 26 януария за три месеца гроша петдесет 50

Приехме от г-н Христо Георгиев за кирията на църковната кръчма за три месеца от 26 октомврия до 26 януария за 600 гроша, от тях приехме гроша триста 300

Приехме от Сулейман тутунджията за кирията на църковния дукаан от 26 октом[ври] до 26 януария за три месеца даде готови гроша.... 183,

⁵⁵ Александър Николчов Хаджиангелов (неизв.–1877) – видински търговец, потомък на заможния и прочут род на Шишмановци, училищен настоятел и читалищен деец.

⁵⁶ Църквата „Св. Димитър“ е първият видински храм, изграден извън крепостната стена. Завършен и осветен в края на XVII в. Построен е от дърво и през времето, когато е водена настоящата протоколна книга е катедрален храм на Видинската митрополия. В едно описание на града от 1874 г. ученикът в Габровското училище Коста Ангелов пише: „В Болярската или Владишката улица ще видиш голям двор, в средата му черквата „Св. Димитрий“ и около нея един ред стаи, които са за училището, и на запад срещу нея камбанарията, на която стоят овисани две камбани, една малка и другата голяма, която в пречника си има два и половина аршини ... Черквата е стара и е подпърна на шест диреци, без помощта на които тя би смазала отколе в някое богослужение толкози нейни деца... “. Читалище, 1874, №16, с. 454. В този вид църквата просъществува до 1889 г., когато е съборена и на нейно място е построена едноименната катедрала. Тогава са разрушени и митрополията, дуканите и училището около нея и мястото е превърнато в площад – църковен двор.

и в харчове за пенджере и за врата гроша	150 ½
	33 ½,
и по сто гроша на месеца, и за 14 дни гр.....	33
Приехме от г-н Сърбин Первчов за кирията на кръчмата църковна от 26 октомврия до 26 януария за три месеца гроша триста	300

1871 [г.] Прегледани дела на марта, 5:

Приехме от Камен Боримечка за Раковскийо метов ⁵⁷ кирия за месец март гроша.....	10
Дадохме на г-н х. Тодар за разноските на една къорсия ⁵⁸ , която е извадена отпред дукияно тутунджийския, гроша	32
В плата на Христо писаря дадохме му из касата днес гроша	200

10 [март 1871 г.]:

Днес дадохме на Сандул Първанов, за да работи църковното лозе у Динковица с уговор според темесука му, който даде и кефила ⁵⁹ си, понеже взе парите си пешин ⁶⁰ , гроша	350
Дадохме на писаря Христо гроша за пликове на общината.....	10

Прегледани дела на априлия, 18, 1871 [г.]:

Дадохме из касата днес на г. Панто кондурджия ⁶¹ за харчовете на Марика из Газибаир за погребение борчове и е харизала ⁶² къщата си, извадила е б[е]рат и оджет на църквата „Св. Димитрие“, и е платено за гореказаните харчове от гр.....	439 ¾
Дадохме на поп Михаиловия брат за поправляние на бъчва и буре в Раковичкия метох гроша	30

⁵⁷ Метов (метох) – манастирско жилище в друго населено място. Вероятно се има предвид метоха на Раковишкия манастир „Св. Троица“.

⁵⁸ Къорсия – издигнато високо място, от което се говори пред публика.

⁵⁹ Поръчител.

⁶⁰ По-напред, предварително.

⁶¹ Обущар.

⁶² Подарила.

Прегледани дела на априлия, 26, [1871 г.]:

Приехме от Енаки Николов за кирията на магазата за три месеца от 26 януария до 26 април гроша	120
Прие[х]ме от Сърбино за кирията на кръчмата църковна за три месеца от 26 януар до 26 април гроша	300
Приехме от Яко Исаков за кирията на църковния дуќан за три месеца от 26 януар до 26 април гроша	90
Приехме от Сулейман Ломли за кирия на църковния дуќан за три месеца от 26 януар до 26 април гроша	300
Прие[х]ме от Русин терзи ⁶³ за три месеца от църковния дуќан от 26 януар до 26 април гроша	125
Дадохме на господ[ин] Панто кондурджия за ресима да плати на правителството за Годарчовия борч, да се [в]земат от ме[х]жемето ⁶⁴ гроша	100
Дадохме на писаря Христо за разноските на разни писма от Цариград гр.	38 ¼
Приехме от Христо Цоков и Митар куюмджия за три месеца от 26 януар до 26 април гр.	30

Прегледани дела на 16 май 1871 [г.]:

Днес приехме от Саво Лилов от темесук и си спаднахме гроша	1000
--	------

26 [май 1871 г.]:

Приехме от г. х. Петко абаджията, които ни е дал за Камен Боримечка за кирията на метова, гроша	10
Приехме от г. Панайот Ангелатос за кирията на църковната магаза от 26 януар[и] до 26 априлия за три месеца без квита[нция] гр.	187 ½
Днес изпроводихме на г. Н[икола] Първанов в Цариград за заплатата му на един месец, т. е. от май, 16 до юний, 16, според одобрението на общоизбраните избиратели и според потвърденото от общината ни с подписите си да има право да приема всеки месец по	

⁶³ Шивач.

⁶⁴ Съдилище.

две хиляди гроша, затова и ний днес за обещанието си
изпроводихме му в Цариград⁶⁵ гроша2060
Приехме от г. Първан Абаджия за кирията на църковния
дукян от 26 януария до 26 априлия за три месеца гроша.....150

Прегледани дела на юний, 13, [1871 г.]:

Приехме от Белограчишката каза за представителя ни
г. Н[икола] Първанов, който е изпроводен в Цариград за
общеполезни дела, което приеха всичките кази, затова
изпро[во]диха от Белоградчик гроша.....1500

13 [юни 1871 г.]:

Приехме чрез г. Кънчо бояджията от кръчмарския еснаф,
които се поискаха и от другите есна[фи] за помощ на
общинската каса, за да изпроводиме на представителя,
гроша шестстотин600

13 [юни 1871 г.]:

Дадохме на г. Панто кондурджия за работанието на лозето в
Динковица, харизано от баба Стояна и го работи Ненчо Пешов от
Газибаир, гроша..... 80

13 [юни 1871 г.]:

Дадохме на писар Христо за изпровожданието на разни писма, кои-
то са следующите:

за едно писмо до София гроша ⁶⁶	2 ½
за едно писмо до София от хапусчията ⁶⁷	2
3 за Лом от представителя [по] гроша 1 ¼.....	3 ¾
1 за Цариград на предст[авителя] с ед[ин] груб ⁶⁸ гр.	20 ½
	28 ¾

⁶⁵ Димитър Цухлев е разполагал с препис от писмо на видинските общинари до Н. Първанов от 25 май 1871 г., в което се споменава, че му изпращат един груп с 20 лири по немската поща и му обещават след няколко дни да му изпратят допълнително. НБКМ–БИА, ф. 368, а.е. 57, л. 9.

⁶⁶ Между преписите на Д. Цухлев има и писмо от Видинската до Софийската община от 12 май 1871 г. за затворника във Видин Веле Панов, който е излежал девет от присъдените му петнадесет години. Пак там, л. 8 гр.

⁶⁷ Хапусчия – затворник. Вероятно става въпрос за Веле Панов.

⁶⁸ Груб (груп) – вързоп, опаковка за пари, които се изпращат по пощата.

13 [юни 1871 г.]:

Дадохме на Христо писаря за заплатата му на декемврия месец,
що служи в общината гроша 200

Прегледани дела на 14 юлий [1871 г.]:

Приехме от г. г. А[лександър] Н. х. Ангелов и
Ванко [Нешов] от магазата църковна за три месеца от
26 януария до 26 априлия гроша 150

Приехме от г. Игнатеско за кирия на църковната магаза за
един месец от 26 януария до 26 февруария гроша 50

Днес изпроводихме в Цариград на г. Н[икола] Първанов за
заплатата му за един месец от 16 юния до 16 юлия според
одобрението на общоизбраните избиратели, за да му плаща плата
месечна гроша две хиляди, затова и ний днес изпроводихме
гроша 2060

14 юлий [1871 г.]:

Приехме от Камен Кюр[к]чия от метова кирия гроша за
юния гроша..... 10

Дадохме г. А[лександър] Н. х. Ангелов за кирия на талига⁶⁹
да иде до Кошава, за да докара избирателя г. Димитар Йонете,
гроша 32 ½

Прегледани дела на 1-вий август [1871 г.]:

Днес приехме от г. Сърбин екмекчия⁷⁰ за кирия на църковната
кръчма кирия от 26 априлия до 26 юлия за три месеца гроша 300

Приехме от г. Първан Абаджия кирия на цър[ков]ния
дукян от 26 априлия до 26 юлия за три месеца гроша 150

Приехме от г. Русин терзия за кирия на църковния
дукян от 25 априлия до 26 юлия за три месеца гроша 125

Приехме от г. Панайот Ангелатос за кирия на църковната
магаза от 26 априлия до 26 юлия за три месеца гроша 187 ½

Дадохме за три писма – 2 до Лом и 1 за Цариград по
1 ¼ пари..... 3 ¾

⁶⁹ Каруца.

⁷⁰ Хлеббар.

Прегледани дела [на] 3 август [1871 г.]:

1. Приехме от еснаф бояджийски [чрез] г. Кънчо в касата обща, за да купиме дукиян догърмаджийски⁷¹ за мулк⁷² църковен, гроша 700

Приехме от долуподписаните еснафи в общата каса църковна, в помощ, за да купиме догърмаджийския дукиян от [...] ⁷³ за мулк на църквата „Св. Димитрие“, със запис за следующата сума от сл[едующите] еснафи:

2. Еснаф папуджийски⁷⁴, гроша..... 300

3. Еснаф бакалски, гроша 250

4. Еснаф терзийски, гроша 500

5. Еснаф кюрдчийски⁷⁵, гроша 500

6. Еснаф абаджийски⁷⁶, гроша..... 700

7. Еснаф златарски, гроша..... 400

Приехме от г. Саво Лилов в общата каса от темесука, що има да дава от старо, запис му дадохме за тях гроша 645

Приехме от Александри Николчов за кирия от църковната магазина от 26 априлия до 26 юлия за три месеца гроша 150

Приехме от Яко Исаков за кирия на църковния дукиян от 26 априлия до 26 юлия за три месеца, който го и остави днес, гроша 90

Приехме от Митар златар за кирия в църковно[то] място за яхъра, гроша за три месеца 15

Прегледани дела на 7 август [1871 г.]:

Днес изпроводихме на г. Н[икола] Първанов в Цариград за един месец от 16 юлия до 16 август, според обещанието ни тридесет кърменци⁷⁷ гроша 1605

⁷¹ Догърмаджийски (дограмаджийски) – дърводелски.

⁷² Мулк (мюлк) – имот, владение, частна собственост върху недвижимо имущество.

⁷³ В оригинала е оставено място за дописване.

⁷⁴ Папуджийски (папукчийски) еснаф – сдружение на майсторите на чехли (от папук – чехъл, лека домашна обувка с открита пета).

⁷⁵ Правилно кюркчийски еснаф – сдружение на кожухарите (шивачите на кюркове – връхни дрехи, подплатени с кожа).

⁷⁶ Сдружение на производителите и търговците на аба.

⁷⁷ От курмюнце – стара австрийска златна монета, около 53.5 гроша.

Приехме от г. Сулейман Ломлия за кирия на църковния дукаян от 26 април до 26 юлия за три месеца гроша.....	300
Дадохме на Ненчо багджия ⁷⁸ за работане на лозето у Динковица от баба Стояна гроша.....	60
Дадохме на Георгий, поп Михаиловия брат, за стеганието на една бъчва в Раковичкия метов, гроша	20
Платихме за навло ⁷⁹ на гореказания груп за г. Никола Първанов за Цариград и за писмата 1 до Лом и до Цариград гроша	20 ¼

Прегледани дела на 13 август [1871 г.]:

Днес приехме в общата каса от г-н Никола Иванов от прихода на църковните мулкове, ливадата и нивите гроша	290
Предвременно взел г. Панто Кондурджия от Христо Георгов за харч на лозето гроша	105
от вишний ⁸⁰ гроша.....	16
от кирията на Йордакевата и Марикината къща гроша	75,
от касата гроша	25
.....	221
Дадохме на г. Панто Кондурджия из касата, за да [в]земе иляма ⁸¹ от Годорчовия борч, гроша.....	131
Дадохме му и за неговия труд, що принася на църквата „Св. Димитрие“, гроша.....	100
Дадохме за емляците ⁸² на г. Енаки Николов, за да ги плати, гроша	350
Дадохме на Христо писаря за един месец от 1-вий януария до 1-вий февруария гроша	200

Прегледани дела на 22 август [1871 г.]:

Приехме от г. Гоцо абаджия за кирия на църковния дукаян от 26 април до 26 юлия за три месеца, гроша.....	50
--	----

⁷⁸ Багджия (багаджия) – лозар.

⁷⁹ Превозна такса за стока.

⁸⁰ Горния, горепосочения.

⁸¹ Съдебно решение, присъда.

⁸² Данък за недвижим имот.

Приехме от г. Живко терзията за кирия на църковното място срещу куюмджиите, според погодбата⁸³ за 150 гроша, днес даде гроша..... 100

Днес дадохме на Марин Николов за остатъка, що бяха остали да му се дадат за дукияна на Ташкюприя, гроша 270

Прегледани[те] и решени дела са следующите:

1-вий септемврия [1871 г.]:

Днес дадохме на г-жа Неда Илиева за дукияна в Газибаир⁸⁴ до Марин кюр[к]чията, гдето е останал от покойния ѝ син Петър, която го продаде с дъщерите си наедно и извадиха и оджет на църквата „Св. Димитрие“, за гроша хилядо и седемстотин. Полови[на]та дадохме ѝ и от тях гр. 850 и половина със свидетелство до Димитровден, и това чрез г. Панто Кондурджията да[до]хме му да им ги даде.

Прегледани в днешното заседание са следующите дела:

13 септемврия [1871 г.]:

В днешното заседание одобри се [да] дадеме из касата обща за милостиня на Кукуш да си правят църква и [за] школата и бяха изпроводици за събиранieto на тая милостиня архимандрит х. Павел⁸⁵, и с общо позволение дадохме из касата 3 лири по 103 [гроша]..... 309

Прегледани дела на 20 септемвр[и] [1871 г.]:

Приехме от г. Кръсто мумджията⁸⁶ за кирията, що седи Камен Боримечка в метова за месец априлия, гроша 10

Днес дадохме из общата каса на училищното настоятелство със записка, за да плати на учител Игнат⁸⁷ за месечната му плата и за някои разноски, дохождане и отивание, гроша 1250

Дадохме и на заптието от колука⁸⁸ за докарването на две лица непослушни в общин[ата] с общо одобрение гроша..... 3

⁸³ Споразумението.

⁸⁴ Квартал в северозападната част на Видин.

⁸⁵ Архимандрит Павел Божигробски, таксидиот, игумен на Лесновския манастир край Кратово, председател на българската община във Воден.

⁸⁶ Свещар.

⁸⁷ Вероятно става въпрос за Игнат Иванов, учител във Видин през 1871–1872 г. Цв. Филипова. Цит. съч., с. 115.

⁸⁸ Колук – полицейски участък.

Прегледани дела на октомври 20, 1871 [г.]:

Приехме от Сърбин Петров в общата каса за кирия на кръчмата, за три месеца от 26 юлия до 26 октомври с квата[нция], гр.300

Приехме от Панайот Ангелатос за кирия от църковния дукиян за три месеца от 26 юлия до 26 октомври гроша..... 187 ½

Приехме от Първан абаджията кирия на църковния дукиян за три месеца, гроша 150 от 26 юлия до 26 октомври.

22 [октомври 1871 г.]:

Днес приехме в общата каса от Русин Вълв за кирия на църковния дукиян за три месеца от 26 юлия до 26 октомври гроша 125

Също приехме и от Гоцо абаджия от кирията тримесечна 50 само гроша 25

24 [октомври 1871 г.]:

Приехме от Христо Георгиев в общата каса за кирия на църковната кръчма от 26 януария до 11 септември за 7 13/30⁸⁹ месеца по 200 гр. месечно, струват гроша 1495

На ломлията, който донесе едно писмо до общината ни от Ломск[ата] общ[ина] разн[оски],..... 30
..... 1465

За ха[р]чове на калугерите от „Св. Петар“⁹⁰ гр..... 51 ½
..... 1413 ½

27 [октомври 1871 г.]:

Приехме от Вълчо Цеков за кирията от ливадите, що ги взе с Николаки в Иновския топрак⁹¹, половината от 580, на двамата по.....290 гр.

Днес дадохме на Панто кондурджията за разноски на лозята гроша.....290

Подарени на Христо Георгиев, който се примили в общината и с общо одобрение подариха му, гроша.....300

⁸⁹ Има се предвид 7 месеца и 13 дни.

⁹⁰ Манастирът „Св. Петър“ край с. Молалия (дн. Дружба), Видинско.

⁹¹ Землище, земя.

28 октомврия 1871 [г.]:

Приехме от Панто сметката за приходите и разноските на църковните лозя в гроздобер.

За разноските на трите лозя:

За Янъовото лозе в Динковица:

за месо, [х]леб и ракия	84 ½
32 надници за бране по 4 [гроша]	128
4 каци за кирия по 20 [гроша]	80
на пъдарин за пазане.....	7
за зиджарие ⁹² дал.....	26 ¼
.....	325 ¾

В баба Стояниното лозе у Динк[овица]:

за хлеб, месо, ракия гроша	23
8 надници за бране по 4 [гроша]	32
1 каца, кирия гроша 20	20
на пъдарина	8
.....	408 ¾

За Ванчовото лозе в Гръчанското⁹³:

за ядане	43 ½
15 надници за бране по 4 [гроша]	60
2 каци кирия платено по 20 [гроша]	40
на пъдарино гроша	6
.....	558 ¼

1 талига за агарлък⁹⁴ докарване гроша

1 кофа за баба Стоянин бунар

50

628 ¼

Прихода от всяко лозе

4 кац[и] [от]Янъовото лозе по $657 \times 4 = 2628 \% 17 \frac{1}{2} =$	461 ⁹⁵
1 каца от баба Стояниното $650 \% 15$	97 ½
2 каци от Ванчовото по $692 \times 2 \% 15$	207 ½
.....	766

⁹² Зиджарие (зеджрие, зеджирие) – спиртни напитки; данък, налог върху спиртни напитки.

⁹³ Землището на с. Гърци (дн. Градец), намиращо се на 12 км северозападно от гр. Видин.

⁹⁴ Възможно е писарят да има предвид агалък – господарско.

⁹⁵ Допуснатата е грешка, верният резултат е 459.9.

от Орещец приел гроша 110
876

За гробища градане дадохме на Панто Кондур[джията] и
за дулум⁹⁶ пари за две години на баб[а] Стояниното лозе в
Динковица гроша 150 ¼

Гореказаният приход от лозята остана на Панто и [са] прекарани на
негов [х]есап.

За разноски на къщата Йордакиева, що сме я
поправ[или] [гроша] 100

Прегледани дела в 30 октомврия 1871 [г.]:

Днес, с общо одобрение извадиха се из общата каса за заплатите на
учителите, както следва:

Г. Антон Кисяков ⁹⁷ с квита[нция] от 23 ноем[ври] гр.	1000
Г. Саво Илиев ⁹⁸ „ „ „	500
Г-жа учителка ⁹⁹ „ „ „	400
Г. уч. Костаки И. Търновски ¹⁰⁰ гроша	250
„ уч. ¹⁰¹ Цано Ванков.....	<u>50</u>
	2400

Приехме от г. Янаки и Иван Шекерджий за кирия на
църковната магазина от 26 априлия до 26 октомврия гроша.....240

⁹⁶ Дулум (дюлом, дюном) – мярка за повърхнина, равна на около 920 кв. м.

⁹⁷ Антон Джурков Кесяков (ок. 1846–1876) – роден в Копривщица, учи в Пловдив при Йоаким Груев. Учител във Враца, Силистра, Видин (1870–1871, 1873–1874), Шумен, В. Търново и Пловдив. Вж. Българската възрожденска интелигенция. Учители, свещеници, монаси, висши духовници, художници, лекари, аптекари, писатели, издатели, книжари, търговци, военни. Съст.: Н. Генчев, К. Даскалова. С., 1988, с. 328; *Цв. Филипова*. Цит. съч., с. 114.

⁹⁸ Сава Илиев Сирманов (1840–1903) – роден в с. Сирманите (дн. към Габрово). Учи в Одеската семинария и Московската духовна академия. Учител във Видин (1869–1872), основател на Видинското читалище „Цвят“ през 1870 г. Временен сътрудник на в. „Турция“ (1870). Българската възрожденска..., с. 594–595; *Цв. Филипова*. Цит. съч., с. 109, 116.

⁹⁹ Възможно е да става дума за Мария Дочева от Ст. Загора, учителка във Видин (1870–1872). *Цв. Филипова*. Цит. съч., с. 115.

¹⁰⁰ Костаки Търновски, учител във Видин (1867–1871). *Цв. Филипова*. Цит. съч., с. 115

¹⁰¹ Подчертано в оригинала.

Дадохме на г. Николчо Ганчов за касата, която остана в общината, гроша	360
Приехме от Александри Николчов за кирия на църковната магаза от 26 юлия до 26 октомврия гроша.....	150
Приехме от Игнатеско за кирия на църковната магаза от 26 априлия до 26 окт[омврия] гроша	333
Приехме от Начко кръ[ч]мар за кирия на църковната кръ[ч]ма за пет недели до 26 окт[омврия] гроша	250
Приехме от Сулейман тутунджия за кирия на църковния дюкян от 26 юлия до 26 окт[омврия] гр.	300
Приехме от Спаса Аврамова за аманета, гдето беше го оставила за 500 гроша, приехме ги подпълно гроша	208
За поправление [и] превращание керемиди на трите магази църковни дадохме на Александри Николчов гроша.....	97 ½
Днес дадохме из касата църковна на г. Цеко Ванчов за камъните ¹⁰² , които е взел за църквата, гроша	302 ½
Дадохме на Христо писаря срещу годишната му сметка гроша	800
На Янаки Николов за хартии за общината гр.	8
Приехме от Нинчо из Динковица, който имаше да дава на църквата с темесук наедно с лихвата, заплати гроша	207
Дадохме на Панто кондурджията из касата за труда му гр.....	207
Приехме от Начо Кръ[ч]мар за кирия на новата кръчма от 26 октомврий 1871 до 26 януарий 1872 за 3 м[есеца] гроша шестстотин	600 ¹⁰³

**Прегледани дела и отворен от
начало[то] на новата година от 1 януария 1872 [г.]:**

Днес приех посредствено чрез Негово Високопреосвещенство г. Антим изпроводените от Белоградчишката каза за дълга им от представителя, който се изпроводи в Цариград с общо одобрение от всичките кази, гдето се падна на всяко венчило по ¾ грош.....	2000
Днес дадохме на църковния еп[итроп] г. Нетко бояджия из общата каса със свидетелство гроша	2000

¹⁰² Видинската община събира материал за издигането на нова църква на мястото на старата „Св. Димитър“, която е пред срутване. *Д. Цухлев*. Цит. съч., с. 437–438.

¹⁰³ В оригинала целият абзац е зачертан.

Февруария, 3, [1872 г.]:

Днес приехме от Адлийската община, изпроводени по Лило Данчов за разноските на представителя ни, гроша..... 2549 $\frac{3}{4}$

6 [февруари 1872 г.]:

Дадохме на Камен кръчмар за баба Неда Илиева от темесука, който длъженствува каса, гр. 321

Дадохме и на Мито кръчмар за лозето църковно, за дулум гроша..... 56 $\frac{3}{4}$

11 [февруари 1872 г.]:

Днес приехме от Ломската община изпроводени по г. Никола Първанов за преминалата година срещу дълга на представителство[то] на г. Н[икола] Първанова гроша..... 2662 $\frac{1}{2}$.

Дадохме на г. Никола [Първанов] осталия дълг, що бяхме остали да му даваме срещу 6 $\frac{1}{2}$ месечното му заплащание гроша 1360¹⁰⁴

Днес повторително изпровождаме г. Н[икола] Първанов в Цариград от страната на епархията ни за представител¹⁰⁵ и занапред го снабдихме за един и половина месец според преминалогодишната му определена плата месечно по 2000 гроша и за 1 $\frac{1}{2}$ месец3000 гр.

12 [февруари 1872 г.]:

Днес получихме от г. Иван Николов, преждебившия епитроп църковен в 1870 лето, от брашовянский еснаф и от осталите вересии¹⁰⁶ църковни даде готови гроша 430, т. е. вересии от службата¹⁰⁷ на еснаф касапски.

Днес дадохме из общата каса на берберина¹⁰⁸ Мустафа белеградлий за баба Бона, що му длъженствала със запис гроша 30

¹⁰⁴ Числото е поправено, може да се прочете и като 1350.

¹⁰⁵ Според писмо на Видинската община до Ломската от 23 юли 1872 г. второто посещение на Никола Първанов в Цариград като представител на Видинска епархия продължава от 23 февруари до 13 юли 1872 г. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 1.

¹⁰⁶ Задължение, заем.

¹⁰⁷ Поръчана от даден еснаф църковна служба.

¹⁰⁸ Бръснар.

Дадохме на Христо дулгерина¹⁰⁹ за харч на баба Денината
къща за гроша 27

Днес дадохме на Христо писаро срещу годишната му
запла[та] до Димитровден гроша..... 1020

Приех и от кирията на г. Янаки за магазата от октомври 26 до
26 януар[и] за три месеца гроша 120, и наедно с тях с гореказаната ми
заплатена плата¹¹⁰.

Март, 5, [1872 г.]:

Днес приехме от Терзи[й]ския еснаф срещу записа, дето длъжен-
ствуват на църквата „Св. Димитрие“, гроша пет хиляди и двеста и шест-
десет и два и пол[овина] 5262:20

6 [март 1872 г.]:

Дадохме на г-на Цеко Неева за Терзийския еснаф у заем,
та дадоха на Н[егово] Блаж[енство] Антима, Българ[скаго]
екзарха помощ, гроша осемстотин и два [и половина] 802:20

8 [март 1872 г.]:

Дадохме на г-на Цеко Неева и за Кръчмарския еснаф у заем,
та дадоха пак на Н[егово] Бл[аженство] Ан[тима]
Б[ъ]л[гарскаго] екзарха помощ¹¹¹ гроша осемстотин и
два и пол[овина]..... 802:20

[Март], 19, [1872 г.]:

Дадохме на х. Цано Теодорова¹¹² за разноските, дето е
направил за угощението на депутатите, които дойдоха из

¹⁰⁹ Дулгерин (дулгер) – зидар, строител.

¹¹⁰ Този абзац писарят Христо пише от свое име.

¹¹¹ На 7 март с кораба „София“, предоставен от русенския валия, във Видин прис-
тигат екзархийските представители, за да придружат новоизбрания екзарх Антим I до
Цариград. Помощта, по всяка вероятност, е свързана с предстоящото пътуване. *Кирил,
патриарх български*. Цит. съч., с. 368.

¹¹² Хаджи Цано Тодоров – видински чорбаджия, наклеветен от гръцкия владика
Паисий пред турските власти през 1864 г. и заточен заедно с хаджи Цанко Ангелов в
Афион Кара Хисар; един от основателите на читалище „Цвят“, член на училищното на-
стоятелство.

Цариград за екзарха¹¹³ гроша хилядо и сто и седемдесет и един и десет пари 1171.10

Днес приехме от Цеко Неева, срещу дадените му узаем за Терзийския еснаф гроша петстотин и тридесет и пет гроша 535

Март, 19, [1872 г.]:

Днес приехме от долуназначените лица кирия за църковните мулкове, които са ги взели с кирия:

от Начко Кръчмар за шестмесеч[на] кирия гроша шестотин 600
от Златановите дюкяни кирия гроша петстотин 500
от Първан Станков шестмесечна кирия гроша триста 300
от Сулиман Тутунджий [за] петмесеч[на] кирия гроша петстотин 500
от Русин Вълвов терзи шестмесеч[на] кирия гроша двеста и пе[т]десет 250

Днес взехме у заем от долуназначените лица за допълнение [на] сума[та], която се изискваше да се плати за Златановите два дюкяна в Циганската махала:

от Цеко Неева гроша петстотин..... 500
от Янакий Николова гроша деветстотин и пе[т]десет..... 950
от х. Генчо Рускова гроша петстотин и тридесет и пет 535
от Цеко Ванчова гроша хилядо и четиристотин и пе[т]десет ... 1450
от Лозан Вълчова гроша петстотин и тридесет и пет 535
от Косто Ненова гроша четиристотин..... 400
от Камен Папуджи гроша триста 300
от х. Камен Попова гроша триста и три[д]есет и осем 338

28 [март 1872 г.]:

Днес броехме на мехкемето за Златановите два дюкяна в Циганската махала, които се оцениха за гроша [...] ¹¹⁴, и според завещанието преди смърт[т]а му, който подаряваше от иманието си на църквата „Св. Димитър“, изискваше се гроша седем хиляди и четиристотин и два[д]есет и един и пол[овина]..... 7421:20

¹¹³ Екзархийските представители са архимандрит Виктор – представител на Нишката епархия в Църковно-народния събор, Георги Чалъков и иконом Петър Арнаудов. *Кирил, патриарх български*. Цит. съч., с. 368.

¹¹⁴ В оригинала е оставено свободно място за дописване на сумата.

Април, 1, [1872 г.]:

Приехме от Ванко Нешов за кирията на църковните дуkjани от октомврий 26 до априлий 26 гроша шестотин (за двете магази).... 600

Приехме от Панайот Ангелату за кирия на една магази на църквата за 6 месеца, гроша триста и седемдесет и пет 375

Април, 2, [1872 г.]:

Дадохме на Панто Кундераджи, [за] да извади оджет на уземните за църквата ни двата дуkjана в Циганската махала, гроша двеста и седемдесет 270

Май, 6, [1872 г.]:

Дадохме на Александър х. Илиев¹¹⁵ за остатъка от хако¹¹⁶ на писарина ни Христо, който е слугувал от 1-вий ноемврий 1870 [г.] до 28 декемврий 1871 [г.], гроша петстотин и шес[т]десет 560

7 [май 1872 г.]:

Приехме от Начо Кръчмар кирия за новия дуkjан (кръчма) за три месеца от 26 октомврий 1871 [г.] до 26 януар 1872 [г.] гроша..... 600

Приех от Начо Симов кръчмар тримесечна кирия на новата кръчма гроша (600) от 26 януарий 1872 [г.] до 26 април 1872 [г.]

7 [май 1872 г.]:

Приехме от Златановите дуkjани за кирия четиристотин гроша.....(400)

8 [май 1872 г.]:

Дадохме на долузабележените лица, задето бяха дали у заем да се купят Златановите дуkjани:

На	Цеко Неева петстотин гроша.....	(500)
„	Янакий Николов деветстотин и пе[т]десет	950
„	х. Йончо Русков петстотин и три[д]есет и пет	535
„	Цеко Ванчова хилядо и четиристотин и пе[т]десет	1450
„	Лозан Вълчов петстотин и три[д]есет и пет	535

¹¹⁵ Учител, един от основателите на видинското читалище „Цвят“.

¹¹⁶ Заплата, възнаграждение.

„	Косто Ненов чет[и]ристотин гроша	400
„	Камен Папуджи триста гроша	300
„	х. Камен Попов триста и три[д]есет и осем.....	338

8 [май 1872 г.]:

Цеко Георгиев от Иран махала даде на общината (1000) хилядо гроша, на които от лихвата след смъртта му да дават на поповете да го споменуват в литургии вечно.

Май, 8, [1872 г.]:

Дадохме на Панто Николчов за правдината, дето се е трудил за прибиране и потвър[ж]данието на сенети¹¹⁷ и оджети, гроша остатък триста и седемдесет и седем, и три[десет пари] 377.30

Март¹¹⁸, 9, [1872 г.]:

Дадохме на г-на Цеко Неева да телеграф[ира] за похожденияето на екзарха от града ни, Алил [х]есап четиридесет и пет гроша 45

Протокол от 30 май 1872 [г.]:

В днешното общо събрание новоизбраните касиери от настоящата година приехме от ветхите¹¹⁹ касиери от миналата година общинската сметка, написана в особити тефтери и готови пари приехме гр. 1801

Канчо Панов, Христо Й. Газован, Георги Станков, Янаки Николов, Митко Йованов, Стефан Върбанов мумджи, Данил Димитриов, Мико Панов, Георги Стаменов, Петар Йончов за Петар Демянов¹²⁰, Ангел Лилов, Панто Николов, Кръсто Тодоров, Кръсто Николов, Ристо Каракашоф¹²¹

¹¹⁷ Документ, запис, полица.

¹¹⁸ Не е грешка при изписването на месеца, а по-късен запис за 9 март с.г., когато Антим I опътува от Видин за Цариград.

¹¹⁹ Ветх (вехт) – стар.

¹²⁰ Петър Дамянов (1837–1907) – видински гражданин, училищен и читалищен настоятел, член на Видинския меджлис, след Освобождението – депутат в Учредителното и Първото велико народно събрание, дарител за построяването на новата видинска църква „Св. Димитър“.

¹²¹ Саморъчни подписи.

9 юний 1872 [г.]:

- 1) Г-н Александри Николчов заплати кирията за магазина от 26 април до 26 юлий, т. е. за 3 месеца, гр..... 150
- 2) Г-н Панайот Ангелато заплати кирията за магазина от 26 април до 26 юлий, т. е. за 3 месеца, гр..... 187.20
- 3) Г-да Ванко Нешов и Александри Николчов заплатиха за втората магазина кирията от 26 април до 10 юлий, т. е. за 1 ½ месец, гр. 75
- 4) Г-н Начо Кръчмар заплати днес кирия за ветхия хан от 26 април до 26 юлий, т. е. за 3 месеца, гр..... 300
- 5) Г-н Янаки Николов заплати кирията за магазина в църковното място срещу златарите, от 26 януар до 26 юлий, т. е. за 6 месеци, гр..... 240
- 6) Г-н Първан Станков абаджи заплати кирия за дукияна от 26 април до 26 юлий, т. е. за 3 месеца, гр..... 150

13 юний 1872 [г.]:

- 1) Г-н Русин Вълвов заплати кирията за дукияна от 26 април до 26 юлий 1872 [г.] за (3 мес.) гр. 125
- 2) Г-н Сулейман Лому заплати кирията за дукияна за един месец от 26 март до 26 април гр. 100
- 3) На общинския писар за някои разноски, които направил за общината до нарежданието ѝ, дадохме му гр. 93
- 4) Проводихме на представителя на 10 того гр. 1800 и днес му проводихме още гр. 2530, всичко гроша 4330

19 юний [1872 г.]:

Приехме от църковний епитроп от миналите години, от г-на П. Пигулева, църковната сметка и внесе в различни монеди гр. 285. 30

24 юний [1872 г.]:

- 1) На 13 того приехме от цър[ковния] епитроп гр. 1800 в 20 наполеона¹²² у заем за представителя, който пратихме в Цариград
На 11 того приехме на заем от г-да:
[От г-на] Цеко Ванчев 5 нап[ол[еона] гр. 450
От г-на х. Йончо Русков 6 нап[ол[еона] „ 540

¹²² Златна монета.

[От] г-на Канчо Панов	1	„	„	90
[От г-на] Васил Томов	1	„	„	90
[От г-на] Петър Дамянов	1	„	„	90
[От г-на] Георгий Стаменов	1	„	„	90
[От г-на] Симеон Ценов	1	„	„	90
[От г-на] х. Камен Попов	1	„	„	90
[От г-на] Кръсто Николов	1	„	„	90
[От г-на] Ангел Лилов	1	„	„	90
[От г-на] Кръсто Тодоров	1	„	„	90
[От г-на] Лозан Вълчов	1	„	„	90
[От г-на] Алекс[андър] Николчов	1	„	„	90
[От г-на] Янаки Николов	1	„	„	90
[От г-на] Христо Й. Гънзовянов	1	„	„	90
[От г-на] Георгий Христов	1	„	„	<u>90</u>
				2250

Всичко гр. 2250 в 25 напoл[еона] приехме от горните лица у заем, който [пари] пратихме в Цариград на представителя Н[икола] Първанова¹²³.

2) Приехме от г-на Сава Илиева, срещу темесука му от гр. 2000, останалите гр. 355

25 юний 1872 [г.]:

Днеска дадохме за г-жа Неда Илиева, на г-на Камена Кръчмар от Нусредин махлеси останалите от записа ѝ от гр. 850, гр. 470

Юлий, 7, [1872 г.]:

1) Приехме, за църковен дълг на цър[ковния] епитроп от миналата година, от х. Манойл гр. 76

2) За червен восък, приемане и изпращане писма, и други дребни разноски гр. 23

¹²³ В писмо от 23 юли 1872 г. общината иска помощ от Ломската община за издръжката на представителя в Цариград, като посочва „твърде притеснителното си положение откъм материални средства“. Писмото съдържа и отчет за похарчените пари, а именно: за представителя – 7330 гроша, разноски за посрещането и изпращането на депутатите – 1379 гр., за писма, телеграми и др. – 122 гр., общо 8831 гроша, които са разпределени по каазите по следния начин: Видинска – 2671 гр., Ломска – 1775 гр., Адлийска (Кулска) – 2366 гр. и 20 пари, Белоградчишка – 2018 гр. и 20 пари. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 1–3.

3) За един копиер¹²⁴ наедно с желязната машина и един малък печат за общината, и две картини..... 363

Юлий, 16, [1872 г.]:

Баба Елена Станова донесе срещу сенета си № 7 от гр. 611 $\frac{3}{4}$, гр..... 300

Юлий, 23, [1872 г.]:

Г-н Никола Цинцарина из Татарджик внесе дълга си за църковния епитроп от миналата година гр..... 31

Г-н Даниъл Стойков папуджи също внесе 17.20

Юлий, 26, [1872 г.]:

1) Почтений еснаф бакалский днес внася заради сенета си, който има да дава на църквата „Св. Димитрий“, гр. 6735 и лихва от 26 октомв[ри] 1871 до 26 юлий 1872, гр. 753

7488

даде гр. 3321

2) Общината заплати дълга си на почт[ения] бакалски еснаф, дето беше дал за дукиян в заем, гр. 250

3) Заплати се на почт[ения] бакалски еснаф, дето беше дал в заем на общината при походажението на екзарха..... 802.20

4) На същия за представителя..... 40

1092.20

28 юлий, 1872 г.]:

1) Днес общината повърна на църковния епитроп г-на Нетка Найденова (20) двадесетях златни наполеона, с които он беше заемал общината, на 13 миналаго юний за представителя гр. 1800

2) Дадохме на следующите г-да по 1 златен наполеон, с които бяха заемнали общината за представителя на 11 мин[алия] юний:

¹²⁴ Копирна книга с листове от цигарена хартия, в която чрез притискане на изходящото писмо с още неизсъхнало мастило се оставя отпечатък от текста. Копирната книга на общината се съхранява в ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1. Първото писмо е от 23 юли 1872 г. „Желязната машина“ вероятно е преса.

Г-ну Канчу Панову	1	напол[еон], гр.	90
„ Васил Томову	1	„ „	90
„ Петър Дамянову	1	„ „	90
„ Георгий Стаменову	1	„ „	90
„ Симеон Ценову	1	„ „	90
„ х. Камен Попову	1	„ „	90
„ Кръсту Николову	1	„ „	90
„ Ангел Лилову	1	„ „	90
„ Кръсто Тодорову	1	„ „	90
„ Лозан Вълчов	1	„ „	90
„ Алекс[андър] Николчов	1	„ „	90
„ Янаки Николов	1	„ „	90
„ Христо Ив. Гънзовян[ов]	1	„ „	90
„ Георгий Христов	1	„ „	90

3) Внесоха се днес за църковния епитроп г-на Нетка зарад кюр[к]чиский еснаф, който беше заемнал на общината, за да се купи дюкян, на 3 август 1871, гр.....500

4) Поп Иван поп Игнатов внесе срещу записа¹²⁵ си № 9 от гр. 1262 ½ с лихвата наедно внесе гр.1000

5) Г-н Динул Кюрчия внесе лихви за една година за записа си от гр. 1000 внесе гр.....150

6) Дребни разноси станали за общината гр. 12.30

6 август [1872 г.]:

1) Днес внесе г-н Ангел Илиев терзия заради бабината Екатеринина къща кирията за 6 мес[еца] гроша 90

2) Брашовянский еснаф даде на заем на общината ни седемстотин гр. 700

3) Дадохме на г-на Панта Николова, общинския пълномощник за харчове на оджет и за такрир¹²⁶ за хана за в Арчар, когато купи общината от Сава курия, гр. 894 ½

4) На г-на х. Цана Тодорова дадохме за поправка на училищата гр. 267 ½

¹²⁵ Полица.

¹²⁶ Писмен документ, заявление.

7 август [1872 г.]:

- 1) Г-н Иван Йотов пседерченин¹²⁷ внесе заради темесука си от гр. 1000 № 2, подпълно гр. 1000
- 2) Дадохме на Панта Николова, за разноски за погребението на Сава курията, гр. 802.20

9 август [1872 г.]:

1) Днес в заседанието решихме: да се приеме Петър Стайков за писарин на общината с условие, когато няма нужда за да става заседание, да си следва в училището уроците и одобри се да му се даде за годишния му труд от общата каса 500 гр. (петстотин гроша).

13 август [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание реши се следующето: от четирите години владищината да се събере само за една година [по] 5 $\frac{3}{4}$ гр. и да се притури още 1 $\frac{1}{4}$; за представителя, дето е ходил два пъти в Ц[ари]град; и така гореказаните п[а]ри да ги съберат поповете, заедно с махалебашиите.

2) Да се поискат венчилата¹²⁸ от поповете.

3) Да се повика г-н Антанас и икономът¹²⁹ дедо поп Йон, щото повторително да се поискат парите от Видинската каза за представителя.

4) Да се пишат пак писма¹³⁰ за Адлие, Белоградчик и Лом.

5) Да се даде поръчителство¹³¹ на г-н К[остаки] Ив. Т[ъ]рновский за в Русчюк.

6) Да се каже едно слово в черква за поръката от правителството за сватбите, да не стават големи разноски и салтанати; а именно да се изтребят жълтиците между жените¹³².

¹²⁷ От Пседерци (дн. Коста-Перчево), село във Видинско.

¹²⁸ Вероятно броят на венчилата (домакинствата) по енории.

¹²⁹ Свещенически сан; ръководител на духовна околия в рамките на епархията.

¹³⁰ На 14 август 1872 г. видинчани напомнят на посочените общини за задълженията им, като настояват да изпроводят „тези пари най-късно до 15 август, защото ни ся во голяма нужда“. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 4.

¹³¹ Препоръчително писмо.

¹³² С писмо до училищното настоятелство от същата дата общината иска някой от учителите да подготви въпросното слово против салтанатите, а именно носенето на жълтици и другите подаръци на сватбите. НБКМ–БИА, ПА 1726. Видинската община е последователна в желанието си да насажда скромност и сдържаност в облеклото и поведението на гражданите. За тази цел още в началото на 1871 г. се подготвя Указание

7) Дадоха се на г-н х. Цано Теодоров № 500 или петстотин гроша да ги разправа¹³³ на работниците, които поправят училищата и за други някои работи.

Септември, 3, [1872 г.]:

1) Днес в заседанието се прочете писмото от екзарха от дата 11 август, в което ни препоръчва неговия наместник, Негово Високопреподобие Кирила¹³⁴; в същото време се реши да се отговори на писмото.

2) Донесоха се от Белоградчишката епархия¹³⁵ пари за представителя, що е ходил 2-рий път в Ц[ари]град, гр. 1018 ½, чрез отец Неделкьо, на който му се даде квита[нция] срещу казаните пари.

3) Донесе Ломлията Сулейман пари 300 гроша за кирията на църковния дукаян, що седи в него.

Септември, 8, [1872 г.]:

1) Днес се реши в общото събрание да се пише писмо до Русненската община, щото като отиде тамо г-н Севастаки Ив. Гънзовянский¹³⁶, то те да му спомагат под различни видове помощ.

за сватбите, които ще стават занапред във Видин, в което се забранява на българското население да прави разточителни тържества и се определят глоби за нарушителите: 20 турски лири за заможните граждани, 10 – за средните и 5 за бедните. Документът е одобрен от градската община и от еснафите. Пак там, ПА 2613. Пълният текст на документа е публикуван от *Д. Цухлев* в неговата „История на града Видин ...“, с. 433–435.

¹³³ Разпределя.

¹³⁴ Архимандрит Кирил (Коста Стоичков) (1832–1914) – роден в Берковица, учи в семинария в Сремски Карловци, Австро-Унгария. През 1863 г. при завръщането си е наклеветен пред турските власти от Видинския митрополит Паисий заради спречкване с местен учител-гръкоман. Арестуван и заточен в Сивас, Мала Азия. Председател на българската община в Силистра (1870–1872). През 1872 г. в църквата „Св. Стефан“ е хиротонисан от екзарха като епископ Кирил Белоградчишки и назначен за екзархийски викарий във Видинската епархия, където остава до 1874 г. Видински митрополит от 1889 до смъртта си през 1914 г. *Д. Цухлев*. Цит. съч., с. 536, 569–571.

¹³⁵ Вероятно грешка на писаря, има се предвид Белоградчишката община или епископия.

¹³⁶ Писмото от 8 септември 1872 г. е запазено в копирната книга на общината. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 5–6.

2) Да се пише писмо (свидетелство)¹³⁷ и подпечатано с общинския печат за Димитър Митров, което да му служи при влизанието във [в]сяко едно училище.

3) Приеха се в общинската каса 20 гр. за кирия, от Флора баба Ерменкината дъщеря, на църковната къща, дето седи в нея.

4) Приеха се в общинската каса 174 гроша църковна вересия от Младенчо Ванков, остала от епитропа Петраки Пигулев.

5) Дадоха се от общинската каса на Цено Фучеджията¹³⁸ 160 ½ гроша на четиридесетний парастас¹³⁹ на покойния Сава курията.

13 септемврий [1872 г.] (заседание от касиерите):

1) Днес се дадоха от общинската каса на училищното настоятелство 1394.10 гроша за поправката на училищата и за общината за: пясък, предаването на две писма, метла, мастило и писалки, гр. 8 ¼.

17 септемврий [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание се реши да се даде свидетелство, потвърдено с общинския печат на г-на Коста Демянова¹⁴⁰, за да има благодеяние в Белградското гимназиално училище.

2) Одобри общото събрание да се даде от общинската каса 450 гроша [на] Милко Гицов, задето иска мираз¹⁴¹ от покойния Русин.

3) Да се повика Ванчо терзията, та да му се искат парите от гайтана.

4) Да се [в]земе сметката от Панто от когато е бил поставен епитроп на [в]сичките църковни мулкове, и да се [в]земе оджет от Сърбино за кръчмата в Арчяр.

¹³⁷ От споменатия документ и от писмо на читалищното настоятелство става ясно, че Димитър Митров, който се отличавал с успехи в учението е предложен от общината на екзарха при отпътуването му от Видин, за да помогне за по-нататъшното му образование. Ученикът получава обещание да постъпи в медицинско училище в Цариград. Желанието на читалищното настоятелство и на някои по-първи граждани е той да постъпи в някое друго училище, което да завърши по-бързо и да се завърне в града, но му се дава свободата да избере. Пак там, л. 9–10; ф. 333К, оп. 1, а.е. 14, л. 147.

¹³⁸ Фучеджия – бълчвар.

¹³⁹ Кратко заупокойно възпоменание, включващо някои части на опелото.

¹⁴⁰ Писмото-препоръка за Коста Д. Вълков е адресирано до Сръбския митрополит и е подписано от Видинската община и училищното настоятелство. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 11–12.

¹⁴¹ Наследство.

5) Да се прочете в идущото заседание сметката от училищното настоятелство за разносните на поправката на училището.

6) Дадоха се 61 $\frac{3}{4}$ [гроша] за харч за Саво курията от първа събота до четиридесятний парастас и за писма за екзарха 2 гроша.

29 септемврий [1872 г.]:

1) В общото събрание днес реши се да се повика г-н Петко бояджията и да му се поиска кирия за метофа, дето седи в него.

2) Да се повикат Николаки Иванов и Вълчо Цеков, та да им се иска кирия за мястото, дето го държат.

3) Да се повика Георги Янколов, кираджията¹⁴² на църковния хан, да си плати кирията и изново да се услови за в бъдеще¹⁴³.

4) Да се повикат в неделя устабашиите¹⁴⁴ и гидбашиите¹⁴⁵ на [в]сичките еснафи.

1 октомврий [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание се реши да се изпроводят хартии на [в]сичките еснафи, щото да се подпишат всичките майстори от еснафите, какво че никой няма да допусне на фамилията си да носи жълтици¹⁴⁶.

2) Г. Николаки Иванов донесе 270 гр. за кирия; в същото време му се припозна харчът 21 гр. за лозето.

3) Донесе Вълчо Цеков за кирия гр. 130.

4) Г. Георги Янколов донесе за църковния хан от вехто кирия в Арчар гр. 150 и се услови за в бъдеще.

5) Дадоха се на Милко касапина за Русиновата къща гроша 450.

6) Дадоха се на една сиротица гр. 5.

¹⁴² Наемател.

¹⁴³ Писмото до Георги Янков в Арчар е написано още същия ден. Пак там, л. 13.

¹⁴⁴ Главен майстор, първомайстор на еснаф.

¹⁴⁵ Гидбашия (егитбашия) – подпредседател на еснафско сдружение.

¹⁴⁶ В книгата си за Антим патриарх Кирил се позовава на два протокола от 1 октомври 1872 г. на общоеснафското събрание с решение видинските еснафи да не разрешават на семействата си да се кичат с жълтици. За нарушителите се предвижда наказание по църковния закон. *Кирил, патриарх български*. Цит. съч., с. 695.

8 октомврий [1872 г.]:

1) Днес се внесе в общинск[ата] каса гр. 1775 от Ломската община за каазата си чрез отец протопоп Неделкьо за представителя, що е ходил в Ц[ари]град два пъти.

2) Дадоха се на баба Донка гр. 20 за [х]есапа на покойния Саво.

3) Прие общинската каса от Мику Дзурналов гр. 45 за кирия на Русиновата къща, дето седи в нея.

4) Дадоха се от общинската каса на г. Денко 1000 гр. за сметката от манастира „Св. Петър“.

14 октомврий [1872 г.]:

1) Днес се реши в общото събрание да се пише отговор на Гръцкия патриарх според пределите, които ни ги вручава¹⁴⁷.

2) Прочете се писмото, чрез което ни благодарят селяните от село Иванчища¹⁴⁸ за помощта, която Видинската община е подарила някому си от них.

27 октомврий [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание реши се да се ударят телеграми до Лом, Берковица, Бел[о]градчик и Адлие да се попитат дали одобряват да се постави архимандрита Кирил в степен епископ.

29 октомврий [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание донесе г. Анто Кръчмарино гр. 1200 за кирия на хана, дето седи в него.

2) Донесе г. Начко гр. 300 за кирия на църковния хан, дето седи в него.

3) Донесе игуменът от „Св. Петър“ гр. 432.

4) Даде се на дядо Еремия козарина от „Св. Петър“ гр. 100 за вехтий хак и се определи за шест месеца 100 гроша.

¹⁴⁷ Има се предвид определението (орос) от 16 септември с.г. на свикания от Цариградската патриаршия събор за обявяване на българската църква за схизматична. Видинските общинари съобщават в писмо на Антим I, че пратката е пристигнала със сухопътната поща, без да е посочен подателят. Намерението на общинарите е да върнат пределите на гръцкия патриарх, като се обръщат за съвет към екзарха какъв отговор да дадат. ДА – Видин, пак там, л. 14.

¹⁴⁸ Правилно с. Ивановци.

30 октомврий [1872 г.]:

1) Днес се реши в общото събрание да се проводи писмо до екзарха в Цариград за архимандрита Кирил, задето иска [да го] направи епископ, а по-напред и телеграф да се удари.

Ноемврий, 8, [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание се дадоха за телеграми гр. 43.

Ноемврий, 8, [1872 г.]:

2) Даде се сенетът от Нетко Минков за 5500 гр. чрез х. Цано Годоров.

Ноемврий, 12, [1872 г.]:

1) Днес се прочете жалбата на дядо Атанас и се реши да му се изпълни, също и на свещеника Стоян х. Венедикову.

2) Донесоха се за кирии: от Русин Вълв 125 [гр.], от Първан абаджи 150 [гр.], от Панайот Ангелатос 187 ½ [гр.].

Ноемврий, 19, [1872 г.]:

1) Дават се на „Св. Петър“ 21 пешкира и 12 естъци¹⁴⁹, в същото време да се даде на игумена поп Димитър 200 гр.

2) Да се предадат на игумена още три села, в които да ходи да попува: Молалия, Мусулманйе¹⁵⁰, Гузелия.

3) Да донесе Георги мининкио ключа от метофа на Зографския манастир¹⁵¹.

4) Сенетът от Янко Екимино е в г-н Васил Терзията и сенетът от бивший гръчки владика Паисий¹⁵².

5) Дедо поп Яни с едно свое писмо дал обещание, че след като умре жената му, да остане всичко като лозе, къща и др. на църквата.

¹⁴⁹ Естък – възглавница.

¹⁵⁰ Правилно Мусумане (Мусулмане) – село във Видинско.

¹⁵¹ На 19 ноември 1872 г. Видинската община пише на представителя на Зографския манастир в града, че приема ключовете от метоха за настаняване на селски ученици в него. НБКМ–БИА, ПА 2606.

¹⁵² Паисий – видински митрополит (1852–1868), грък, ненавиждан от местното население заради разпуснатия си живот, алчността и антибългарската си политика. През април 1868 г. е изгонен от Видин след множество оплаквания до Цариградската патриаршия.

6) В идущий вторник ще се донесе записът от Янко, в същото време ще се определи един човек, който да приеме къщата и парите, които са назначени в казания запис.

7) За Илио Петров от Алваджик¹⁵³ даде му се свобода да се венчее.

8) Да се повика съпругът на Ангелина Николова във вторник да им се разгледа работата според жалбата на жената.

9) Да се повика съпругата на Димитър Иванов във вторник да ѝ се разгледа работата.

10) Да се повика Иван градинаря в неделя да му се разгледа работата.

11) Даде се рапорт на Рада Николова да се жени.

12) Според писмото на мютесарифина¹⁵⁴ одобри се, щото когато се намерят такива момичета, да се изпроводят на Русчюшкото царско училище.

13) Да се направи едно прошение до валията¹⁵⁵ в Русчук за г-н Севастаки.

Ноемврий, 21, [1872 г.]:

1) Реши се в общото заседание да се изпроводи едно писмо [до] чит[алищното] настоятелство, защото се одобриха г. Денко Цветков с г. х. Цано и х. Йончо.

Ноемврий, 24, [1872 г.]:

1) Взе се темесукът от г. Васил Томов от Янко и, задето е похарчил за две фетви¹⁵⁶, едно ихзарие¹⁵⁷, един харзувал¹⁵⁸ и заптие, даде му се 53 ½ [гр.].

Ноемврий, 26, [1872 г.]:

1) Прегледа се сенетът на Цано Кънчов, дето седи в народната градина, за гроша 750; в същото време му се припозна гидъкът¹⁵⁹, дето го дал на Кръсто мумджията, за 180 гр. и спаднаха му се още и за два месеца кирията 250 [гр.], дето бил изпъден.

¹⁵³ Правилно Халваджии – село във Видинско.

¹⁵⁴ Управителя на Видинския санджак.

¹⁵⁵ Управителя на Дунавския вилает, по това време Ахмед Хамди паша.

¹⁵⁶ Решение на мюфтия от религиозен или правен характер.

¹⁵⁷ Ихзарие (ихзар пусуласъ) – призовка за дело.

¹⁵⁸ Харзувал (арзухал) – писмена молба, заявление.

¹⁵⁹ Гидък (гидик) – инвентар на занаятчийска работилница.

2) [В]зе се сенетът от г. Цано Фучеджията от 500 гр. от харч на Саво курията.

Декемврий, 1, [1872 г.]:

1) Промени се темесукът на Стан Лунгата от Мусулманйе чрез синовете му Йоцо и Русин и се състави нов за идущата година, да се изхвърлят парите според тефтера на записите.

2) Донесе г. х. Цано Теодоров разписки, срещу които е давал плата на учителите, за да изпълни записа на г. Нетко Минков, който запис беше [в]зел позавчера.

3) Донесе г. х. Тодор Стефанов 200 (двеста) гроша срещу записа на х. Елена, на която лихвата за една [година] ѝ се опрости.

4) Платиха се на г. х. Тод[о]р Стефанов гр. 90 (деветдесет), които беше дал заем на общината.

Декемврий, 10, [1872 г.]:

1) Днес в общото събрание донесе г. Васил Томов сенета от бивший владика Паисий, дето г. Васил бил упълномощен да вади парите от записа, и му се дадоха 370 гр. за разноски.

2) Да се проводи писмо до уч[илищното] настоятелство, да искат от учителя Ставро Генов парите, които дължее в общината.

3) Даде терзийский еснаф 8818 (осем хиляди осемстотин и осемнадесет) гроша, задето дължее от сенета си.

4) Дадоха се на г. Панто Николов 400 (четиристотин) [гроша], задето бил условен да вади пари от харизаните общински мулкове; ако извади сам пари, да му се отстъпват по 10 %, ако ли си ги донесат, то пак да има да [в]зема по 5 %.

5) Върнаха се на терзийский еснаф гр. 500 (петстотин), дето е дал заем на общината, още и лихва 105 (сто и пет) [гр.]. А [също] така и разноски, дето е направил терзийският еснаф за екзарха, 478 ½.

6) Дадохме на уч[илищното] настоятелство чрез г. х. Цано Теодоров за плата на учителите.

7) Дадохме на терзийский еснаф за Савов борч гр. 1000 (хиляда).

8) Дадохме 500 (петстотин) гроша на Панто Николов за оджета на хана на Сърбина екмекчията.

9) Дето е дал Саво курията един запис на общината от 5500 гроша чрез г. Нетко Минков.

Декемврий, 12, [1872 г.]:

1) Реши общината да се искат от поповете парите, дето събирали за владищината от венчилата; в същото време да се повика онзи човек, който се е противил и псувал попа Велка.

Декемврий, 17, [1872 г.]:

1) Реши се в общината да се сберат от помежду еснафите по няколко гроша да се спомогне Христо талигаджията според жалбата му.

2) Промени се записът на Свилен Соколов.

3) Прие се от читалището едно писмо¹⁶⁰ и реши се да се прегледа в друго заседание.

4) Дадоха се на поп Йован 762 ½ гр. за Савов [х]есап.

5)¹⁶¹

РЕШЕНИЯ ОТ 1873-ТА ГОДИНА:

Януар[и], 7, [1873 г.]:

1) Реши [се] в общото заседание да се даде на Али ефенди 45 гроша, задето е писал прощението за Цариград.

Януар[и], 21, [1873 г.]:

1) Според читалищните писма от 21 ноемврий 1872 и 19 януар[и] 1873 [г.]¹⁶² реши се да им се отговори в неделя.

Януар[и], 28, [1873 г.]:

1) Приеха се от г. Мико Дзурналов десет гроша кирия за къщата, дето седи в нея.

2) В същата къща (баба Еленината) влиза г. Петър Барбалов от 1 февруар[и] със същата кирия (15 гроша) и поръчител му става г. Николчо Лазаров.

¹⁶⁰ Читалището иска от общината ключа от Зографския метох, за да настани там бедни ученици от селата. ДА – Видин, ф. 333К, оп. 1, а.е. 14, л. 186.

¹⁶¹ Липсва текст.

¹⁶² С писмото си от 19 януари читалището напомня на общината искането си за ключа от Зографския метох. Пак там, л. 196.

Януар[и], 29, [1873 г.]:

- 1) В днешното общо заседание одобри се да се дадат всичките църковни лозя под кесим¹⁶³.
- 2) Дадоха се на Ефремия, махлебашията на Ралчо махала, за емляк на Пеменджиската къща 31 $\frac{1}{4}$ гроша.
- 3) Донесе г. Панто Николов седем емляка, от които два е дал на калугерина, а останалите пет са в касата.
- 4) Дадоха се на Цено фучеджията за Савов харч 64 $\frac{1}{2}$ гроша.

Февруар[и], 2, [1873 г.]:

- 1) Даде г. Нешо Куюмджията за магазата в мястото църковно кирия 90 гроша; в същото време даде още 60 гроша за до Гергевден.
- 2) [В]зема общинската каса от кирии: от Русин Вълв 125 гр., от Първан абаджията 150 гр., от Живко Терзията 50 гр., според каса тефтер.
- 3) Дадоха се на общинский писар Петър Стайков гр. 200 (двеста) гроша плата.

Февруар[и], 8, [1873 г.]:

- 1) Да се повикат в неделя г-да Георги кръчмаря, Ставро Младенов и Саво Миков, да им се прегледа [х]есапът.
- 2) Да се повикат в неделя от всичките еснафи по трима хора да разгледат една важна работа.

Февруар[и], 25, [1873 г.]:

- 1) Донесе г. Анастас Димитров един илмехабер¹⁶⁴, в когото покойний му брат Яньо Димитров подарява на училището 200 гроша и на черквата „Св. Димитрия“ 200 гроша.
- 2) Приеха се в общата каса тия подарени пари от Яньо Димитров чрез брата му Анастас 400 гроша.
- 3) Да се прати едно писмо до еснафите, да се подпишат за разставянieto на четвороженците и според тяхното одобрение да се отговори на жалбата на жителите от Феделеш махала.

¹⁶³ Кесим – общо, всички заедно; система за арендуване, при която арендаторът предава на собственика определено количество от добива независимо от колебанията на реколтата.

¹⁶⁴ Илмехабер (илмюхабер) – сведение, удостоверение; запис за знание, за уверение.

Февруар[и], 26, [1873 г.]:

1) Донесе Сулейман ломлията кирия 150 гр. и му се припозна харч за калдърма¹⁶⁵ 150 гроша.

2) Да се пише писмо до Антанас Владикин¹⁶⁶ да се повика от селото и да се попита по чие дозволение отишъл да прибира владищина.

3) Донесоха г-да Ванко Нешов и Александър Николчов кирия за магазата 187 ½ гр.

Февруар[и], 27, [1873 г.]:

1) Изпроводи се до Атанаса писмото.

Март, 13 [1873 г.]:

1) Прочетоха се две писма от екзарха от дата 27 февруар[и] и 6 март, на които се и реши да се отговори; така и да се пише на Н[егово] Блаженство за разписките, на срещу които длъженствува на общината¹⁶⁷.

2) Донесе Стоянка Цекова гроша 320 в общинската каса, които подарява според сенета си от 1500 (хиляда и петстотин) гроша.

3) Дадоха се на г-на Цеко Неев чрез г-на Симеона за джимадан¹⁶⁸, фес, пескюл 32 гроша за момчето, дето седи при х. поп Димитрия; също и на г-на Симеона 110 (сто и десет) гроша за чякшъра¹⁶⁹ и кебе¹⁷⁰.

Март, 25, [1873 г.]:

1) Днес се дадоха общинските лозя под кесим на г-на Петра Дамянова за шест годин по 500 гроша на годината за всички.

Април, 4, [1873 г.]:

1) Прочете се писмото от Н[егово] Блаженство екзарха и реши се в идущий път да му се отговори.

¹⁶⁵ Площадка от каменни плочи.

¹⁶⁶ Става въпрос за племенника на Антим I Атанас Желязков, син на сестра му Гергина.

¹⁶⁷ Общината изпраща на екзарха писмо от 14 март 1873 г., в което покрай останалите въпроси се обсъжда и поведението на неговия родственик Атанас. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л.18–21.

¹⁶⁸ Горна дреха от бархет с обшивки.

¹⁶⁹ Изоп. от чешири – потури.

¹⁷⁰ Наметало, връхна дреха.

Април, 12, [1873 г.]:

1) В общото заседание от всичките общински членове реши се да се даде от общинската каса на село Мелница от Прилепското окружие четири кърменци¹⁷¹ помощ за училище и църква, за да си направят.

Април, 22, [1873 г.]:

1) В общо заседание прегледа се сметката на г-на Атанаса от събраната владишина от селата Видински и Белоградчишки и парите 33722 [гр.] са в него; така също и сметките от вулите¹⁷² 314 по 10 гроша са в него и във всякой случай остая отговорен. Казаните сметки са в общата каса.

2) Да се пише до Белоградчишката община, за да се попита колко гроша е събрала и проводила за владишината на екзарха и от колко къщи; също и в Адлие, а в Лом да се пише, за да се пита колко гроша са пратили на екзарха и запрели ли са по един грош за училищата¹⁷³.

3) Реши се да се пише до еснафите билети, щото всеки еснаф в петък да прати по четирма майстори за избиранieto на новата община.

4) Да се пише до Н[егово] Б[лаженство] екзарха за предаването на двете сметки на Атанаса и длъжеството му половината цена на вулите на общината, така и за поведението му, както със селяните, така и с гражданите, както ще се заключи с това, че да си го взема от Видин¹⁷⁴. В същото време ще се забележи на Н[егово] Блаженство, че трябва да праща писмата си право до общината с адрес и ръцепис.

5) Да се пише до Н[егово] Преосвещенство Архиеерея да заповяда на свещениците непременно да съберат сегашната и ланската владишина.

6) Да се забележи на Н[егово] Пр[еосвещенство] Епископа г-на Кирила, щото ако би да внесат селата: Громотарци, Кирымбег и другите села, забележени на особен лист, намерващ се в касата, владишината, изостала от мин[алата] год[ина], да не я провожда до екзарха, а да я внесе на общината.

7) Да се отговори на екзарховото от 28 миналого [месеца]¹⁷⁵ писмо и да му се забележи, как от сега ще има по-голямо доверие на общинския

¹⁷¹ Кърменец (от курмюнце) – стара австрийска златна монета.

¹⁷² Разрешение за църковен брак.

¹⁷³ Писмата до Адлие, Белоградчик и Лом са изпратени на 24 април 1873 г. Пак там, л. 22–24.

¹⁷⁴ Писмото до Антим е написано на 30 април 1873 г. Пак там, л. 25–31.

¹⁷⁵ Отговорът е в писмото по т. 4 от заседанието.

печат, отколкото на всяка друга частна личност и да му се забележи, че според неговата заповед св[етите] мощи и честният кръст на хилендарския духовник се взеха.

Април, 27, [1873 г.]:

1) В днешното общо еснафско заседание от по четирма човеци от всякой еснаф, се избраха общински членове и те са: г. Цеко Ванчов, г-да Саво папуджи, Денко Цветков, Ванко Нешов, Митко кюр[к]чи, Петко Марков, Анастас х. Илиев¹⁷⁶, Иван Николов, Вълчо Лозанов¹⁷⁷, Коста Ненов, Цеко Неов, х. Тодор Стефанов, Нетко Минков, х. Деко абаджи, Георги бакал, х. Петко Петков¹⁷⁸, Стоян Лозанов, Петър Дамянов, Христо Ив. Гънзовянский и Кръсто Ц. Вулович.

Казаните се избраха и потвърдиха по тайно общо еснафско вишегласие, като се подписаха всички на тефтера за подписите.

Дотук се свършват решенията от ланската община.

2) Направи се устав, по когото ще се следват занапред общинските работи, който се и написва по-долу.

УСТАВ НА ВИДИНСКАТА БЪЛГАРСКА ОБЩИНА

І. Цел

1) Членовете на Българската видинска община ще имат за цел: за-дружно да се трудят и размишляват за всичките обществени, църковни, поучителни¹⁷⁹ и манастирски дела, за по-доброто им нареждане и пре-успяване.

¹⁷⁶ Анастас х. Илиев – видински занаятчия, член на общината и на епархийския съвет.

¹⁷⁷ Вълчо Лозанов – видински търговец, училищен настоятел, след Освобождението – общински съветник, народен представител в Първото велико народно събрание.

¹⁷⁸ х. Петко Петков (1829–1897) – заможен видински търговец, член на Видинския междлис, кмет на Видин (1880), народен представител в Учредителното събрание, представител на брашовяния еснаф в комисията за изграждане на храма „Св. Димитрий“ (1884–1888), дарител.

¹⁷⁹ Училищни.

II. Начинът за избирането на членовете на общината

2) За да може да се наредят общинари лица способни, които да могат напълно да отговарят на призованието си и изпълняват длъжностите си, които им се налагат, то избирането им ще става по следующия начин: в едно общо събрание от няколко по-отлични лица от всеки еснаф, в края на всяка година, събраните ще имат правото всеки един да си даде тайно гласа за двадесет души граждани, без да гледа от кой еснаф са те, еснафлии ли са или не, доста само избраните да бъдат хора достойни да извършват всичко, което им налага настоящият устав.

III. Състав на общината

3) Видинската българска община ще се съставява от двадесет и един член, наедно с архиеерея, който ще бъде непременно неин председател. Общинарите ще изберат от помежду си един подпредседател и трима касиери, а останалите ще се пишат техни съветници.

IV. Длъжностите на общината

4) Избраните членове, така упълномощени от градските еснафи, за да управляват общите граждански работи по ц[ъ]рковно-училищно отношение, същевременно и приемат всичките тефтери, записи и документи на общинските имоти, разгледват потънко сметките на общината от миналата година.

5) По това новоизбраната община предава на касиерите всички документи на обществените имоти.

6) Общината избира и определя училищно настоятелство, както в града, тъй и по селата, които да имат да се грижат и промишляват за градските и селски училища, съгласно с особено наредений училищни устав.

7) За управлението на градските църкви общината ще да заповяда на епитропите им, щото в края на всеки месец, колкото пари би се насъбрали готови в църковната каса, да ги внасят в общината, като задържат при това по една малка част за най-неизбежните нужди ц[ъ]рковни; а в края на годината епитропите ще предават билиянца¹⁸⁰ на общината за целогодишните ц[ъ]рковни приходи и разходи.

8) Ц[ъ]рковните епитропи не ще могат да правят големи разноски без знанието на общината и нейното писмено съизволение¹⁸¹ и одобрение.

¹⁸⁰ Баланса.

¹⁸¹ Разрешение.

9) Освен писаря, всички други членове на общината служат безплатно и отговарят взаимно за доброто и законно управление на общинския имот и интереси, поверени тям от гражданите.

10) Общината е длъжна в края на годината да свиква от упълномощените представители от градските еснафи едно общо събрание, пред което да предаде сметка на своите целогодишни дела. След това се избират нови членове, а за такива могат да се избират пак и от членовете на преминалата година.

11) Общината ще има грижата, след нейното официално припознаване от градските еснафи, да отрежда шестима души от помежду си и двама от градските свещеници, наедно с местния архиерей, които да съставяват епархийския съвет, който ще се занимава с разглеждането на разприте, както на гражданите, тъй и на жителите от епархията, които би се отнесли до него да искат помирението си по християнски закон. Речений епархийски съвет ще носи името привремен и ще се избира наново всяка година от общината до потвърждението на екзархийският устав от правителството.

V. Управлението на общината

12) Редовните събрания на общината ще стават под председателството на архиерея, всякой петък, часът по 12 пред пладне, а извънредни могат да стават по приглашение¹⁸² на всякой от членовете на тая община.

13) В отсъствие на архиерея неговото място в общината ще застъпя общинският подпредседател; а ако и той отсъствува, тогава изпълнява тази длъжност най-възрастният от присъстващите членове.

14) За разискванията и решенията на събранието трябва да се д[ъ]ржи редовен протокол, в когото да се забележават присъстващите членове.

15) За да може да се заключи решението на едно събрание трябва да присъствуват в него най-малко поне 12 души от членовете.

16) Когато има редовни или извънредни заседания, всичките членове на общината длъжни са да присъствуват; ако някой по причина на своите частни работи не може да дойде на определеното време, длъжен е да извести отсъствието си.

17) Решенията се заключават по пълно вишегласие на присъстващите членове.

¹⁸² Покана.

18) Всеки член на общината има по един глас; председателят може само да разисква върху въпросите, но той гласоподава тогава, когато членовете се разделят на две равни страни, като се съгласи с една от тях, по тоя начин въпросът се решава.

19) Освен нужните книги каса и пр. на касиерите, общината е длъжна да има и следующите: 1) една кондика¹⁸³, в която да се забележават сегашните и бъдещите лица на общината; 2) един протокол, в когото се записват решаваните дела на всяко заседание; 3) една паметна книга, в която да се забележават имената на родолюбците, които подаряват нещо на училищата или на други някои заведения.

VI. Частни длъжности на членовете на общината

20) Архиепиеят ще свиква и разпуща редовните заседания и ще подписва протоколите.

21) Подпредседателят ще да застъпва мястото в отсъствието на архиепиея.

22) Касиерите ще управляват приходите и разходите на общинската каса, ще имат под свое ведомство общин[ския] писар и неговите работи и ще държат общин[ските] книги; както и печата, когото нигде няма да прилагат без знанието и решението на общината.

23) Останалите членове или съветници са длъжни да присъствуват във време на събранията и чистосъвестно да пресъж[д]ат на предложениите за разглеж[д]ание работи.

VII. Приходи

24) Приходите на общината са следующите: 1. Всички ц[ъ]рковни [и] училищни приходи, движими и недвижими имоти, които съществуват засега или ще се добият за в бъдеще; 2) Според екзархи[й]ски[я] устав половината (6 гроша) от вулите за венчание, които ще се дават на тефтери под номеро и ще се подпечатват с общинския печат; 3) Поръчителства (кефилнамета)¹⁸⁴ за тескеретата, наредени по същия начин, както и вулите; 4) Като приходи се считат подаръците от ония лица, на които разприте (разставките) са се разгледали и решили в епарх[ийския] съвет; 5) Половината (10 гр.) от потв[ъ]рждението на всяко писмо с подписа на местния архиепией; 6) От всяко венчило от видинската кааза по 1 грош.

¹⁸³ Регистър, летописна книга.

¹⁸⁴ Кефил-наме – гаранционно писмо, декларация на поръчител за заем.

VIII. Разходи

Разходите по общината са: 1) Заплатата на учителите според условията им с училищ[ното] настоятелство; 2) Поддържанието, поправянието и топлиенето на училищата и на другите общи заведения и притяжания; 3) Заплатите на общинския писар и слуга.

Този е уставът, по когото ще се следва занапред.

РЕШЕНИЯ НА НОВОИЗБРАНАТА ВИДИНСКА БЪЛГАРСКА ОБЩИНА 1873 [г.], АПРИЛ, 29:

Април, 29, [1873 г.]:

1) В днешното общо събрание от членовете на общината състави се привремен[ен] епархийски съвет, на когото се възложи грижата за разглеждането на всички епархийски дела, отнасящи се до религията. Членовете на поменатия епархийски съвет са: Н[егово] Преосвещенство Архиепископът¹⁸⁵, отец поп Ангел и по[п] Констандин, г-да Цеко Ванчев, Денко Цветков, х. Тод[о]р Стефанов, Цеко Неев, Иван Николов и Пет[ъ]р Демянов.

2) Измежду членовете на Видинската община, избра се за подпредседател на същата община г-н Цеко Ванчев; г-да Ванко Нешов, х. Деко и Петко Марков – касиери.

Май, 4, [1873 г.]:

1) Прочете се писмото от училищ[ното] настоятелство и всичките му писани[я] от общината се одобриха, в същото време общината реши да се пише до еснафите да се не отварят дукианите на Св. Кирил и Методий и да додат на повечерий и утринна на службата училищна; така и всякой гражданин, ако иска, да до[й]де на Народната градина.

2) Да се пише до някои близни села за отпразнуването на народните български просветители Св. Кирил и Методий; та и да се пише до училищ[ното] настоятелство да задължат учителите да съчинят няколко словца за по селата.

¹⁸⁵ Наместник на Антим I като видински митрополит по това време е епископ Кирил Белоградчишки.

3) Потвърди се от общината членството¹⁸⁶ на иконома отец п. Ангел и п. Костандин под председателството на Н[егово] Пр[еосвещенство] Архиерея, за което Н[егово] Пр[еосвещенство] се извести.

4) За настоятели за направата на църковните дукияни се определиха: г-да Цеко Ванчев, х. Петко Петков, Коста Ненов, х. Деко, Петко Марков, Вълчо Лозанов, Иван Николов и Саво Папуджи; да се пише на г-н х. Петко да даде парите, що са в него на епитропа; също и на г-н Кънчо Панов.

5) Реши се да се събере заседание, часът 10, да се приемат сметките от ланските касиери.

6) В същия ден вечерта реши се да дойдат касиерите утре, часът 11, да приемат сметките от ланските касиери.

Май, 6, [1873 г.]:

1) В днешното общо заседание реши се, щото всички дребни жълтички в касата, общинските касиери ще имат длъжността, както и да ги правят, да гледат да ги похарчат.

2) Да се повика в неделя кириджията на магазата в църковното място, да се попита кой я държи.

3) Да се поправи дукияна на Ташкюприя № 15, пощо¹⁸⁷ се прегледа.

4) Да се повикат в неделя Тод[о]р Кюрчията и Панто Николов да се иска кирията от Тодоровия дукиян.

5) Да се повикат махлебашиите¹⁸⁸ от Кумбаир, за да се попитат какво е станало с тамошното църковно място, пощо се прегледа.

6) В днешното общо заседание реши се, щото всички присъстващи сега на заседанието, в сряда да идат, за да прегледат общинските мулкове.

7) От покъщнините на баба Катерина Владикина, които са полезни за общината или училищата да се запрат¹⁸⁹, а останалите в неделя да се продадат.

8) Да се повика от днес после един месец Георги Янков от Акчяр за да се разпита за дукияна, дето седи в него.

¹⁸⁶ Има се предвид членството на двамата свещеници в епархийския съвет, избран от общината на 29 април. В първоначалния състав липсват духовни лица с изключение на архиерея, който е председател.

¹⁸⁷ Пощо (ост.) – щом, след като.

¹⁸⁸ Старейшина на махала.

¹⁸⁹ В смисъл „задържат“.

9) В днешното общо редовно заседание предложиха касиерите сметките, които са приели от бившите касиери.

10) Христо талигаджията¹⁹⁰ да си избере кон и да иде при г-н Ванко Нешов да му го плати.

11) Да плати общинската каса трите жълтици на Спасовата жена, която дойде вчера и донесе оджета от къщата си, за да погрее сина си.

Май, 20, [1873 г.]:

1) В днешното общо заседание се реши да се даде едно кръщенно писмо с едно француско поръчително на Ванко Гоцов в Крайова.

2) Да се събере от всичките градски еснафи по една помощ за Димитър Цветков да пътува.

3) Реши се да се поправи ханът в Акчяр, но напред да се прегледа от следующите, заедно с Н[егово] Пр[еосвещенство] г-на Кирила, лица: г-да Цеко Неев, Ванко Нешов, Коста Ненов, Петър Дамянов и Стоян бакал.

4) Да се даде, както от общината, така и от Н[егово] Пр[еосвещенство] г-на Кирила, едно напомновение на певците в черква да пеят по един ред, за да не стават разнопения и от двете страни; а титулт на Н[егово] Пр[еосвещенство] ще се пее в черква по следующий начин: „Кирилу пресвященейшему и Богопроизведеному епископу Святейшия епископии Белградчишкий, нам же отцу и владице, многая лета“.

Май, 25, [1873 г.]:

1) Реши се от общината да се вземат половин дузина зелени сламени столове за общината, които ще ги купи г-н Ванко Нешов.

2) [В]зеха се от кирии: от Начко кръчмар чрез г. Стоян 300 гроша, от Бохор евреина 100 чрез г-н Ванко Нешов.

3) Дадоха се на общинский писар плата 156 гроша и 4 ¼ гр. за дребни общински разноски.

4) Определи се срок на Бохор и Аслан да си доплатят кириите до петък, а напротив ще бъдат извадени из дукяните.

5) Прочете се жалбата на селяните от Иново за жената Йонка и общината реши, щото да се разставят с мъжа ѝ Нинко, комуто се и воля

¹⁹⁰ Каруцар.

даде да се ожени, а жената ще се накаже посредством правителството, съобразно с делата ѝ.

6) Изпратените до общината от честното правителство хора от село Гърци, Камен Панов и Дочка с дъщеря си, която беше обезчестена от Камена и от Златановий син и, според решението от правителството и по тяхно желание, даде им се воля да се венчаят в селото си.

7) Представи се Димитрий Давитков от Кюстендил на общината да проси помощ, за да иде да си цери очите. Общината с общо одобрение му подари гр. 100, сто гроша.

8) Определиха се г-н х. Деко и Георги бакал да отидат наедно с мухтарина от махалата в циганите¹⁹¹, та след като прегледат Йордакевата и Марикината къщи, да ги продадат или да ги дадат с кирия.

9) Даде дума дедо Атанас, защо иска г-н Стоян терзията, метофа на поп Йосифа с кирия, който и ще до[й]де в неделя на споразумение с общината.

10) Да се пише до еснафите да дадат пари по колкото намерят за добро за църковните дукияни, и тия пари ще се дават на църковний епитроп.

11) Между другите разисквания стана дума в общината, че липсвали някои книги и други вещи от църквата, затова се реши да се пише на църковния епитроп да издири и прегледа всички изписувани и съществующи църковни вещи, така и да пази строго имената на подарителите, които подарват по нещо или на черквата, или на училищата.

12) Отвори се дума в общината, че искал ланският епитроп г-н Нетко бояджията определено време да си предаде сметката, затова общината реши да му се яви да до[й]де в петък.

Май, 28, [1873 г.]:

1) Даде Сулиман ломлията кирия на църковния дукиян, дето седи в него – 300, триста гроша.

2) Да се повика утре Тодор кюрчията, да му се иска кирията за църковния дукиян, дето седи в него.

3) Да се повика утре Петър Пенков и баба Бона, за да се изпита подарява ли лозето си навярно¹⁹², което е обрекла още от [преди] време, или не.

¹⁹¹ Циганската махала.

¹⁹² Наистина, действително.

4) Да до[й]де г-н Панто Николов да си предаде всички общински сметки, за които е бил упълномощен.

5) Прочете се прошениято на Севастица и се реши, щото изпълнението му да се отложи.

6) Да се повикат кондурджиите на споразумение с църковните дукани.

7) Донесе г-н х. Първан кирия 150 гроша на църковния дукаан, дето седи в него.

8) Дадоха се на г-да Петър Дамянов и Ванко Нешов 10 #¹⁹³ със запис, според напрежното решение.

Юний, 1, [1873 г.]:

В днешното общо заседание от общинските членове се прегледа тефтера от църковните имоти и реши се да идат г-да Иван Николов, Сава Христов, Петко Марков и Коста Ненов, та да прегледат всички църковни имоти и в двете църкви, според тефтера от 1867-та година дали стоят, и каквото липсова да попитат клисарите, а напротив колкото има нови прикупени вещи или подарени, да се запишат в главний тефтер от църковните имоти.

2) Прочете се 2-то решение от заседанието на 29-ий април и се реши да се попита Н[егово] Пр[еосвещение] архиереят, ставало ли е някогаж нужда за повикванието на избраните от общината членове за епархийски съвет, или не е.

3) Като се прочете 4-то решение от заседанието на 4-ий май и реши се да се прикупят още 20–30 кила камъни за направата на църковните дукани, така и да се повика кондурджийският еснаф в неделя на общината, да се попитат дали ще влезат в църковните дукани, след като се направят; това повиквание ще стане чрез г-на Кръсто Ц. Вулович, който и предприе.

4) Прочете се 4-то решение от заседанието на 6-ий май и реши се да се повика г-на Панто Николов в неделя, да се прегледа сметката му от извадените от него църковни кирии.

5) Повика се Петър касапина, за да плати кирията на Русковата къща, който и даде 1 # жълтица с условие, че след като се попитат г-да

¹⁹³ Лири.

Иван Бойниченино¹⁹⁴ и Симеон абаджията и се види, че той [я] е съсипал, да има длъжност да я поправи.

6) Да отидат довечера, часа на 10, г-да Цеко Ванчев, Вълчо Лозанов, Коста Ненов, Стоян бакал и х. Петко Петков, да прегледат църковното място в Кумбаир.

7) Като се отвори дума за Йордакевата къща в циганите, упълномощи се г-н Сава Христов да се спазарят с купувача.

8) Като се прегледа 3-то решение от заседанието на 20-ий май, реши се да се пише до Н[егово] Пр[еосвещенство] г-на Кирила да свика определените лица и да иде да прегледа хана в Акчяр.

9) Дадоха се на г-н Ванко Нешов 48, четиридесет и осем гроша, за дето купил за общината половин дузина зелени сламени столове, според решението от 25 май.

10) Да се пише повторно на терзийский, бакалский, кръчмарский, кондурджийский, тутунджийский и кюркчийский еснафи, да гледат колко е възможно да дадат пари за направата на църковните дюкяни¹⁹⁵.

11) Прибраха се 45 гр. кирия чрез дедо Атанас от бабината Янина къща.

12) Прочете се писмото от читалището¹⁹⁶, комуто с общо одобрение се даде власт да избере училищни настоятели.

13) Прочете се писмото от Адлие и реши се повторно да им се пише да ни явят колко къщи има в казата им и пак колко владищина са [в]земали на къща.

Юний, 3, [1873 г.]:

1) Да се повика турчинът от Кумбаир, за да се попита по коя причина е орал църковното място и защо не е попитал общината.

2) Прочете се 7-то решение от заседанието на 1-ий юний и реши се, щото г-н Сава Христов да повика купувача на къщата в циганите в петък на общината за по-добро споразумение, защото засега общината скланя

¹⁹⁴ От Бойница, село във Видинско.

¹⁹⁵ С писма от 12 юли 1873 г. общината напомня на еснафите да предадат обещаните от тях пари за построяване на църковни дюкяни на епитропа г-н Вълчо. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 51–59.

¹⁹⁶ Читалищното настоятелство предлага за одобрение от общината двадесет имена на видински граждани, от които ще се избере деветчленното училищно настоятелство. Пак там, ф. 333К, оп. 1, а.е. 14, л. 232.

за 1000 гроша, от които 400 да даде готови, а за останалите да носи вода на училищата.

3) Като се прочете писмото от читалището, в което бяха изложени избраните от читалището за училищни настоятели лица, то общината с общо одобрение потвърди училищните настоятели.

4) Да се отговори с благодарение на екзарховото писмо от 31-ий май, а в същото време да се отнесе общината с едно писмо до училищното настоятелство, което да заповяда на един от учителите да съчини отговор на това писмо¹⁹⁷.

5) Повика се баба Бона и зетят ѝ и попитаха се за лозето, което бяха харизали временно на „Св. Димитрий“, дали стоят на думата си, но те отказаха харизванието на това лозе.

6) Като се представи пред общината Марийка Георгевица, че я бил и пъдил мъжът ѝ, то общината, откак го повика един път и не рачи да до[й] де, реши се повтори да го повика чрез поп Христа, но ако пак не рачи, ще да се докара на общината чрез правителството.

7) Като се представи[ха] Вануца и Стан, задето не могат [да] им живеят чедата, т. е. Вануцовата дъщеря не ще да седи при Становия син, то общината реши да се разделят привременно, докогато се поискат и от двете страни.

8) Купувачът на къщата в циганите дойде и се спазари с общината да я [в]земе за 1000 гр., от които 400 гр. даде готови, а за останалите в идущата неделя ще донесе запис, както ще носи вода за тях на училищата, додето се изплати, за което се и отреди г-н Саво и х. Деко, да идат и да кажат на кираджията на тази къща да се изсели.

9) Даде дума г. Ванко за Николакий Парисиадис¹⁹⁸, за да се погоди за евангелиите, дето седят в конака.

4 юний [1873 г.]:

1) В днешното извънредно заседание, като се прегледа писмото от Н[егово] Блаж[енство] екзарха от 31 май относително за дохожда-

¹⁹⁷ Писмото до училищното настоятелство е написано още същия ден. Общинарите искат в писмото до екзарха да му се отдаде „... благодарствие с високопочитание.“ НБКМ–БИА, ПА 1795.

¹⁹⁸ Николаки Парисиадис (Гюзлукчията) – приятел и сътрудник на владиката Паисий, член на видинския меджлис. *Д. Маринов*. История на града Лом и Ломска околия. С., 2003, с. 265.

нието на Н. [Високопреподобие] екзархийский протосингел о. Йосиф, който е изпроводен, за да обиколи всички епархийски градове, отделно щял да до[й]де във Видин, затова общинарите решиха, щото когато до[й]де, да му се направи приличното посрещане и поздравление. Това посрещане ще стане от следующите лица: икономът отец поп Ангел, о. поп Костантин, г. Ванко Нешов, Вълчо Лозанов, х. Петко Петков, Йован Николов, Петко Марков, Коста Ненов, Митко Кюрчи, Кр[ъ]сто Ц. Вулович, Саво Папуджи.

2) Упълномощи се г. Ванко Нешов, щото когато до[й]де казаният екзархийски протосингел, той да иждивява¹⁹⁹ за всички потребни за него нужди, било ядене и др., т. е. колкото пари похарчи, общината ще му ги признае.

Юний, 10, [1873 г.]:

1) Според решението от 3 юний, като се представи повиканата Марийка със съпруга си Георгий на общината, всред другите оплаквания и обвинения помириха се и се каза на жената да отиде с другите си деца при съпруга си, а съпругът ѝ ще да има длъжността да храни както жената си, така и децата си, [ако] напротив, всякой един ще се накаже от тях законно. За да не стават помежду тях раздори, то се запрети на Георгевия брат Ника да не ходи никак при тях, защото, както се види, всичкото е от него, така и на Марийкиния син Никола да не приема майка си с децата ѝ, когато бяга от съпруга си.

2) Като се прочете 9-то решение от 3 юний, общината реши, щото да се отложи преглежданието му на друго, по-пълно заседание от общинските членове.

3) Представи се Мица от Мусолманйе, жената на Цано Ванков, и като се оплаква, че [я] е бил и разпъждал, то общината дава ѝ воля да отиде на правителството и там да се осъди мъжът ѝ.

4) Като се представи Петрия Янъовица от Х[аджи] Спас махала, на която мъжът ѝ временно харизал лозето си в Динковица на черквата „Св. Димитър“, та попита за тапията си, в която освен това лозе били писани и другите две Янъови лозя, затова общината реши, щото като се намери, да ѝ се даде, за да си извади другите лозя от тая тапия.

5) Като се представи Кр[ъ]сто Панев с жалбата си от 10 того, в същото време и тъстът му Петко дулгеринът, които заради работата си по-

¹⁹⁹ Помага; грижи се за разносните.

преди са известили правителството, а то им заповядало да се отнесат до общината; затова общината, неуверена на техните думи и като не смее да пристъпи на разглежданието на правителствена работа, то се реши, щото казаните да идат по-преди да [в]земат разрешително писмо от правителството и тогаз да до[й]дат в петък на общината, за да се разгледа работата им.

6) Представи се жената Мария на Марко Поломчанина от Ралчо маала и се оплаква, че я разпъждал; затова общината реши да се привика съпругът ѝ писмено чрез поп Йован да до[й]дат в петък.

7) Представи се Велика, жената на Петар Парлапан от Татар маала, и се оплаква, че я бил; затова се реши да се повика писмено чрез поп Георги мъжът ѝ в петък да се помирят.

8) Представи се Герго Цоков терзия от Феделеш маала и предложи, че подарил още на 1869 год. на черквата „Св. Димитрий“ 100 гр., и пита има ли ги негде забележени. За това нещо реши се, щото като се види, че ги няма забележени, да се забележат в протокола. Иска още като едно свидетелство, както са приели тези пари в църковната каса и че след смъртта да му по някакъв вид послужи.

9) Прочете се дружественото писмо от 10 юний и реши се, щото да се отложи разглежданието му за в друга неделя.

10) Жената Мица от Мусолманйе, като се отнесе до правителството и взе едно разрешително писмо, и го посочи на общината, че със силата на същото прати се на селото да дойдат на общината.

12) Жената на Найден папуджията дойде и се оплака от мъжа си, че [я] е зле бил, то общината я проводи на правителството.

13) Представи се Елена, жената на Стоян Панчов, и се оплаква, че [я] бил и разкарвал, затова общината реши да ѝ се даде писмо до попа и старейшината да до[й]дат с тях непременно в петък.

Юний, 13, [1873 г.]:

1) По поканванието от честното правителство за таз вечер, че трябва да се тържествува в чест на възкачванието на великий императорски престол на Н[егово] Им[ператорско] Величество Султан Абдул Азис хана, то в днешното извънредно общо заседание общината реши и нареди г. Ванко Нешов да купи кандила и свещи за осветлението на народната ни Българска митрополия.

Юний, 15, [1873 г.]:

1) В днешното общо редовно заседание предаде г-н Ванко Нешов сметките, задето е харчил за осветлението завчера на народната ни Бъл[гарска] митрополия, задето беше упълномощен от общината за разноските, които той и показва:

3 ф[ишека] свещи за гр.	17 ½
1 ½ ока дървено масло	13 ½
.... ²⁰⁰ тамян и пр.	37 ½
50 кандила	<u>25</u>
	93 ½

Горните разноси ще ги сторят общин[ските] касиери.

2) В днешното редовно общо заседание представи се г-н Георгий Младенов и се помоли на общината да благоволи да му намери някоя работа привременно, за да не стои празен, който се и прие в общината за привремен писар със 150 гр. месечна плата, на която той склони.

3) Според предложението на г-н Николаки Пар[и]сиядис в едно от преминалите заседания, в което като се показваше като притежател на секвестрираните²⁰¹ евангелия, които са останали от г-н Паисия, иска от общината да му се даде един отговор и удовлетворение на гореречените книги. За това му предложение общината благоволи да му отговори на следующия начин: щото без упълномощението на Н[егово] Преосвещенство г-на Паисия не може му се засега нищо отговори, а за този отговор ще му се извести, щото да дойде в неделя в общината и да му се каже, а колкото за изпосле за книгите, общината ще се потруди да се разправят²⁰².

4) Според 6-то решение от 10 юний, представи се Мария със съпруга си Марко Поломчанина и всред другите им оплаквания, общината заключи, че трябва да се помирят и да си отидат у дома, но запрети се на мъжа ѝ строго да внимава на зетя и дъщеря си да не пъдят и да не се карат с жената му, и ней се запрети да не бяга от него.

5) Според 7-то решение от заседанието на 10 юний представи се Велика със съпруга си Петър Парлапан от Татар маала и всред другите им оплаквания и обвинения от едната и от другата страна, то общината реши, за да до[й]дат в неделя с по двама хора съседи и от жената, и от мъжа, които да изкажат както нейното, така и неговото поведение.

²⁰⁰ Неразчетена дума.

²⁰¹ Конфискувани, отнети.

²⁰² Разпределят

6) Дядо Пешо от Иново, като се представи с цел да иска вула за сина си, който ще се жени с едно пристанало момиче по стария обичай, то общината, като желай отсега да престане този стар обичай, и защото трябва да се женят с желанието и на двете страни, реши се да до[й]дат в неделя с роднините и от двете страни и тогава да им се даде потребната вула.

7) Г-н Стоян Казанджи, който живей в църковна къща (баба Катеринината), като не си е платил кирията за шест месеца, призова се от общината, за да си плати кирията. На това той като отговори, че няма сега с що да плати, замоли общината, щото да причакат до идущия месец (юлий), в който, като се цани за него месец, ще [в]земе от господаря си пари и ще плати за шестмесечното си седение в къщата. Общината, като му одобри предлога, отказа му, че за повече от идущия месец не може да седи, ако не плати, а колкото за парите, ще се вземат от кефилина му.

8) Според 12-то решение от 10 юний представи се Яна, жената на Найдена, която, като ходила на правителството, помирили ги, но като дохожда жената повторно на общината без мъжа си, то общината ѝ отложи за неделя да дойде заедно с мъжа си.

9) Според проведеното от 19 юний прошение до общината от село Раяновци, в което тамошните жители молят Н[егово] Пр[еосвещенство] г-на Кирила и общината да се ръкоположи Негово Благоговение дяко[н] Цветко Русинов за свещеник за в селото им. Като се предвидяха нуждите на това село, то общината реши да се ръкоположи в неделя, а като е още неспособен, за да върши сам свещеническите длъжности, затова се реши, щото като свещеник да седи най-малко 3 месеца във Видин, доде се понаучи, а като си отиде, то за великия пост пак да дойде да служи преждеосвещена служба.

10) Прочете се писмото от читалището и училищ[ното] настоятелство от 13 юний за учителите и училищата за подобряването им, което, като се прочете в днешното заседание, отложи се за в идущото по-пълно заседание да се даде решение.

11) Предадоха се на Негово В[исоко]преосв[ещенство] 163 вули за бракосъчетание да ги раздава на нуждащите се, а според писмото от Екзархията ще се продават по 12 гр. Броят²⁰³ на вулите захващат 87–163.

²⁰³ В смисъл „номерата“.

16 юний 1873 [г.]:

1) В днешното извънредно общо заседание Н[егово] Благоговение дякона Цветко Русинов оплаква се, че му епитропът искал пари задето се е задячвал²⁰⁴, а така също, ако му не плати, не ще му даде свеци за в църквата, нито да се запопи, но той като нямаше сега да плати, то общината реши да отиде г-н Митко кюркчията и да каже на епитропа да се споразумеят с речений дякон и да [в]земе един сенет от него, като му отложи срока до Св. Димитър.

17 юний 1873 [г.]:

1) В днешното общо редовно заседание представи се г-жа Таца Павлова и иска да подари къщата си на църк[вата] „Св. Димитрия“. Това ѝ подаряване основава се на тези условия: щото да ѝ се дава доде е жива по 30 гр. месечно и да седи в къщата.

2) Според третата точка от засед[анието] на 15 юний, призова се г-н Николакий Парисиядис и му се отговори според решението от 15 юни, т.е. че без упълномощаванието на Н[егово] Пр[еосвещенство] г-на Паисия не може му се каза нищо.

3) Според 6-то решение от засед[анието] на 15 юни, в което се беше казало на дядо Пешо от Иново да доведе от роднините на момата, да се види пристайва ли тя или не. Дядо Пешо, като не е довел от роднините ѝ нито един човек, а донел само едно уверение от попа и чорбаджиите из Татарджик, то общината им не даде пак вула, доде не направи както погоре рекохме.

4) Според 8-то решение от 15 юни, в което се беше представила жената на Найдена да се оплаква от него, като се добре разпитаха и двамината, реши се, щото мъжът ѝ г-н Найден да даде едно поръчителство в общината, както веч не ще да я бие, и така да си отидат [у] дома заедно с жената си Яна.

5) Според 11-то решение от 15 юни, в което се беше проводило едно писмо от учил[ищното] настоятелство, в което изказваха нуждите на училищата ни и предлагат, че е потребно да се занаяпред по-добре наредят основните училища мъжки, та ще трябва да иска по-способни учители, на които и платата ще се възвиси, а така също и една по-главна учителка за женското училище. Като се предвидя доброто намерение на

²⁰⁴ Приема дяконски сан.

уч[илищното] настоятелство, одобри им се предлога²⁰⁵, само като пазят да не стават съвсем големи разноски.

6) Г-н Ванко Нешов предложи от страната на учителката, че като имала била засега нужда, защото бил болен брат ѝ и според съвета на докторите трябва да промени климата, моли се да ѝ се даде позволение да предаде изпита със своите ученички, за да може да си отиде и тя с брат си, защото сама после не смей да отиде и, задето не отиде през дома си през ваканцията, не остава занаят пред тука. На това, като се извидяха²⁰⁶ нуждите ѝ, реши се, што сега в неделя да предаде изпита.

7) Представи се поп Георгия със снаха си, та се оплаква от Нено Кюркчията, защото им запрел пътя, за да не могат да си влизат в лозето. След като се прегледа работата им, искаше се да ги помирят, но Нено, като не пристана по съвета на общината, каза му се да отиде гдето ще, а колкото на жената, каза се да си отиде и да си минава в лозето от гдето е минавала и досега.

8) Според 12-то решение от заседанието на 15 юни, в което се реши да се предадат вулите за венчание на Н[егово] Пр[еосвещенство] да ги раздава на нуждаещите се законно с присъствието на двама членове от общината. Днес Н[егово] Пр[еосвещенство] предложи да се предадат на писаря да ги раздава и така след различните други разисквания реши се, што вулите да останат при писаря, който когато бъде нужно, за да се даде някоя вула, не може сам без съизволението на Н[егово] Пр[еосвещенство] да даде нито една вула, а парите за вулите ще приемва Н[егово] Преосвещенство.

9) ...²⁰⁷ Дикова от Гънзова оплаква се от мъжа си, че я бие и не гледа, затова реши се, што да се доведе мъжът ѝ с едно писмо чрез попа в петък заедно с някой от тамошните чорбаджии от страната ѝ, за да се извиди работата ѝ.

10) Г-н Ванко предложи, че ц[ъ]р[ковните] магази се намерват записани на емляка в[ъ]рху Ибраим ага, а като стават големи спънки в плащанието, реши се што да се каже на г. Ставро Младенов, който се винаги намерва на сарая²⁰⁸, да препише от емляка на Ибраим ага на особен ц[ъ]рковен емляк, като се дадат на Ибраим 62 гр. за досега.

²⁰⁵ Предложението.

²⁰⁶ Прегледаха.

²⁰⁷ Неразчетено име.

²⁰⁸ Палат, хубава къща.

11) Повтори г-н Ванко Нешов, че трябва да се отиде на Арчяр, да се види и започне ханът. След многото разисквания реши се, щото да се отложи подир изпита, когато се намери за благословно.

12) Предложи г-н Ванко Нешов, че трябва да се направи един ред (т.[е.] устав) как и по колко трябва да се [в]зема за полюлеите, за венците при венчание и пр. Като се ...²⁰⁹ туй нещо и се видя, защото трябва да има един такъв ред, реши се, щото до петък да се напише един такъв устав през неделята и да се поднесе в идущото заседание за одобрението му.

13) Отвори се реч да се привикат за в идущото заседание свещениците, да се питат за събиранieto на владищината²¹⁰.

14) Отвори се реч за сакаджията²¹¹, дето седи в къщата църковна, да се повика чрез дядо Атанаса да дойде за в идущото заседание.

15) Временно като се привика г. Петар Миков²¹², напомни му се за 2000-те хиляди гроша, за които х. Деко предложи, че искал х. Спас да хариже дяла свой от къщата, затова отреди се г-н Саво, комуто е и казал, че додето се не споразумей с жената, не може [да] ги даде.

16) Като се прочете писмото, проведено от ученич[еското] дружество „Надежда“, в което искат да им се покаже една соба²¹³ за дружеството им, да имат где да си правят заседания. Като се видя нуждата им, че е потребно да им се даде соба, реши се, щото от изпита, като се преместят учениците от приготвителния клас във взаимното училище, да им се даде речената стая на разположение²¹⁴.

Юний, 18, [1873 г.]:

1) Днешното извънредно заседание стана по причина, че правителството проводило една жена от Расово, за да ѝ се назначи негде място да седи, докогато роди, и тъй се реши да се проводи при поп Йона в Новата маала.

2) Според проведеното писмо от Берковица, в което се оплакват от Ломската община по причина на някои злоупотребления, които им пра-

²⁰⁹ Неразчетена дума.

²¹⁰ Общината се обръща с писмо към иконом поп Ангел да извика свещениците и да запише кои от тях не са предали парите от владищината, като списъкът ще се разгледа на заседание на общината. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 44.

²¹¹ Носач на вода (от сака – голям съд за разнасяне на вода).

²¹² Петър Миков – видински занаятчия, читалищен деец.

²¹³ Стая.

²¹⁴ Писмото до дружество „Надежда“ е изпратено на 19 юни с.г. Пак там, л. 43.

вила, затова се реши да се проведи едно писмо до Ломската община²¹⁵, за да не правят вече от сега нататък такъв злоупотребления, а тъй също и на Берковската община да се отговори.

3) Стана дума за направата на дукяните в мястото срещу куюмджиите.

22 юний 1873 [г.]:

1) Понеже членовете на общината, като се известиха за [това], че Негово Преосвещенство се нуждае засега от материална помощ, то общината днес в пълно събрание реши, щото да се дадат на Негово Преосвещенство от общинската каса 2000 гроша с такъв начин, щото да му се даде срок и със запис до три месеца и то ще се дадат чрез г-на Цеко Неов²¹⁶.

2) Призова се г[оспожа] Петрия Анповица, която си търсеше тапията за лозето от общината, но понеже тапията не е тук, то ѝ се каза да отиде при г-н Кънчо като бивши в онова време член и да го попита за тапията си, но [тъй] като лозето, което е харизано на църквата „Св. Димитър“ се намира на емляка, записано върху нея, реши се, щото след като се научи от г-на Кънчо за тапията и после да се определи един от общинските членове, щото да се отпише от нея и да се препише на църковния емляк.

3) Според първата точка от заседанието на 17 юний, в което се беше представила г-жа Таца Павлова да хариже къщата си на черковата „Св. Димитър“, което подаряване се основаваше на следующето условие: да ѝ се дава по 30 гроша месечно, но на това ѝ се отговори, че не приемат подаръка ѝ.

²¹⁵ Берковската община изпраща писмо до епископ Кирил Белоградчишки, в което се оплаква от архиерейския наместник в Лом отец Неделко, който разпростира право-мощията си върху селища от Берковското окръжие. В писмото си от 23 юни Видинската община съветва общинарите от Лом и прото Неделко да избягват постъпки, които обезпокояват народа и да се придържат към екзархийския устав. Пак там, л. 45–46.

²¹⁶ Епископ Кирил Белоградчишки не получава заплата като заместник на Антим I във Видинска епархия и често се нуждае от помощ за издръжката на митрополията. Определената на видинския митрополит заплата от 54000 гроша се изпраща в Цариград, заедно с по 6 гроша на вула. Екзарх Йосиф I пише в своя дневник, че по време на пребиваването си във Видин (от септември 1874 г. до октомври 1875 г.) е платил на занаятчията Зайко (Цеко Ванчев) пет хиляди гроша, дадени назаем на епископ Кирил, като за това е използвал част от събраната владищина. *Български екзарх Йосиф I. Дневник. С., 1992, с. 59–60.*

4) От 9-та точка на заседанието от 17 юний отвори се реч за Илийка Дикова от Чюнгурус²¹⁷, но като не беше дошла, затова се отложи за дореда²¹⁸.

5) Според 12 точка от заседанието на 17 юний, в което се беше решило да се напише един устав за църквата, по колко ще се [в]зема за венчание и пр., но като се не беше написал, затова се отложи, щото за други път да се напише и предложи.

6) За владичнината, като се призоваха поповете, за да дадат сметка от събиранieto им, те предложиха само следующе[то], което били събрали, именно: поп Константин 584 гр., поп Иван 170 гр. и поп Велко 446 гр., всичко 1200 гроша проводиха чрез г-на П. Дамянова на общинската каса.

7) Прочете се писмото от Белоградчишката община и според решението на 2-та точка от заседанието на 18 юний, реши се да се пише едно писмо и до Ломската община.

8) Според 3-та точка от заседанието на 18 [юни], в което се беше отворило реч за направата на дюкяните в мястото срещу куюмджиите, за да се види кога да се захванат и кой ще се определи да настоява, и за колко дюкяни да се правят, и по колко дълги и широки. Затова се реши и се определиха следующите лица: г-н Зайко Ванчев, г. Коста Куюнджи, Нако Куюнджи, г. х. Йончо бояджията, г. Марин бояджи, г. Янаки Николов, г. Стоян бакалин. Тези лица ще бъдат, които ще настояват покрай зданието, а като ги нямаше сега в заседанието, отложи се да им се яви дореда.

9) Според решението от заседанието на 28 май, в което се беше решило да се повика г. Тодор кюркчията, за да си плати кирията, дето стои в църковния дюкян, днес, като се привика от общината, поискаха му се, но той, като нямаше да ги даде, реши се, щото да се отложи това му давание най-късно за до един месец и ако би да ги не плати в този срок, да се извади от дюкяна.

10) Представи се г-жа Пауна Нацова от Буковец да иска дозволение да се венчае с г-на Гено Иванов от Жеглица, като се доказа сиромашкото ѝ състояние, като е останала от пет месеца без мъж с 4 малки деца и скита с тях от къща на къща, за което ѝ се дозволи да се венчае с казаний Иван²¹⁹, на когото се казаха следующите условия, щото да си дадат в об-

²¹⁷ Правилно Чюнгурус – село във Видинско (дн. с. Винарово).

²¹⁸ Дореда – другия, следващия път.

²¹⁹ Грешка на писаря, споменатият по-горе е Гено Иванов, а не Иван.

щината по един запис, какво той ще гледа както нея, тъй и децата ѝ, също и тя да гледа него и децата му, а ако би после някой от двамата престъпил тези условия, ще се накаже според църковний закон.

11) Представи се Георги Гицов повторително да иска дозволение, за да жени дъщеря си за някой от православните, но като имаше от Н[егово] Блаженство писмо, в което забранява да му се даде право, затова отказа му се, да търпи, додето не пише повторително Н[егово] Блаженство, и тогава ще се види какво ще се прави²²⁰.

12) Прочете се писмото от Хилендарския манастир, в което молят за мощите и за честний кръст, да им се проводи чрез Н[егово] Блаженство в Цариград и да се каже на калугерина да отиде в манастира, и после пак, ако би го щяли, да си дойде. Според това, реши се, да се призове калугеринът и според писмото да му се каже да си отиде, а освен това да се извести как ще се проводят речените ствари²²¹, т. е. мощите и кръстът.

13) Да се повика г-н Стан Станов да дойде в идущото заседание чрез дядо Атанаса за споразумение на църков[ната] къща.

14) За ветхите епитропи отредиха се общинските касиери да им прегледат църковните сметки, когато найдат благовремие.

15) Г-н Панто Николов отложи се за в идущото заседание да си предаде общинските сметки.

16) Църковното място на Кумбаир реши се да се загради.

17) Дюкянът на Ташкюприя да се поправи.

18) От г-н Петраки оста[на] един тефтер с църковни вересии.

1873 [г.], юний, 26-ий:

1) В днешното извънредно общо заседание реши се следующото: щото на църковните имоти за всичките емляци да се платят, затова се дадоха из общата каса на г-н Ванко Нешов 365 гроша, за да ги плати.

2) Представи се Димитър Георгиев от Македония, от Битолското окръжие, от Костурци²²², за да му се дозволи да се венчае с г[оспожа] Сандината дъщеря от Х[аджи] Спас махала. За неговото добро, като се посъветва да напусти речената фамилия, но според желанието му, остави се на неговото разположение, щото ако пак иска, то в такъв случай да

²²⁰ Вероятно въпросният Георги Гицов и семейството му принадлежат към униатската църква.

²²¹ Вещи, неща.

²²² Има се предвид гр. Костур.

донесе из отечеството си нужните за него документи, т. е. за че е християнин, неженен и тогиз да му се дозволи.

3) Прибраха се от рилския калугерин за емляка на къщата 20 гроша, а от св[ето]горския 78 гр.

1873 [г.], юний, 27-ий:

1) В днешното заседание се реши, щото да се дадат на г-на Ванко Нешов 324 гроша, за да плати емляците, които бяха останали да се плащат.

2) Днес, като се беше предварително и повторително представил г-н Димитър Георгиев от Костурци да иска дозволение да се венчае с речената Сандина дъщеря, но като се изпитаха добре работите им, реши се пак както и вчера, за да донесе свидетелство от отечеството си и тогиз да му се даде дозволение да се венчае.

3) Понеже училищното настоятелство се отнесе писмено до общината, в което питаше, ще ли му се даде дозволение, за да дадат на учителката и учителите награда, според както е било досега обичай, или не. Затова общината след дълги размишления реши, щото на учителката да се даде, а на учителите да се даде само на оногова, комуто се отговорят учениците, като в същото време се реши да се отговори и на училищните настоятели.

1873 [г.], юлий, 3-ий:

1) Днешното извънредно заседание стана по причина, че г-н Димитър Георгиев, който се беше представил в заседанието на 27-ий юний, за да иска дозволение, за да се венчае, и комуто се според 2-та точка от реченото заседание не дозволи без предварителни документи из отечеството му. Следователно реченият Димитър днес доводи двама поръчители от тукашните граждани, но и те като ги не приеха, каза му се същото както и по-преди, че без предварителни документи из отечеството му няма да му се даде дозволение.

2) Калугеринът св[ето]горски, като искаше да отиде в [...] ²²³ по причина на болестта си, представи се, като попита какво ще стане с кръста и мощите, и позволява ли му се да отиде да се лежи. И след многото разисквания община[та] реши, щото това нещо да възложи на Негово Преосвещенство и тъй Н[егово] Преосвещенство му каза, защото не може да му даде право да излезе из епархията, додето не му се дозволи

²²³ Липсваща дума в оригинала.

от манастира. Вследствие на това каза му се и от общината, че освен в манастира на друго място нигде не може да иде.

1873 [г.], юлий, 4-ий:

1) Г-н Цеко Неов предложи в днешното извънредно заседание за Негово Превъзходителство мютесарифина, който се призовал от царското благоговение от Цариград, то за неговата способност и доброчиние, което е показал на народа ни, не е ли възможно да се проводи един телеграм до Н. В. Великия везир, в когото да го замолим да остане и занаяпред пак във Видин мютесарифин, както и досега²²⁴. И тъй като се одобри това предложение, реши се щото да се направят 3 подобни телеграми и да се проведат, един до Н. В. Везира в Цариград, един до Н. В. Вали паша²²⁵ в Русе и трети до Н. Блаженство г-на Антима в Цариград²²⁶. За изпълнението на това решение определи се пак същия г-н Цеко Неов, като му се даде едно упълномощено писмо, което се и потвърди с подписите на всички присъстващи членове в общината, а колкото за плащанието на телеграмите, ще се [в]земат от общината.

1873 [г.], юлий, 6-ий:

1) Призова се майстор Коста дюлгерина да се пазарят дукяните срещу куюмджиите.²²⁷

Редовно заседание от 1875 [г.], януарий, 24:

Разгледа се работата на Георги Голубов платнарина и се реши да му се отговори според предписанието за таквизи работи в Кормчията²²⁸.

²²⁴ Мютесариф на Видин по това време е Али Азис паша, известен с доброто си отношение към българското население.

²²⁵ Управителят на Дунавския вилает, по това време Ахмед Хамди паша.

²²⁶ До Антим I е изпратено писмо с дата 5 юли 1873 г., в което общинарите, след като излагат желанието си, пишат: „...молиме Ваше Блаженство да послушате гласа на Вашите раби и замолите местното правителство, нека ни остави и занаяпред този мъдър съветник и управител“. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 48–49.

²²⁷ След текста следват няколко празни номерирани листове, след които вписванията се подновяват. Не е установено каква е причината за това прекъсване от около година и половина. Приблизително по същото време, но за по-дълъг период е преустановено воденето на копирната книга на общината, в която липсват писма между 12 юли 1873 г. и 19 август 1875 г.

²²⁸ Сборник с църковни закони и правила, преведен от гръцки под името „Кормча книга“ около IX в. Неспазването на нормите се наказва с лишаване от сан, епитимия

Да се повика Митуц от Брегово, заедно с Йон Павлов, за да изяснят по-добре думата, за която се разнесло слух, че поповете са [в]зели 10 жълтици за разставка.

Да се повика поп Рачо от Бойница, за да се изясни за думата, дето е казал, че Видинската митрополия дава 30 разпустителни писма за 60 пари, което се е случило в кръчмата на Йована Брънчова.

Да се даде отговор на писмото от казали[й]ския съвет [в Адлие] относително до поп Лила и да се помоли да му съобщат заповедта да дойде у Видинската митрополия във вторник.

Да се повикат: поп Васил, поп Стан и поп Димитър от Връв, за да дадат отговор за прощението, дето щяха да подадат против поп Василя.

Да се отговори на Цветка Живков и на Велика от Гайтановци²²⁹, които побегнали заедно, според предписанието на Кормчията, като дойдат родителите им и кажат за родството.

Цеко Ванчо[в], Цеко Неов, В. Нешов, Анастас х. Илиев²³⁰

Редовно заседание от 1875 [г.], януарий, 26:

Да се повика х. поп Митрика, за да му се направят нужните бележки, задето разубедил жената на Петър берберина да го не отпияват в черква.

Да се повика поп Христо, за да му се забележи, дето не е изяснил на власите от Кумбаир за венчаванието.

Ако до[й]де Константин за свидетелство, реши се да се проведи до черковния епитроп, за да му даде кръщенно свидетелство.

Тъй както Цвета, която се оплаква от мъжа си Георги, няма никакви уважителни причини за разставане, то ѝ се каза да иде у дома си и да гледа да се примири с мъжа си.

Реши се да се повика бащата на момата от Лагушевци²³¹, за да покаже причините, по които дъщеря му е побегнала от първия си годеник и да се пише писмо до казали[й]ския съвет в Кулата, за да не дават на речената мома вула, догдето не се извиди работата.

(покаяние) или отлъчване. Степента на наказание се определя от самите канони. Част от тях съдържат разпоредби за брака, обредното ястие и поста, празнуването на Великден и молитвата. Правилата забраняват да се пиянства, определят основанията за развод, както и срока на църковното покаяние за миряните, извършили престъпление – убийство, грабеж, насилие.

²²⁹ Има се предвид село Гайтанци, Видинско.

²³⁰ Тук и по-надолу – саморъчни подписи.

²³¹ Правилно Лагошевци, село във Видинско.

Реши се да се даде на Рада Митова с Кръсто Станоев разставително писмо по причина на падающата болест, от която тя страдае.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, Ванко Нешов, Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев

Редовно заседание от 1875 [г.], януарий, 28:

Като се яви поп Лило тука и като му се прочете писмото от Адлийския казали[й]ски съвет върху него за неприличните му постъпки, той противостоя против обвиненията и пожела да се съди лично с обвинителите.

Реши се да се повика поп Йон, за да даде изяснение върху прошението, подадено от децата на покойния поп Димитър от Татарджик.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, Ванко Нешов, Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев

Редовно заседание от 1875 [г.], януарий, 31:

Реши се да се повика поп Неделко, заедно с членовете на Бел[о]градчишкия казали[й]ски съвет, за да се изпита работата, от която съществува помежду им несъгласие и да се поканят за примирение. Това решение става впоследствие на писмото против обвинителите на поп Неделка, подадено от Бел[о]градчишката кааза.

Отговор на писмото от Адлийския съвет, което се прочете днес, се отложи, докато се получи отговор от Н[егово] Блаженство върху писмото, изпроводено от тукашния епархиален съвет.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, Ванко Нешов, Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев, П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 2:

Да се повикат махалебашиите във вторник, сахата²³² на десет вечерта, за да се попитат: могат ли да [в]земат събирането на парите от венчилата²³³ в града върху себе си заедно с по един ааза²³⁴.

Реши се днес да излезне поп Константин по селата, за да събира парите от венчилата, които, като ги събере, ще ги връчва на членовете в тукашния епархиален съвет, гдето ще се преброят и запечатани ще се предадат на съхранение на касиерите.

²³² Часа.

²³³ Събирането на владищината в града.

²³⁴ Член на административен или съдебен съвет, в случая – на епархийския съвет.

Като се доказва, че венчаванието на Тинка Йонова от село Мокрен, Калафатско²³⁵ окръжие, със Стан Николов от Кошава било насилствено, обяви се [за] несъществуващо, а поп Константин, който ги венчал по насилието от селяните, а не с позволение от надлежщото място, запира се за наказание да проведе 15 дена в черквата на свети Панталеймон²³⁶. Поп Васил от Връв, като не щял да приеме писмото, с което му се заповядваше да се яви тука, за да се разгледа случката, станала между него и селяните, то се реши да се повика повторително и да каже между другото и причината, дето не приемал писмото, за което Нина Георгиев свидетелства.

Мария, жената на Йована Перпераца от Мокран²³⁷, Неготинско окръжие, побегнала от него и сега се намира у един друг човек във Връв; и тъй както тя желае да се ожени повторително за друго, то се реши да се пише до неготинския митрополит, да [се] пита, освобождава ли я и следователно да ѝ проводи едно освободително писмо.

Ванко Нешов, Иван Н. Попов, Цеко Нейов, А[настас] х. Илиев

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 4:

Миналото решение за събирането на парите от венчилата в града чрез махалебашиите днес се гуди²³⁸ в действие. Присъствуваха следующите махалебашии:

от Нистор	махала	– Ангел Савов
„ Х[аджи] Спас	„	– Живко Пенков
„ Каленица	„	– Христо Тошов
„ Феделеш	„	– Наум Андреев
„ Ралчо	„	– Станисий Йованов
„ Новата	„	– Ненчо Георгиев
от Циганската	„	– Йоцо Николов
„ Иран	„	– Велко Найденов

²³⁵ Калафат – град на румънския бряг на р. Дунав, срещу Видин.

²³⁶ Най-старата запазена църква във Видин „Св. Пантелеймон“, подновена и преустроена през 1633 г. върху стари основи, полувкопана в земята. До края на XVII в. служи за катедрален храм на видинските митрополити. Подробно за историята на тази църква вж. *М. Лачев*, Кратка история на храма „Св. Николай Мирликийски Чудотворец“. – Духовна култура, № 11, 1990, с. 22–27.

²³⁷ Мокран – село, намиращо се между гр. Неготин и р. Тимок.

²³⁸ Сложи, постави.

Реши се да се пише до Адлийския казалийски съвет, да попитат г. Димитра²³⁹ учителя, г. Ставря Стойков и кръчмаря Йован Брънчов, истина ли е, че поп Рачо от Бойница казал пред тях, че Видинската митрополия дава 30 разставителни писма за 60 пари.

Ванко Нешов, Цеко Нейов, Иван Н. Попов, А[настас] х. Илиев

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 7:

Поп Константин от Кошава, който е венчал не по правилата, които предписва православната черква, за наказание ще купи една ока восьък на кошавската черква.

Да се пише до Адлийския казалийски съвет за работата, която се е случила между адлийчаните и един човек от Бойница, и да им се каже в забележка, щото други път подобни работи да не се повторяват.

В днешното заседание за в[ъ]вожданието на по-добър ред, направи се една тарифа, по която ще се държат градските свещеници при [в]зиманието на пари за разните им свещенодействия. Тя е следующата:

	гр.	пар[и]
1. Еснаф за служба за спомян здрави ²⁴⁰	50	„
2. За еснафски парастас ²⁴¹	50	„
3. Молитва вода ²⁴²	3	„
4. За кръщение [на] деца	10	„
5. Четиридесятница ²⁴³	9	„
6. 1-во венчавание	25	„
7. 2-ро и 3-то венчавание	50	„
8. За нишан	10	„
9. За освещение масло ²⁴⁴	3	„

²³⁹ Вероятно се има предвид един от двамата видински учители – Димитър К. Златаров или Димитър Вълчев, които по това време преподават в Кула. Цв. Филипова. Цит. съч., с. 114.

²⁴⁰ Поръчана от даден еснаф служба за здраве.

²⁴¹ Панахида, поръчана от еснафска организация.

²⁴² Освещаване на вода за здраве при различни случаи и потребности.

²⁴³ Подвижен празник в годишния богослужебен цикъл, свързан с Възкресение Христово. Започва от понеделник след Сирни Заговезни и продължава 40 дни – до петък преди Лазарова събота.

²⁴⁴ Едно от седемте църковни тайнства, при което при помазване на тялото с елей (зехтин) се измолва над болен божествената благодат, изцеряваща душевни и телесни недъзи.

10. Водосвет ²⁴⁵	1	„
11. Помана ²⁴⁶	2.20	„
12. Отстоявяние агне ²⁴⁷	1	„
13. На бране лозе ²⁴⁸	1	„
14. Младенческо опело до 15 години ²⁴⁹ , на поп	10	„
15. Погребение	20	„
16. Един частен парастас	20	„

Цеко Ванчо[в], А[настас] х. Илиев, Цеко Нейов, Ванко Нешов, Ив. Н. Попов

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 9:

Да се пише до Адлийски[я] казалийски съвет за момата, която се отметнала от първия си годеник и за лъжливите свидетелства, донесени до тукашния съвет от поп Рача от Бойница върху същата работа.

Да се повика поп Анто от Бойница чрез Адлието, за да дадат нужните изяснения за неприличните работи.

Да се повикат от Флорентин: Стан Бърсанов, брат му Стоян и Гица чорбаджията, за [да] свидетелствуват неприличната постъпка на поп Димитра с Ница Георгиев.

Да се повикат от Флорентин: Димитру Станов пандар, Ангел Динулув, Йон Логофета и Флоро Първулов, за да кажат дал ли е Йон Динулов на поп Димитър положеното количество жито.

Да се повика бащата и брата на Костанда от Сланотрън, за да се прегледа работата между нея и мъжа ѝ.

Цеко Нейов, Цеко Ванчо[в], А[настас] х. Илиев, В. Нешов, Ив. Н. Попов

²⁴⁵ Църковен обред в православната църква. Великият водосвет се извършва само два пъти в годината, в навечерието и на самия празник Богоявление или Кръщение Господне. Малкият водосвет се извършва в началото на всеки месец, с изключение на януари, когато се извършва Великият водосвет. Отслужва се и в дните на храмовите празници и по всяко време, по желание на вярващите.

²⁴⁶ Възпоменателен обред, извършван в третия, деветия, четиридесетия ден и годишнината от смъртта на християнин.

²⁴⁷ Четене на молитва при курбан и на Гергьовден.

²⁴⁸ Четене на молитва за плодородие при започване на гроздобера.

²⁴⁹ Църковен обред, съкратено опело на малко дете.

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 11:

Да се пише на Адлийския и на Бел[о]градчишкия казалийски съвети и повторително да се поканят, да гудят в действие кутиите²⁵⁰.

Да се повика Бел[о]градчишката община, заедно с председателя поп Неделка, за да им се предадат статистическите листове и да се разгледа работата относително поп Неделка.

Да се повикат свещениците от тукашната кааза, за да им се предадат статистическите листове.

Цеко Нейов, Цеко Ванчо[в], В. Нешов, Ив. Н. Попов

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 14:

Поп Велко се изпроважда, за да направи избирането за поп на Първан поп Ангелов от Арчар, според предписанията на Устава²⁵¹.

Тъй като уставът изисква, освен черковните познания, още и научни познания от лица, които желаят да извършват свещенически длъжности, то Първан поп Ангелов от Арчар, като се представи тука, предложиха му се нужните въпроси, отговорите на които не удовлетвориха исканието на Устава, заради това съветът – тукашният, реши, шото реченият Първан да остане тука и да се занимава, докато удовлетвори требванието на Устава.

Размишленията, които прави „Въсточно време“,²⁵² върху източниците, от които ще може да се поддържа предполагаемото Българско

²⁵⁰ Съд с процеп на капака за събиране на волни помощи в църквата.

²⁵¹ Екзархийският устав, приет на 14 май 1871 г., който налага изборността на енорийските свещеници и определя изискванията за минимална възраст, образование и морални качества на кандидата. Изборът се утвърждава от епархийския съвет. Вж. пълния текст в: Църковно-народният събор 1871. С., 2001, с. 426–459.

²⁵² В. „Источно време“ българско издание на англо-френския вестник The Levant Times, излиза в Цариград между 1874 и 1877 г. Помества политически статии по Източния въпрос, новини, дописки от българските земи и др. Тук става въпрос за статията „Едно висше училище в Цариград“, публикувана в бр. 49 от 18 януари 1875 г., в която се предлага планираното от Екзархията българско висше училище да се издържа със средства, събирани от свещениците според броя на венчилата в енориите им. През декември 1874 г. Антим I пише на архимандрит Йосиф във Видин за проекта на екзархийското ръководство да открие такова училище с три отделения: търговско, учителско и богословско. Като източници на финансиране се предлагат приходите от т. нар. метрически свидетелства (за кръщение, венчавка и смърт), помощи, събрани от манастирите и завещания на заможни българи. НБКМ–БИА, II А 127.

училище в Цариград, [в]зеха се във внимание и се реши да се пише до Екзархията, че тукашният съвет, епархиален, ги намира за най-удобни.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, В. Нешов, Ив. Н. Попов, П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 16:

Да се повика сина на покойния Стояна ковачина във вторник на вечерта, за да се разгледа работата относително темесуците, останали от баща му.

Като се яви тука поп Никола от Ново село, заедно с Илия Георгиев и бащата на едно маловъзрастно момче, което искали да го венчаят, то на попа се запрети да го венча²⁵³. Ангел Николов кондурджията призна, че е взел от Аница Цекова 3000 гроша, от които се спадат 1000 гроша, похарчени за нея в продължение на 6 месеца; и тъй остава длъжен на нея 2000 гроша, за които се обещава да ѝ даде едно обезателство²⁵⁴ с един добър кефилин.

Къна Първанова, която се оплака от мъжа си Първана Йованов, който по побуждението на баща си и на майка си не давал покой на жена си, то, като им се прегледа работата, поканиха се и двете страни на примирение, на което и пристанаха.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, П. Дамянов, В. Нешов, Ив. Н. Попов

Редовно заседание от 1875 [г.], февруарий, 21:

Поп Неделко, председателят на Бел[о]градчишкия казалийски съвет, се явил тука на 20-ий настоящаго пред Н[егово] Високопреподобие г-на Йосифа и казал, че Цеко и Тодор, членове на казания съвет, дали си отставката; заради това се реши да се пише да до[й]дат тука заедно с председателя.

Да се повикат: двата попа от Гърци, кнез²⁵⁵ Игнат, Стоян Николов, кнез Кръсто, Стоян Ковач[ев], за да се разгледа жалбата, подадена против речените два попа за [в]земанието много пари за свещенодействията им.

Следующите лица, които новоселяните ги избрали за членове-общинари, одобриха се от тукашния епархиален съвет: поп Никола, Илия,

²⁵³ Екзархийската власт чрез епархийските съвети се опитва да прекрати съществуващата в селата практика родителите да женят много млади момчета за по-възрастни жени, за да увеличат работната ръка в семейството. *З. Маркова*. Българската екзархия. С, 1989, с. 172.

²⁵⁴ Свидетелство за задължение, полица.

²⁵⁵ Селски първенец, старейшина

Найден Николов, Атанасий, Йован, Патруц, Ванчо, Петър Логофет, Колчо, Илия, Стан, ...²⁵⁶

А[настас] х. Илиев, Цеко Ванчо[в], В. Нешов, Цеко Нейов, П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 2:

Поп Неделко от Бел[о]градчик, като предаде тука владичнината, каза, че е задрел от нея 2000 гроша, които Н[егово] Блаженство бил обещал на бел[о]градчишкото училище, за истината на което казвание реши се да се пита писмено Н[егово] Блаженство.

Да се попита писмено Св. Синод и Екзар[хийския] съвет за сметките, които трябва да се [в]земат относително вдовиците-попадии.

Даде се разставка на Яна Гицова от Велико Исково²⁵⁷ из Сърбия с Митър Николитч от същото село, понеже речената Яна представи за това уважителни причини; и парите от нея се [в]зеха.

В. Нешов, А[настас] х. Илиев, Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 4:

Да се повика Никола от Алваджиево заедно с по-първите [жители] от селото и с жената, която беше разставена с мъжа си, за в сряда.

Прочете се писмото от Н[егово] Блаженство и Екз[архийския] съвет за подновяването на епархийските духовни и мирски избиратели и се реши да се поканят писмено селата и каазите на тукашната епархия, като същевременно им се проводят по един препис от речените писма, да пристъпят за подновяването на речените избиратели, според Устава.

Да се повика за в петък вечерта Анка, за да се разгледа работата ѝ с Андрея Киров.

В. Нешов, А[настас] х. Илиев, Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов – на мнение, че с майката да до[й]де и годената мома²⁵⁸, П. Дамянов

²⁵⁶ Неразчетена дума

²⁵⁷ Възможно е да е допусната грешка в името на селото, тъй като не беше намерено в нито един от използваните източници.

²⁵⁸ Саморъчно добавено след подписа.

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 7:

Според решението от 1875 [г.], февруарий, 7, като се съобщи тарифата на тукашните градски свещеници и като им се гарантира от страната на тукашния епархиален съвет, че ако би някой от еснафите не плати според настоящата тарифа, стойността ще им се внесе от епитропа, они (свещениците) се съгласиха да приемат отсега нататък правдините си според тарифата, и ако би да се отнесат до съвета, задето някой, който е в състояние, не би им платил данъка по тарифата, съветът им обещава моралната си помощ и съдействие за изважданието на правдината им.

Цеко Ванчо[в], Цеко Нейов, Ив. Н. Попов, В. Нешов, А[настас] х. Илиев, Петар Дамянов, архимандрит Йосиф, иконом поп Ангел²⁵⁹, х. поп Димитар сакелария²⁶⁰, поп Костандин, поп Йован, поп Георги, поп Васил, поп Ристо²⁶¹

Тъй както отвън се явява между тукашните граждани – българи желание да се [в]земе владикината бахча, то упълномощи се от тукашния епархиален съвет Н[егово] Високопреподобие г-н Йосиф да работи за това като наместник на Н[егово] Блаженство, за да се удовлетвори народното желание.

В. Нешов, Цеко Ванчо[в], Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев, Цеко Нейов

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 9:

Никола Минков и жена му Младена Петрова представиха се тука с оплаквания на своя несносен живот между тях; разглежданието на работата се отложи за по Великден.

Да се повика в неделя Стоян Цеков и жена му Стойна Стоянова, още с някои селяни от по-първите, за да се разгледа работата между Стояна и Стойна.

Темесукът от 2000 гроша на Аница Цекова предаде се на касиерите на съхранение.

²⁵⁹ Иконом поп Ангел е определен от Антим I за временен негов наместник през периода от юли до септември 1874 г., когато във Видин пристига архимандрит Йосиф.

²⁶⁰ Почетна титла на свещеник.

²⁶¹ Имената на поп Ангел, поп Димитър, поп Костандин, поп Йован, поп Георги, поп Васил и поп Христо се срещат в кръщелните свидетелства на старата църква „Св. Димитър“ между 1870 и 1877 г. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 2, а.е. 1–7.

Да се повика Петър Миков, за да му се отговори на прошениято му относително общото кафене²⁶².

Да се повика кафеджията Йован за да му се направят някои бележки за общото кафене.

В[анко] Нешов, Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев, Цеко Нейов

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 28:

Да се телеграфира на Адлийския казалийски съвет да до[й]дат всичките членове на съвета, за да се разгледа работата за запириането на владишките пари.

Цеко Ванчо[в], А[настас] х. Илиев, Ив. Н. Попов

Редовно заседание от 1875 [г.], март, 30:

Представи се о. Тихон, монах от Хилендарския манастир с едно препоръчително писмо от манастира да му се даде позволение да остане тука, за да събира милостиня и да води поклонници на манастира, и с друго препоръчително [писмо] от Н[егово] Блаженство за същата цел, по желанието на манастира; при това от манастира той подаде на архiereйския наместник едно писмо, с което наместникът се замолява да посредствува да купи о. Тихон къщата от отца Йоакима²⁶³, когото викат на манастира. Попита се о. Йоаким, съобразява ли се със заповедта на манастира да продаде къщата на о. Тихона, на което той отговори, че е готов незабавно да я изпълни, стига само о. Тихон да му плати къщата. Но понеже от[ец] Тихон не може да му плати къщата засега, а манастирът го препоръчил да остане тука, затова и му се позволи едно пребивание от

²⁶² Има се предвид общинското кафене. Във видинския храм „Св. Димитрий“ се съхранява книга с твърди корици и ръкописен надпис „Сметководител на дружественото кафене“, започната на 29 март 1874 г. със следното вписване: „Приехме църковното кафене от Общината с условие за пет години с годишна кирия 1200 гроша, заедно с шест маси гидък. Четиримесечната кирия (от 29 март до 29 юний) ся плати гроша 400.“ Книгата съдържа и опис на инвентара на кафенето.

²⁶³ Хилендарският таксидиот Йоаким се проявява в борбата с униатската пропаганда във Видинско, водена от трансилванския свещеник Самуил Драгшин през периода 1868–1871 г. С къщата на Йоаким са свързани опитите за засилване на патриаршеското влияние във Видин. В началото на 1875 г. няколко видински гърци правят планове да я купят и да си открият църква. Антим I подозира, че Севастаки Гънзовянов им сътрудничи. *Кирил, патриарх български*. Цит. съч., с. 292, 507.

31 ден, в продължение на което той трябва да се споразумее с манастиря за купуванието на къщата, условната цена на която е 18000 гроша.

Прегледа се прошениято на Цвета Николова относително мъжа ѝ Никола, който я обезпокоявал, и се отложи за по Великден; а колкото за [това], дете той работил лозето, което принадлежи и е на разположение на общината, реши се да му запрети.

А[настас] х. Илиев, Ив. Н. Попов, П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], априлий, 4:

Да се каже на касиерите да платят на г-на Петра Дамянов издръжките за комисията, която беше определена за помиряванието на членовете от Бел[о]градчишкия казалийски съвет, и която се съставляваше от Н[егово] Високопреподобие г-на Йосифа, г-на Цеко Нейова, Петра Дамянова.

Да се обяви с билети на еснафите за даванието на народната градина под кирия и, който обича да я [в]земе, да дойде тука за спогодяване.

Да се повика поп Петър от Гънзово за в понеделник, за да каже причината, по която той казвал на селяните да не дават владичнина по 5 ½ гроша.

Условихме г-на Кипро Веляна²⁶⁴ за епархиален писар по 90 гроша на месец, които ще му се плащат от 1-вий януарий 1875 [г.].

Редовно заседание от 1875 [г.], април, 20:

Да се повика за в идущата неделя Ценко Йончов, за да се разгледа работата между него и тъща му за къщата и лозето.

Да се повикат поп Георги и поп Христо за идущото заседание, за да им се направят нужните бележки относително безредното изпълнение на службата им и неприличните постъпки.

Редовно заседание от 1875 [г.], април, 27:

Да се повика Митър сакаджията, за да се посъветува относително недоброто му постъпване с жена си.

Понеже всичките опитвания за помирението на Николина Митроева с Димитър Радов бидоха напразни и понеже мъжът ѝ представи уважителни причини за разставяние, заради това и се реши да се разставят.

²⁶⁴ Учител във видинското класно училище, завършил Велика школа в Белград. ДА – Видин, ф. 122К, оп. 1, а.е. 128, л. 59; *Цв. Филипова*. Цит. съч., с. 114.

Редовно заседание от 1875 [г.], май, 2:

Понеже Флоро Николов от Балей се оказва неспособен (по рапорта на г-на д-р И. Енчева²⁶⁵) за отправянето на мъжките длъжности към Гергина Радулова, то и се разстави от жена си.

Да се повика поп Иван от Макреш заедно с няколко от по-първите селяни от Водна, за да се прегледа работата им.

Редовно заседание от 1875 [г.], май, 16:

Реши се да отидат г. г. Йосиф, поп Константин, Цеко Ванчов, Петър Дамянов за идущата събота в Адлието, за да приемат парите от владичнината.

Понеже в Цариград, в метоха, станало от няколко българи събрание²⁶⁶, резултатът на което било подаденото на екзарха прошение, с което съществуването на Екзархийския съвет се обявява [за] незаконно и следователно делата му не могат да бъдат освен незаконни, и понеже такава постъпка от страна на реченото събрание, на което главната цел е да разклати Екзархията, е вредителна, то се реши да се протестира.

Представи се от Дебърския манастир йеромонах Арсений, с писмо от екзарха, с което се умоляват митрополитите на епархиите да позволяват на казания йеромонах да събира милостиня за манастира, затова и се реши да му се даде пандахуза²⁶⁷.

Редовно заседание от 1875 [г.], май, 27:

Прочете се писмото от читалищното настоятелство²⁶⁸, с което епархиалният съвет замолява се да пот[в]ърди избраните [лица] за училищно

²⁶⁵ Иван Поптонев Енчев (1841–1900) – роден в с. Енина, Казанлъшко, завършва военномедицинско училище в Цариград през 1867 г., работи като военен лекар към турската армия във Видин. Българската възрожденска ..., с. 237.

²⁶⁶ Става въпрос за събранието на дейците на умерената партия от 2 май 1875 г. в Цариград с участието на братя Тъпчилешови, х. Иванчо Пенчович, М. Балабанов и др., на което се критикува управлението на Екзархията за това, че синодът и съветът заседават в непълнен състав, че не е публикуван бюджетът за 1874 г. и др. Нападките целят компрометиране на Антим I и подмяна на екзархийското ръководство. З. Маркова. Цит. съч., с. 56–70.

²⁶⁷ Разрешително за събиране на помощи.

²⁶⁸ От м. юни 1872 г. Видинската община отстъпва на читалищното настоятелство правото да избира училищни настоятели. Изборът се одобрява и потвърждава от общинарите. След избирането на епархийски съвет той поема тази функция на общината. С посоченото писмо се съобщава на съвета, че са определени следните лица за училищни

настоятелство за учебната година 1875–76, нови членове, от които епархиалният съвет намира за добро да отхвърли г. Петър Миков, а мястото му да се замени с друг, избран по начина на тайното гласоподаване.

Редовно заседание от 1875 [г.], юний, 4:

Понеже градското тукашно правителство иска да проведе път, който да минува през блатото, което се намирва между ...²⁶⁹ И понеже разноските, които възлизват на 32000 грош[а], реченото правителство иска да наложи на махалите, които за[о]бикалят блатото, то, като се събраха майсторите от тукашните еснафи и като им се предложи това, те отказаха да участвуват в разноските.

Прочете се и писмото от читалищното [настоятелство]²⁷⁰, заедно с кандидатурата, от която епархиалният съвет, за допълнение на недостающите три члена от училищното новоизбрано настоятелство за идущата учебна година 1875–76, избра за таквизи г. г.: Георгий Ж. Попов, Ставри Ангелов, х. Парва[н] Станков, Николчо Ганчев, Нетко Минков, Александър Н. х. Ангелов, потвърдиха и упълномощи за извършването на наложените на тях длъжности.

Редовно заседание от 1875 [г.], юний, 6:

Тайното ви.

Прочете се писмото от Адлието, с което тамошният казалийски съвет замолява епархиалния съвет да позволи на поп Спаса от Старопатица да влезне в числото на адлийските свещеници, понеже затова, че [се] чувства в Адлието нужда, но тъй като рече[ният] поп Спас няма ония качества, които се изискват от един казалийски поп, то епархиалният съвет реши да се предложи на казалийският Адлийският [съвет] да изберат и запоят друг, по-достоеен за свещеник, който да може да отговаря на длъжността си.

настоятели: Ставро Ангелов с 10 гласа, хаджи Първан Станков с 15 гласа, Георги Ж. Попов с 15 гласа, Нетко Минков с 15 гласа, Николчо Ганчев – 11 гласа, Александри Николчов [хаджи Ангелов] с 9 гласа, Иван Николов, Симеон Ценов и Петър Миков с по 7 гласа. ДА – Видин, ф. 333К, оп. 1, а.е. 14, л. 232, 337.

²⁶⁹ Оставено свободно място за дописване в оригинала.

²⁷⁰ Пак там, л. 338–339.

Понеже Цано Ванков не живее добре с жена си Александра, то се реши да се повика (реченият Цано), за да му се направят нужните върху това бележки.

Редовно заседание от 1875 [г.], юний, 13:

Прочете се писмото от прото²⁷¹ Стоян Уженович, с което епархиалният съвет се замолява да изпроводи в темницата 10 Буквара, 10 Катехизиса²⁷², Полу[у]став²⁷³ и един Осмогласник²⁷⁴, за което епархиалн[ият] съвет реши да се пише до училищното наст[оятелство], да се изпратят речените неща.

За идущото заседание да се повикат [в]сичките градски попове, за да дадат нужното изяснение за думата им, че някои от между свещениците учили хората да постоянствуват да не дават владичнината и да донесат тефтерите и събраните вече пари.

Редовно заседание от юний, 22, 1875 [г.]:

Прочете се писмото от уч[илищното] настоятелство под дата 22 юний 1875 [г.], с което епархиалният съвет се известява за спогодението на тукашните градски учители за идущата учебна година 1875–76, от които г. Георги Б. Генов и г. Димитър Попов²⁷⁵ искат повишение на годишната си плата с по 600 гроша. Г. Михаил Георгиев²⁷⁶, при предложението да стои за същата плата, поиска уравниванието на платата си заедно с речените господа учители. Г. Георгий Гълъбарский обяви, че платата му е недостатъчна за прехрановане и [в]сичкото това като се [в]зе във внимание, епархиалн[ият] съвет реши следующото: Г. г. Георгий Генов и Димитар Попов да останат със същата годишна плата (по 9000 гр. годишно), на Михаил Георгиев да се възвиси платата с 1500 гр. (8000 гр. годишно), на Георгий Гълъбарский да му се придаде годишно 700 гр. (4200 грош[a]

²⁷¹ Прото (нар.) – протопрезвитер, архиерейски наместник.

²⁷² Кратко изложение на християнското учение чрез въпроси и отговори.

²⁷³ Част от Типика (църковен устав).

²⁷⁴ Осмогласник (октоих) – богослужбена книга, съдържаща църковните служби за всеки ден от седмицата.

²⁷⁵ Димитър А. Попов – р. в Свищов, учител във Видин (1873–1877). Българската възрожденска ..., с. 541; *Цв. Филитова*. Цит. съч., с. 115.

²⁷⁶ Става въпрос за писателя Михалаки Георгиев (1852–1916), роден във Видин, завършил Земеделско-индустриалната академия в гр. Табор (Чехия), учител във Видин (1874–1878), читалищен деец, член на Българското книжовно дружество, дипломат.

годишно), което решение се обяви устно на училищните настоятелства. Да се повика за в понеделник есенският²⁷⁷ поп, за да му се направят нужните бележки върху постъпките му, с които показва непокорности към тукашната митрополия и да му се наложи заслуженото наказание.

Редовно заседание от 1875 [г.], юлий, 6:

1) В днешното заседание реши се, щото да се проводи едно записие за Йон Фирул и дъщеря му Флора Йонова из Тополовец, да дойде за в неделя в митрополията.

2) Станко Маринов из Ракитница и Неда Петрова, като се пре[д]ставиха в общината, за да се разставят, и според рапорта, когото донесоха от г-н Иванчо, който свидетелствува, че момчето Станко природно не е способен за жена по причина на развалените му детски органи, разделиха се за всегда един от друг.

Жената не е платила 50-тях гроша.²⁷⁸

Редовно заседание от 1875 [г.], юлий, 13:

В днешното заседание се прочете писмото на уч[илищното] настоятелство с дата 13 т. м., в което замоляваха епархиал[ния] съвет да разгледат и поправят някои нужни поправки в училищата. За тази работа епархиалният съвет реши да отговори писмено²⁷⁹, че възлага тая длъжност, след като се споразумеят с г-да П. Дамянов и Ив. Н. Попов.

Редовно заседание от 1875 [г.], юлий, 15:

В днешното заседание се пре[д]ставиха повиканите чрез укъмата²⁸⁰ от Тополовец Флора Йонова и Станко Йонов от Долни Бошняк и се реши да се затвори невестата.

Заседание от 20 юлий 1875 [г.]:

В днешното заседание се пре[д]стави [...] с дъщеря си [...] ²⁸¹, който се оплака, че зет му Лапада[т] Накшов от Ново село, който се повика от

²⁷⁷ Добавено с различен почерк и по-тъмно мастило.

²⁷⁸ Подчертаването е в оригинала.

²⁷⁹ С писмо от 14 юли 1875 г. Епархийският съвет възлага на училищното настоятелство съвместно с него да поправят училищата. НБКМ–БИА, ПА 1854.

²⁸⁰ Укъмат (хюкъмат) – представител на властта; правителствен дом, управление.

²⁸¹ Оставаено свободно място в оригинала за дописване.

епархиял[ния] съвет, не щял да дойде, затова се реши да се повика за в идущата неделя чрез правителството.

Заседание от 26 юлий 1875 [г.]:

1) В днешното заседание се прочете писмото от Брегово, в което селяните отбрали за настоят[ели] бл[агоговейния] поп Станку, поп Ника, Ница Попридан, Петар Иванов, Димитар Урзика, Танасия Лунгу, Ника Ванчев, Иван Загарян, Станку Продан и Пътру Бълуц и молят да се потвърди от съвета. Прошението им се [в]зе във внимание.

2) Пре[д]стави се Митра Стоянова с мъжа си Лапада[т] Маринов и поиска да се раздвои от него, защото три години не е дохождал при нея, затова се реши да се разделят един от други за 6 месеца.

3) Пре[д]стави се Стана от село Гънзово, която се оплака от мъжа си, защо[то] я бил, затова се реши да се повика в идущата неделя мъжът ѝ наедно със свекъра Йон Журебан.

4) Пре[д]стави се Първа Георгиева с мъжа си Йон Тударов от [...] ²⁸², която се оплака, че не може да живее с него и той, като я не приема, реши се да се отделят и да стоят отделени, докогато се предобрят.

5) Пре[д]стави се от Ново село [...] ²⁸³

6) Пре[д]стави се Станка от Неговановци, на Пътро Пуцалей жена му, която се оплака, че я пъдил мъжът ѝ, затова се реши да се повика Пътро в идущата неделя.

7) Пре[д]стави се Бъдо Георгиев от Делейна с дъщеря си Ивана, съпругата на Радул Гицов, и се оплака, че я изпъдил от къщата си, затова се реши да се повика Радул в идущата неделя, и баща му Гица.

Пре[д]стави се Марин Иванов с жена си Николина от село Чунгурус, който се оплака, че е шуштер ²⁸⁴ жена му и като се прегледа, че е истина, реши се да остане до Димитровден с намерение да се поправи.

Заседание от 28 юлий 1875 [г.]:

Реши се в отговор на писмото от 26 юли на училищното настоятелство да стане отговор само от страна на Негово Високопреподобие арх[имандрит] Йосиф, в който да им каже, че като е познал мнението на [в]сичките благоразумни здравомислящи граждани, че би било добро да

²⁸² Също

²⁸³ Оставени са няколко свободни реда за дописване.

²⁸⁴ Шуштер (диал.) – шушумига.

се намести г-н Георги Гълъбарский за учител в Адлието, с цел да стане по-нататък свещеник и да послужи в по-широк кръг на Отечеството, и като сполучил да убеди адличани, условил го е, без да е било възможно да се споразумее предварително с училищното във Видин настоятелство, за което ще му представи извинението си.

Заседание от 3 август 1875 [г.]:

В днешното заседание се прочете писмото на учил[ищното] настоятелство с дата 31 прем[иналаго] м[есеца] 1875 [г.], в което замолява съвета да им [даде] писаря Авраама²⁸⁵ за учител в Газибаир, и се реши да им се отговори според желанието им²⁸⁶. В същото време понеже има един наш съгражданин, който може да стане полезен за тая служба, съветът реши да подеиствува училищното настоятелство, за да го употреби за същата цел, а на речения съгражданин да подаде потребните средства, за да го приготви за тая работа.

1) Пре[д]стави се училищното настоятелство лично и доказаха, как има мнозина ученици и ученички, които трябва да направят [р]азноски за книги, които не са в състояние да купят, и ако им се помогне, били би в състояние, затова трябва да се измерят ...²⁸⁷ за покриванieto на такива разноски и това може да стане чрез поставянieto на [в]сякой един еснаф кутии, в които да пушат кой колкото обича и [в]сякой месец да предават на училищното настоятелство. Това мнение се одобри.

2) Пре[д]стави се Стана Станкова от село Грамада, която се оплака от мъжа си Мико, на Петко Стригарский син, затова се реши да се повика в сряда (6 ав[густ]) Мико, наедно с баща му Петко.

3) Пре[д]стави се Георгий Марков от Хана и се оплака от жена си, която не ще да дойде при него, затова се реши да се пише до попа, да я прати в идущата неделя на митрополията.

4) Пре[д]стави се Танко Лилов от града, който се оплака от жена си Кита, защото не ще да дойде при него, затова се реши да се повика жена му за в идущата сряда (6 ав[густ]).

²⁸⁵ Вероятно става въпрос за Аврам Попов, учител във Видин. Българската възрожденска ..., с. 539; *Цв. Филитова*. Цит. съч., с. 114.

²⁸⁶ В отговора си, написан още същия ден епархийският съвет пише, че отстъпва писаря Аврам на училищното настоятелство за учител. НБКМ–БИА, ПА 1853. Съдейки по почерците в книгата последното заседание, което Аврам записва е от 31 август 1875 г.

²⁸⁷ Неразчетен текст.

5) Пре[д]стави се жената на Пътро Пуцалей, която се оплака, че не щял да дойде [нейният] мъж П[ътро] Пуцалей, затова се реши да се повика чрез хукюмата.

6) Пре[д]стави се Станка Маринова от Деле[й]на, която се оплака от мъжа си, който побегнал, без да го знае [къ]де е, и как свекърът ѝ я отпъждал от дома си, затова се реши да се пише до попа в Деле[й]на, да каже на свекъра ѝ да я прибере в дома си.

Понеже Негово Високопреподобие г-н Йосиф предложи в днешното заседание, че е нужно да отиде утре (4 ав[густ]) на Белиградчик, туй предложение се одобри и се реши да иде Н[егово] В[исоко]п[реподобие] на 4 ав[густ].

Заседание от 6 август 1875 [г.]:

Пре[д]стави се Танко Лилов с жена си Кита от града, който се оплака, защото жената му, като пошла по лош ред и не искала да дойде при него няколко време, затова се реши да се разставят и на Танко да се даде разпуснително писмо.

Пре[д]стави се жената на Митар сакаджията, която се оплака от мъжа си, че я разпъдил от дома си, затова се реши да се повика Митар (мъжът ѝ) в идущата неделя на митрополията.

Заседание от 10 август 1875 [г.]:

1) Прочете се писмото на училищното настоятелство с дата 9 август 1875 [г.], в което замоляваха еп[а]р[хийския] съвет да им отстъпи стая, за да приберат учениците от четвъртий клас, по причина, че стаята, в която били досега, е малка. Съветът, като [в]зе във внимание, намери за добра стаята на ученическото дружество, затова реши да им отговори да приберат учениците в речената стая, като пишат в същото време и до членовете на уч[еническото] др[ужество] да отстъпят стаята²⁸⁸.

2) Пре[д]стави се Георгий Марков от Видбол, който се оплака от жената си, че не рачила да дойде при него, а тя се оплака, че я бил и псувал, затова не ще [да] се прибере при него. Съветът реши да пише на попа да

²⁸⁸ Още на 5 август училищното настоятелство е получило писмен отказ от ученическото дружество да отстъпи дружествената стая за учебна на IV клас. НБКМ–БИА, ПА 1858; на 10 август 1875 г. епархийският съвет пише на училищното настоятелство, че дружеството трябва да освободи стаята. Пак там, ПА 1864.

я проводи в идущата неделя, заедно с неколцина от по-първите из селото хора, за да разправят работа[та] им.

3) Пре[д]стави се Флора Панайотова от село Шев²⁸⁹ и се оплака от Павел, който я държал 6 м[есеца] при себе си и сега я отпъжда от дома си, затова се реши да се пише на попа в селото, да изпрати за в идущата неделя Павел и някои от първенци[те] в селото, за да се види работата на жената (Флора).

Заседание от 17 август 1875 [г.]:

1) Пр[ед]ставиха се от село Грамада Мико Петков и жената му Стойка Стойкова, и първенците от селото, прочете се и едно писмо от страната на селото, от което доказват, че след няколкогодишен опит се уверили, че не е възможно вече да има живот помежду им. [В]сичките тия обстоятелства, като се [в]зеха във внимание, както и казванието на едната и на другата страна, от които излиза, че не може да има живот, тоже се реши да се разделят един от друг и да повърне Мико Петков вещите, които му е занела, именно 32 кременци, 1 крава с 1 теле, две даначета²⁹⁰, 1 голям котел, 1 котел, 1 сърп и 2 кошара²⁹¹, 11 овце.

Това решение ще се яви на Адлийската община.

2) Пре[д]стави се Мария Димитрова, която се оплака от мъжа си Ангел Лилов, че я бил до смърт. Като се [в]зе във внимание жалбата ѝ, реши се да се повика мъжът ѝ в идущата неделя, по при[чи]на, че се не намери сега.

3) Прочете се прошението на Негово Благ[оговейнство] х. поп Димитрие, в което явеше заради сест[риника си] х. Стамен, че го [в]зел очох²⁹² му и може би да го развали, като не го дава на никакъв занаят. Като се [в]зе във внимание прошението му, реши се да се повика в идущата неделя Христо Ангелов, по причина, че днес го нямало.

4) Пре[д]стави се Божин Иванов и се оплака от жената си Петрия, че пошла по лош ред. Затова се реши да се повика в идущата неделя казаната (Петрия).

²⁸⁹ Правилно с. Шеф.

²⁹⁰ Пораснали телета.

²⁹¹ Вероятно се имат предвид пчелни кошери.

²⁹² Очох (диал.) – пастрок, втори баща.

5) Реши се да се изпрати каталогът на подгласните за епархийски избиратели на Видинската каза до старейшини[те] във Видин, именно: Пеко махла, Ралчо м[ахла], Калфа м[ахла], Яньо м[ахла], Х[аджи] Спас м[ахла], Гази баир махла, до селата в Хана, Арчар, Гърци, Чунгурус, Ново село, Брегово, Гънзово, Кирим бег, Громотарци²⁹³, Връв и Татарджик, да изберат от ни[х] едно духовно лице и четири мирски. Имената на подгласните са: поп Ангел ик[оном], п. Костадин, Занко Игнатов, Янаки Николов Шикерд[жи], Кънчо Бояджи, Петар Гергов Гузелский, Вълчо Лозанов, Александър Николчов, Петко Дашов от Татарджик, Петар Логотет²⁹⁴ от Ново село, дядо Иван от Брегово, Митко Иванов от Арчар, лански[ят] кнез (Флоро) от Шев, Стоян Ковачев от Гърци, Марин Капра от Громотарци.

Заседание на 19 август 1875 [г.]:

Реши се да се изпрати на Негово Блаженство равносметката за 1874 година, според която се е събрало според старата статистика от 17730 венчила по 7 гроша – 124110 и се е внесло на Екзархията и на Негово Блаженство, чрез наместника архим[андрит] Йосифа 18524, чрез Лом 27540 и подарени от Н[егово] Блаженство на Белиградчишкото училище гроша 2000, остатък има от Адлийското окръжие 2280, от Вид[ин]ското 14435 и от града Видин 3000 гр., и задържани у казалийските съвети, и у епархиалния съвет 26331 гр. В същото време се придружи равносметката с едно писмо²⁹⁵, в което се извести начинът, по който се е събрала владичнината, на венчило по 5 ¼, и според новата статистика²⁹⁶, и което дава едно количество такова, каквото би дали 17730 венчила по 2 гр. за екзархийский ковчег²⁹⁷, 2 гр. за местните нужди, и платата на митрополита. Яви му се также, че сметката от вулите ще му се даде особено от наместника Н[егово] П[реподобие] арх[имандрит] Йосифа, и, че за 1874 година са похарчени вули във Видинското окръжие 380, в Адлийското 390, в Белиградчишкото 236 вули, а в Ломското не се знае, защо[то] са

²⁹³ Правилно с. Гомотарци.

²⁹⁴ Петър Логофетов (1834–1909) – даскал в с. Ново село, след Освобождението – депутат в Учредителното събрание и I Велико народно събрание.

²⁹⁵ Писмото с равносметката е изпратено на 24 август 1875 г. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 62–67.

²⁹⁶ По новата статистика Видинската епархия е наброявала 24000 венчила. Пак там, л. 65.

²⁹⁷ Екзархийската каса

изпратили сметката направо. Реши се в същото време, че ще се поиска заптие от Негово превъзходителство мютесарифа за събиранieto [на] остатъка на владичината от Видинското окръжие.

Подписа се и едно писмо, в което се явява на Негово Блаженство, че Видинската епархия не припознава дълга на българската на Фенер църква за дълг народен, но за Н[егово] Блаженство, под ведомството на когото се намира речената църква, може да припознае, че [за] темелите дължат на заимодавците само капитала от 5500 лири и да се платят от волните помощи, които би се събрали за изправата на речената църква²⁹⁸.

Заседание от 24 август 1875 [г.]:

1) Пре[д]стави се Стоян Каменов от града и се оплака от жена си Флора Янакиева, заради неприличното ѝ поведение. Затова се реши да се повика съпругата му Флора в понеделник – 25 т[ого].

2) Пре[д]ставиха се Ангел Лилов и тъста си Димитър от града и се оплака от жената си, че не стои в къщата му, а тъстът му се оплака, че он се прибира вечер късно в дома си и я бил псувал, та направил живота ѝ несносе[н].

Като се [в]зеха и двете страни и им се показаха грешките, примириха се и дадоха обещание, че ще се поправят до взаимно. Ето и задължението, което [в]зеха пред съвета:

Долуподписаните се задължаваме пред епархиалния съвет взаимно: Ангел Лилов, че няма да остая вечер късно по кръчмите и няма да бие и да напада непрестанно жена си, а Димитър няма да прибира дъщеря си, когато отива в бащиния си дом без дозволенията на мъжа си, и че да я съветува да бъде послушна и да се труди според силите си за добрия вървеж на дома.

[подпис:] Ангел Лилов

[подпис:] Димитар Предов

Пре[д]стави се Петар Вижинов от Връв и се оплака от жената си Гиргина, че не щяла да дойде на мит[рополията]. Затова се реши [да] се

²⁹⁸ Става въпрос за построяването на българската църква „Св. Троица“ в Цариград, за което е взет заем от братя Тъпчилеша и братя Гешови. С писмо от 30 юни 1875 г. Антим I иска мнението на видинския епархийски съвет относно искането на Н. Тъпчилеша да му бъдат върнати парите, заедно с лихвите. НБКМ–БИА, ПА 141. Писмото на епархийския съвет е подписано от архимандрит Йосиф, иконом поп Ангел, поп Константин, Ванко Нешев, Цеко Нейов и Иван Н. Попов. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 60–61.

пише до попа в село Връв, да изпрати жената в идущата неделя на митрополията.

Заседание от 31 август 1875 г.]:

1) Пре[д]стави се Камен Стоянов²⁹⁹ с жената си Флора Янакьова и се оплака от нея, че щяла да го убие и го псувала, а тя се оплака от него, че то[й] я отпъжда от дома си и искал да вземе по-млада жена. Съветът, като [в]зе във внимание, примири ги, като даде и на двамата приличните съвети и наставления, прибраха се у дома си.

2) Пре[д]ставиха се Радо Тавов с жената си Руса от Ново село и се оплака Радо от жената си, че бягала от дома му и отишла при синовете си в ни[х]ни дом, а тя се оплака от мъжа си, че я бил и псувал и никак не искаше да отиде при мъжа си. Съветът, като се предума, примири я да отиде при мъжа си Радо, като [в]зема в същото време от Радо едно свидет[елство] с двама кефили, каквото занаяпред вече няма да бие и да псува жената си, с което се помириха и се прибраха у дома си.

Редовно заседание от 1875 год., септември, 7:

В днешното заседание се решиха следующите работи:

1-во) Да се броят на г-на х. Артина гроша петстотин (500), за да [в]земе иляма на онези обществени работи, с които го бяхме натоварили и които извършил.

2-ро) Приетите от Лом паланка гр. двеста и петдесет и девет и половина (259 гр.) и от Адлието гр. (201) двеста и един от черковните им дискоси за помощ на македонските училища, както и тези от същия дискос в града ни, като се приберат, да се предадат на Негово Високопреподобие г-на, г-на Йосифа, за да ги изпроводи в Цариград³⁰⁰.

3-то) Приеха се писмата от казалийските ни градове, с които ни известяват за избирането на избиратели за съставянието на епархиалния ни съвет, както и че са съставили в градовете казалийски съвети. Първото писмо от Лом паланка от 10-й юний ни известява, че съобразно с устава

²⁹⁹ В заседанието от 24 август записан като Стоян Каменов.

³⁰⁰ С окръжно от 3 май 1874 г. и последващо поверително писмо Св. Синод приканва епархиите да подпомогнат финансово училищата в Македония, като поставят дискос във всяка църква. Събраните суми трябвало да се изпращат в Екзархията всеки шест месеца. С писмо от 27 януари 1875 г. Антим I изисква от архимандрит Йосиф да изпрати в Екзархията събраните от дискосите пари от Видинска епархия. НБКМ–БИА, ПА 1957.

чрез най-голямо законно гласоподаване са се избрали за бъдещи законни епархийски избиратели следующите господа: Негово Благоговейнство поп Димитър, дядо Къно, даскал Тодор, Яньо Савов, Вълчо Георгиев и Драган Първанов³⁰¹. Второто писмо от Лом паланка от същата дата ни известява, че също тъй чрез законно избирание се съставил и казалийският им съвет от тези лица: Тяхно Благоговейнство поп Димитър и поп Първан, г-да: Николчо Пънтов³⁰², Неделчо Филчев³⁰³, Никола Върбанчов³⁰⁴, Илия Щърбанов³⁰⁵, Бечо Младенов, Петър Лилов и Първан Манчов.

Писмата от Адлието, първото от 17 юлий т. г., ни известява, че за законни епархийски избиратели от тяхната кааза остават тези лица: Негово Благоговейнство поп Станчо, господа: Иван Пешов, Жико Цоков и Андрей Тодоров. Второто, от 13 юлий т. г., ни известява, че казалийският им съвет се състои от следующите законно избрани лица: Негово Благоговейнство поп Рачо и г-да: Банчо Тодоров, Марко Боюв, Петър Вълчов, Добри Вълков.

Писмата от Белоградчик ни известяват, че за законни епархийски избиратели остават тези лица: Негово Благоговейнство поп Анто³⁰⁶, г-да: Пешо Тодоров, [Вълчо]³⁰⁷ Цолов, Нешо Живин и Васил Попов, а казалийският им съвет ще се състои от тези законно избрани лица: Негово Благоговейнство отец поп Васил, г-да: Георгий Стаменов, Вълчо Цоков и прочие.

След като се разгледаха горните писма, реши се да им се отговорят нужните³⁰⁸.

³⁰¹ Драган Първанов, ломски първенец. *Д. Маринов*. Цит. съч., с. 505, 517.

³⁰² Николчо Пънтов, ученик на Кр. Пишурка, член на даавие меджлиса и председател на Ломската община. Пак там, с. 505–506.

³⁰³ Недялко (Неделчо) Филчев, ломски първенец. Пак там, с. 379–380.

³⁰⁴ Николчо Върбанчов, ломски търговец, член на идаре меджлиса. Пак там, с. 152–153, 505.

³⁰⁵ Илия Ц. Щърбанов от Етрополе, учител в Лом заедно с Н. Първанов. Пак там, с. 354–355.

³⁰⁶ Анто Виденов, свещеник в с. Горни Лом, след Освобождението – народен представител в I Велико народно събрание, I и II Обикновено народно събрание.

³⁰⁷ В текста името е изпуснато. В писмото – отговор на епархийския съвет се споменава Вълчо Цолов като новоизбран член на казалийския съвет в Белоградчик. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 84.

³⁰⁸ Отговорите на епархийския съвет потвърждават изборите на казалийски съвети в епархията като законни и извършени при спазване на привременния екзархийски устав. Пак там, л. 79–84.

4) Да се отговори на писмото от 3-й авг[уст] 1875 [г.] от Адлие³⁰⁹ и да се повика поп Мито от Старопатица³¹⁰.

5) Реши се да се задължат по-заможните свещеници из епархията ни да се запишат спомоществатели на период[ичното] духовно списание „Въскресник“³¹¹, което и самата Екзархия ни препоръчва.

6) Прочете се прошениято на Ивана А. Врачанец и се реши да се повикат сутре членовете от дружеството на общинското ни кафене³¹².

Председателят: архимандрит Йосиф, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, В. Нешов, Ив. Н. Попов, А[настас] х. Илиев

Редовно заседание от 1875 год., септември, 8:

В днешното заседание се решиха следующите:

1-во) Да се телеграфира на Негово Блаженство да задържи новонаименования Велички епископ г-на, г-на Панарета³¹³, определен за екзархов наместник, додето му се изпроводят писмено подробности за това

2-ро) Да се направи на 9-й того общо събрание, заедно с еснафите от града ни, дето да се реши как да се отговори на екзарха относително до наместника му епископа Партения³¹⁴.

³⁰⁹ В отговора си до казалийския съвет в Адлие епархийските старейшини пишат, че са приели двеста и един гроша и половина, изпратени им в помощ за българските училища в Македония и ще ги изпратят на Екзархията. Пак там, л. 80.

³¹⁰ Епархийският съвет изпълнява решението си с известно закъснение на 19 септември с. г. Писмото до поп Мито в Старопатица съдържа настоятелна покана да дойде във Видин. Пак там, л. 85.

³¹¹ „Въскресник“ – духовно неделно списание, издавано в Цариград между 13 април и 1 юни 1875 г., ред. Илия Христович. Съдържа библейски текстове и религиозно-нравствени поучения.

³¹² Според Сметководител на дружественото кафене, воден между 29 март 1874 г. и януари 1875 г., съхраняван във видинския храм „Св. Димитрий“ това са Георги Димитрийски, хаджи Петко Петков, Томо Лозанов, Янаки Николаев, хаджи Йован х. Велчов, Валчо Лозанов и Йованчо А. Врачанец.

³¹³ Погрешно, има се предвид Партений, Велички епископ (1845–1918), ръкоположен от Антим I в епископски чин в църквата „Св. Стефан“ в Цариград и изпратен във Видинска епархия за негов заместник през 1875 г. След Априлското въстание е заподозрян от турската власт в революционна дейност и отстранен от Видин. Завръща се в града през 1878 г. и до 1882 г. е викарен епископ на Антим. *Д. Цухлев*. Цит. съч., с. 573–574.

³¹⁴ В оригинала изписано Панарет и поправено на Партений.

Редовно заседание от 1875 год., септемврий, 14:

В днешното заседание се решиха следующите:

1-во) Заедно с представителите на [в]сичките еснафи в града ни се реши да се пише едно писмо до Негово Блаженство, Св. Синод и Смесения съвет, с което да му се иска да ни изпроводи занаяд един епископ, който да стои в града ни като негов заместник в течението на 6 години. А защото това се е искало и други път и не ни се е услышала молбата, затова ний този път да постоянствуваме и искаме, щото Н[егово] Блаженство г-на, г-на Антима да си направи условия с епископа, щото и последният, като остане благодарен от тях, да може да си устои определеното време. Чрез това, понеже наместникът на Н[егово] Блаженство ще остане за по-дълго време в града ни, то нужно е за [в]сяко спокождение, и за да се предварят да не би да се породят неспоразумения, да ни се представи наместникът предварително, който ще ни се изпроводи³¹⁵.

Частно от членовете на съвета се решиха следующ[ите] две решения:

2) Първа Георгиева и Йон Петръй да си останат привременно разделени и да гледат да се съгласят и си живеят според закона.

3) Иван Върбанов и Стана Живкова се разделиха, защото жената се уловила в безчестия с други мъже.

А[настас] х. Илиев, В. Нешов, Янаки Николаев, Канчо Панович, х. Тодор Стефан[ов], Ив. Н. Попов, Севастаки Йо. Ганзовенов, Вълко Петков, Йован Валков, Камен Янколов, х. Цеко Марков, Кръсто Стоянов, Васил Томов, Петар Йончов

Редовно заседание от 1875 [г.], септемврий, 21:

В днешното заседание се решиха тези:

1-во) Като прочете писмото на Екзархията под дата 30-й август н[астоящата] г[одина], в което ни излагат по какви причини и нужди се е с[ъ]кратило числото на членовете от Св. Синод, както и от Екзархийския съвет и искат и нашето мнение върх това, реши се да се забави отговорът на това писмо, доде се съобщи то и на казалийските ни градове, та кога

³¹⁵ Решението на градските първенци е продиктувано от недоволството им от честата смяна на наместниците на Антим I на митрополитския престол, което е причина, според тях, за неуредиците в епархията. Писмото е написано на 16 септември 1875 г. и адресирано до екзарха, Св. Синод и Екзархийския съвет. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а. е. 1, л. 68–78. Възможно е зад протеста на видинчани да се крие и желанието на епископ Кирил Белоградчишки, който по това време е екзархийски митрополит в Скопие, да се завърне във Видин. *Кирил, патриарх български*. Цит. съч., с. 689.

видим и техните мнения върх тази работа, да присъединим и нашето и да отговорим на светата ни Екзархия.

2-ро) С най-голяма радост и благодарност се прочете още и копие-то на тескерето от Н[егово] височество Махмуд Недин паша, настоящия великий везир, което по благоизволение на августейшия ни цар Н[егово] и[мператорско] величество султан Абдул Азис Хан е изпроводил до светата ни Екзархия, за да изяви милоститите на Н[егово] им[ператорско] вел[ичество] към българския народ заради постоянните му верноподанически чувства. Също тъй с най-голямо благодарение се реши да се съобщи това многоценно царско благоволение и на казалийските ни градове, за да направят и те приличните молитствувания за Н[егово] им[ераторско] Величество като нази.

Архимандрит Йосиф, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Ванчо[в], В. Нешов, Цеко Неов, Иван Н. Попов

Редовно заседание, 1875 [г.], септем[ври], 23:

Решиха се тези:

1) Да се пише по каазите, за да захване събиранieto на владичнината за тази година. На венчило ще се събира по гр. шест и десет пари.

Архимандрит Йосиф, Цеко Ванчо[в], В. Нешов, Цеко Неов, Ив. Н. Попов

Редовно заседание от 1875 год., септември, 23:

Решиха се тези:

1) Да се пише едно писмо на Негово Блаженство и Св. Синод, в което да им се изложат делата и поведението на Н[егово] Високопреподобие през времето на пребиванието си в епархията ни като наместник на Негово Блаженство³¹⁶.

³¹⁶ В писмото от 27 септември 1875 г. видинските първенци изразяват пред екзархийското ръководство признателността си за достойната служба на архимандрит Йосиф. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 86–87. В едно по-късно писмо до него от 31 октомври с. г. те му благодарят за мъдрото и благотетелно управление и изказват задоволството си, че е повикан в Цариград, за да се нареди сред кандидатите за архиереи на вдовстващите епархии. Пак там, л. 123–124. Самият Йосиф оценява едногодишния си престой във Видин като плодотворен за епархията, в която е въдворен ред и е събрана владичнината за 1874 г., и много полезен за него, заради натрупания административен опит и познания по българския характер. *Български екзарх Йосиф I*. Цит. съч., с. 59–60.

Иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, В. Нешов, Цеко Ванчо[в], П. Дамянов

Редовно заседание от 1875 [г.], септемврий, 28:

Решиха се тези:

Поднесената оставка от г-на Петра Дамянова се остави да се разгледа в другото заседание и да се реши трябва ли да се приеме или не.

Представените Луко и жената му да дойдат в неделя със свидетелите си.

2) Г-н Петър Дамянов да пристои за да се направят нужните капаци на пенджерите³¹⁷ на звонарника³¹⁸.

Поднесоха се оставките от г-да Ванко и Ивана Н. Попов и се оставиха за в идущото заседание.

Общо събрание на 1875 [г.], септемврий, 30:

Решиха се тези.

1) Прочете се екзархийският отговор на писмото ни от 16 миналия [месец] и, като се намери неудовлетворителен на желанията, които излагахме в нашето си писмо, затова се реши да им се напомни нашето писмо от 16-й и да се постоянствува на същите желания³¹⁹. Също да им се забележи, защо нашите желания не са се разгледали и решили заедно с екзархийския съвет, когато те са от двата рода, т. е. духовни и граждански.

2) Да се пише частно и [на] г-на х. Иванчо еф[енди] Пенчович³²⁰, да ни съдействува и да ни отговори как е станало това решение³²¹.

Иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Ванчо[в], Цеко Неов, Ванко Нешов, Ив. Н. Попов, П. Дамянов, Севастаки Йо. Ганзовенов, Канчо Панов, х. Тодор Стефанов, Нако Милков, Ристо Петров, х. Деко Томов, Петко Марков, х. Парван Станков, х. Камен, Христо Младенов, Ванко Велков, Камен Енколов, Йоцо Никулов, Камен Нягулов, Йован Валков

³¹⁷ Прозорците.

³¹⁸ Камбанария. В случая най-вероятно става въпрос за камбанарията на храма „Св. Димитър“.

³¹⁹ Писмото с дата 4 октомври 1875 г. е адресирано до Антим I, Св. Синод и Екзархийския съвет. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 97–110.

³²⁰ Хаджи Иванчо Величков хаджи Пенчович – българин от Русе, член на Държавния съвет, участник в Църковно-народния събор (1871), член на екзархийския съвет.

³²¹ Писмото е изпратено на 4 октомври 1875 г. Пак там, л. 95–96.

Редовно заседание от 1875 [г.], окт[омври], 12:

В днешното се решиха:

1) Отвориха се писмата, чрез които са се избрали епархиалните избиратели, и като се разгледа с най-голяма точност законността им, вишегласието за епархиални избиратели падна със [в]сичката законност на: Н[егово] Благоговейнство поп Констандина от града Видин – гласове дванайсет, и г-да дядо Иван от Брегово с гласове дванайсет, Петър Логофет от Н[ово] село – гласове девет, Митко Иванов от Арчар – гласове девет, и Вълчо Лозанов – гласове шест.

Това се извърши под председателството на Н[егово] Високопреосвещенство г-на, г-на Партения Св[ето] Величкий, заместника на Н[егово] Блаженство нашия митрополит.

2) Реши се да се съобщи с особни писма на избраните, като им се дадат и пълномощните.

3) Реши се да се повикат [в]сичките епархиални избиратели да дойдат непременно най-късно в неделя, за да може да стане избиране в понеделник на 20-й того.

Заместникът †Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Константин, Цео Неов, Ванко Нешов, А[настас] х. Илиев, П. Дамянов, Ив. Н. Попов

Общо събрание на 1875 год., октомври, 14:

В днешното събрание се решиха тези:

Прочетоха се писмата от Св. Синод под номеро 571 и дата 1875 год., октом[ври], 10 и онова от Н[егово] Блаженство под същата дата³²², както и онова от Н[егово] благородие х. Иванчо ефенди същодатно.

Понеже в тези писма се задоволиха донякъде общите наши [искания], изказани с писмата ни от 16 миналия [месец] и 4 текущаго, общи за Екзархията писма, реши се да им отговорим приличните.

Според общото съгласие и желанието на христоролюбивото наше население в богоспасяемата наша Видинска епархия Н[егово] Високопреосвещенство г-н, г-н Партения Величкий, назначен чрез одобрението на Н[егово] Блаженство и Св. Синод за заместник на Н[егово] Блаженство в епархията му, съгласи се да остане за такъв в продължение на шест

³²² Писмото на Антим I от 10 октомври 1875 г. съобщава на Епархийския съвет при какви условия изпраща епископ Партений за свой заместник във Видин, *Кирил патриарх български*. Цит. съч., с. 692.

години, според както се съгласяват и Св. Синод и Н[егово] Блаженство с условията, които му определява Н[егово] Блаженство, т. е. годишно от архиерейската си заплата³²³, без прихода на вулите, гроша 20000, от които шестнайсеттях ще бъдат назначени за поддържанието на митрополията ни, а остатъкът, както и случайни приходи от църк[овни] треби, що му отстъпва Н[егово] Блаженство – за негово възнаграждение. Затова се завежда в протокола настоящото решение, подписано за уверение, как ще се пази и от двете страни.

Моя смиреност наместник на Негово Блаженство Екзарх Българский и Митрополит Видинский своею рукою предложил и подписал †Величкий Партений

Взискатели на горното решение, което подписа Н[егово] Високопреосвещенство, подписваме:

Иконом поп Ангел, поп Костандин, поп Димитрие сакелария, стеофилахт³²⁴ поп Йован, поп Георги Кръстов, поп Васил, поп Ристо Йон, Цеко Ванчо[в], Цеко Неов, Ванко Нешов, П. Дамянов, А[настас] х. Илиев, Канчо Панов, Севастаки Йо. Ганзовенов, х. Тодор Стефанов, Петко Марков, х. Парван Станков, Георги Стаменов, х. Камен, поп Петар, х. Цеко Марков, Йоцо Никулов, Камен Нягулов, Стоян Нинов

ПРОТОКОЛ НА ЗАСЕДАНИЯТА И РЕШЕНИЯТА НА ЕПАРХИАЛНИЯ ВИДИНСКИ СЪВЕТ ЗА ГОДИНИ: 1875–76–77. ОКТОМВРИ, 24, 1875 Г.³²⁵

Епархийски избиратели³²⁶:

Лом паланка, 1875 [г.], окт[омври], 24: поп Димитър, Драган Първанов, Вълчо Георгиев, Илия Младенов, Тодор Томов.

Адлие, 1875 [г.], окт[омври], 24: поп Станчо, Андрея Тодоров.

³²³ Заплатата, определена на Антим като видински митрополит е 54 000 гроша. Д. Цухлев. Цит. съч., с. 545.

³²⁴ Стеофилахт (скевофилакс) – висша духовна длъжност във византийската църковна администрация, преминала и в България с приемането на християнството. С течение на времето много от функциите на скевофилакса отпадат и титлата придобива символични значение.

³²⁵ В ръкописа на отделна страница като заглавие.

³²⁶ Имената на епархийските избиратели са изписани с различен цвят мастило горе вдясно на листа, в поле, оставено при написването на протокола.

Видин, 1875 [г.], октом[ври], 25: Митко Иванов Заседание на епархийските избиратели. 1875 [г.], октом[ври], 27:

По известни причини, като видяхме, че е невъзможно да се изберат в едно гласоподавание [в]сичките епархийски избиратели от каазите в епархията ни, а от друга страна, като беше неизбежно нужно да се променят някои от членовете на епар[хийския] ни съвет, защото повечето от тях вече си бяха дали оставките и не можеше да става нужното вишегласие за решаванието на дела от какъвто род и да са били, то ний бяхме принудени 10 дена след първото приканване, на 24-й того, съобразно с устава, да отворим заседанието си, било и само при присъствието само на петима епархийски избиратели от Лом паланка, двама от Адлие и двама от Видин.

Заседанието се отвори на този начин:

Негово Високопреосвещенство г-н, г-н Партений Величкий – председателят прочете една молитва и като изказа едно много сгодно предисловие, обяви заседанието отворено. Тогази, преди да се захване гласоподаванието за избиране членове на епархийски съвет, едногласно се изказа, че понеже сме принудени от обстоятелствата да се съберат епархийските ни избиратели на части, то затова ний нека си дадем тайно гласовете и като ги запечатаме здраво, да ги предадем на Негово Преосвещенство с надпис за останалите епархийски избиратели, които като дойдат да им се предадат здраво запечатани, [за] да си дадат и те гласовете и тогаз да се разпечатат нашите, и да се изберат онези г-да, които биха получили вишегласието за членове на епархиалния видински съвет.

Понеже това мнение се одобри от [в]сички присъствающии, то ний го извършихме и като приехме добре запечатани гласовете, подписаха се присъствающите [и] отидоха си.

Днес, вече на 27-й того, защото дойдоха и останалите епархийски избиратели, то ний направихме днешното заседание и, като им предадохме добре запечатани поменатите тайни гласоподавания, след нужните церемонии отвори се заседанието и, след като се свърши тайното гласоподавание и на тези присъствающии епархийски избиратели, отвори-ха се и първите и се намери, че са добили вишегласието, за да бъдат членове на епархиалния видински съвет следующите почитаеми господа: Негово Благоговейнство иконом поп Ангел – гласове петнайсет, поп Констандин – гласове дванайсет, Цеко Неев – четиринайсет, Нако Куумджи – дванайсет, Саво папуджи – девет. Понеже това вишегласие се припозна за законно станало от нашето заседание, затова се реши да

се заведе в протокола, като се направи и друго подобно на особна книга, която като се изпроводи и подпише и от другите избиратели по каазите, да се изпроводи на Негово Блаженство, Св. Синод и проч., за да се потвърди.

Поп Костандин, Вълчо Лозанов, дедо Йован [от] Брегово, Петър Логофе[т] [от] Ново село, поп Анто [от] Горни Лом, Пешо Тодоров [от] Ружинци, Нешо Живин [от] Салаш, наместник на Н[егово] Блаженство †Величкий Партений – потвърдявам

Извънредно заседание от 1875 [г.], ноемвр[и], 10:

В днешното извънредно заседание се реши:

1) Понеже съществува решение и навикновение, щото когато имат нужда градските ни училища, да се спомагат от приходите на епархиалния ни съвет, когато църквата не може да свари със своите приходи да заплаща на учителите и други училищни разноски, затова и ний днес решаваме: да се броят от ковчега на епархиалния наш съвет, на учил[ищното] настоятелство за сметка на църк[овния] епитроп П. Маркова засега готовите гроша, четири хиляди и сто (4100), като си имат касиерите грижата да съберат най-късно и до в неделя, за да доброим и остатъка от училищните разноски.

Иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, Ив[ан] Н. Попов, П. Дамянов, В. Нешов

Редовно заседание, 1875 [г.], ноемвр[и], 23:

Реши се следующото:

1-во) Да се спомогне на Нена от Малорад, Ряховска кааза, за да си отиде до родното село, като ѝ се даде и едно препоръчително до архимандрита Алипия³²⁷ (помощта ще е гроша трийсет).

2) Прочете се прошението на Димитра Петров и им се каза да се погодят чрез правителството. Прощението на Найда Цекова и им се каза да ги погодят махлелиите, като се замоли и Ангел махлебашията за да им пристои на това.

³²⁷ В писмото от 24 ноември до архимандрит Алипий в Оряхово се казва, че Нена е освободена от Видинската тъмница и предадена на епархийския съвет от местната власт. ДА–Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 125.

3) Да се отговори на Адлие, че свещеник Мито трябва да издържи епитимията³²⁸ си, защото тя е станала според духовния закон. Прощението от селото не може да се [в]земе във внимание, защото е поднесено късно³²⁹.

[Прочете се] прощението на Русин Добринов и му се каза да донесе свидетелство от свещеник откако е [о]вдовяла жената, що иска да [в]земе споменатия Русин.

[Прочете се] прощението на Къна Първанова. [Реши се] да си отиде при мъжа си жената, а мъжът ѝ да се отдели от родителите си.

[Прочете се] прощението на Кира Филипov. [Реши се] да си [в]земе от жената за похарчените за лозето гроша сто и осемдесет, като си [в]земе още и дрехите, що ѝ направил, откак се е венчал с жена си Петра Петрова, която да си [в]земе от него джубето³³⁰.

[Прочете се] прощението на баба Сара. [Реши се] да стоят отделени до март, като мъжът праща [пари] за прехрана на жената, а тя да му пре-пира дрехите и да му ги праща.

4) Да се даде на Беча Лаутар разставително, като се заведат в него причините, по които е оставил първите си две жени.

Иконом поп Ангел, поп Костандин, Ванко Нешов, А[настас] х. Илиев, Ив[ан] Н. Попов, Цеко Ванчо[в], П. Дамянов, Цеко Неов

Извънредно заседание, 1875, н[о]ем[ври], 24:

В днешното заседание се решиха:

1) Прочете се писмото от Екзархията с дата 18 ноем[ври] 1875 [г.] № 616, с което потвърждават новия съвет, който им бяхме представили в изложението си от 1875 [г.], окт[омври], 27.

2) Понеже в гореказаното екзархийско писмо ни се забелязва, че трябва да им явим числото на гласовете, които са добили чрез тайното гласоподаване при избиранieto си и да допълним новия съвет с още едно духовно лице, та затова се реши с идущата поща да им се явят както числото на гласовете на новите съветници, тъй и че сме прибавили

³²⁸ Епитимия (покаяние) – наказание, наложено от църквата за нарушаване на религиозните канони.

³²⁹ В писмото до казалийския съвет в Адлие се подчертава, че наказанието е наложено от църковния закон и не може да бъде отменено от светско поръчителство, особено когато то идва след налагането на наказанието. Пак там, л. 126.

³³⁰ Горна дреха от дебел плат, обикновено подплатена с кожа.

Негово Благоговейнство поп Йона за допълнение съвета с третото духовно лице³³¹.

3) Касиерите да дадат срещу разписка гроша три хиляди (3000) на училищното настоятелство, за да заплати на учителите ни за месеца октомврий.

4) Реши се да се отговори на Екзархията, като ѝ се забележи, че занаяпред за подобряване на епархиалните ни работи трябва всички заповеди за управлението на епархията ни да стават през нашия епархиален съвет.

Редовно заседание, 1875 [г.], ноемврий, 30:

Днес се решиха тези:

1) Незаконно залобените Параскев Маринов и Мария Стоянова от село Кушава да се разделят съвършено, понеже според църковните правила са братя и не могат да се бракосъчетаят, а за да може да се извърши разделянието, нито момъкът да приема момата, нито момата да отива при него.

2) Прочете се прошениято на Станка Йонова и се реши да се повика мъжът ѝ и свекърът ѝ, заедно със свещеника и кнеза.

3) Приеха се сто и осемдесет гроша от Петра Петрова, за да се дадат на мъжа ѝ Кира Филипов, след като той ѝ повърне джубето.

4) Прочете се прошениято на Гица Цветкова, с което обявява, че мъжът ѝ е забягнал от 7–8 години, и, че желае да се ожени. Реши се да и се даде разпустително.

5) Реши се да се подирят свидетелствата и прошенията на дякона Велка от Костичовци и да се види, трябва ли да се запои.

6) Да се захване събирането на таягодишната владичнина от Видинската кааза, както и да се вадят ланските бакии. Да се повикат [в]сички свещеници, в които има тефтер от владичнина, за да се п[р]оверят тефтерите им.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Ванко Нешов, Цеко Неов, х. Тодор Стефанов

³³¹ В писмото си епархийският съвет посочва, че пропускат в предишното писмо е по вина на писаря. Към имената на новоизбраните членове, изброени в протокола от 27 ноември се добавят още: поп Йон, избран с 3 гласа; Цеко Ванчев – с 15, Ванко Нешов – с 12, Кънчо Бояджи – с 8 и х. Тодор – със 7. Пак там, л. 127–128.

Извънредно заседание, 1875, декемврий, 8:

Днес се решиха тези:

1) Прочете се писмото на училищ[ното] настоятелство в града ни под дата 7-й декем[ври] 1875 [г.], с което ни предлагат, че занапред е нужно учениците от класовете да се пушат по един път на деня, за да може на този начин да се преподават от главните ни учители и предметите на покойния Д. Е. Шишманов³³². Одобри се предложението им и се реши да им се отговори нужното³³³.

2) Прочете се прошениято от Шипиковци³³⁴, с което искат да се ръкоположи за свещеник Йона Василев и се реши Негово Преосвещенство да пише в Адлие, за да постъпят според устава църковен и ни изпроводят нужните прошения и изложения за избора на поменатия Йон Василев.

Иконом поп Ангел, иконом поп Йон, Цеко Ванчо[в], Цеко Неов, х. Тодор Стефан[ов], Нако Милюв, Канчо Панов, †Величкий Партений – потвърждавам

Редовно заседание от 1876 год., ян[уари], 4:

1) Прочете се прошениято на Живко Джонов под дата 3-й януарий 1876 [г.] и се реши да се проведат двама от епархиалния ни съвет при бояджийския еснаф, за да го замолят да свърши работата на Живка, като му направят колкото е възможно по-благодетелни отстъпки. Членовете на съвета са: г-да х. Тодор Стефанов и Нако Милев.

2) Прочетоха се прошенията на Тика Петрова и Атанаса Георгева, и Христа Тошова под дата 2-й януарий 1876 год. и се реши да се повикат от махалата им г-да х. Деко абаджи, Томо Петров, х. Ванко, Димо екмекчията и Гено кюркчията.

3) Прочете се рапортът на Негово Високопреосвещенство от 3-й ян[уари] 1876 год. и се реши да се попитат тогавашните епитропи дали са заплащали на трима свещеници, които са били при погребението на

³³² Димитър Е. Шишманов (1832–1875) – търговец, просветен и културен деец, син на заможния видински гражданин Емануил Шишманов, баща на проф. Иван Шишманов. Работи като учител в Свищов, където през 1873 г. открива специализирано търговско училище. През последните години от живота си преподава немски и турски език във видинското училище. Умира на 11 ноември 1875 г.

³³³ Писмото с одобрението на епархийския съвет е подписано от епископ Партений и носи дата 9 декември с.г. Пак там, л. 129.

³³⁴ С. Шипиково, дн. в Сърбия.

Цонковия син, или според заповедта на еп[архийския] съвет са задържали шейсеття гроша за училищата в града ни.

4) Съгласно с рапорта на г-на д-ра Иванча Енчева, който ни съобщава че Йон Георгиев от село Делейна е неспособен за жена и се реши да се даде разставка, съобразно с църковните ни правила.

5) Да се даде свидетелство на Йона Лопой, че се е заклел за парите, които са му задължили Спас Которок от Неговановци, а че влахът не се е заклел пред свещеника иконом поп Йон.

Иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефанов, Канчо Панов, Нако Милюв, В. Нешов, Цеко Неов

Извънредно заседание от 1876 год., януарий, 5:

1) Прочете се писмото от Адлийския казалийски съвет под дата от 28-й декемврий 1875 год, с което ни явяват, че е станало редовно и съобразно с църковния ни устав избирането на Йона Василев от село Шипиково за бъдещ свещеник в енорията³³⁵ на селата Шипиково, Големий и Малий Ясеновец и Градсков и се реши сутре на 6 того да се ръкоположи поменатият от Негово Преосвещенство г-на, г-на Партения Величкий.

2) Прочете се писмото от училищното настоятелство под дата 4 того и се реши сутре да повикат писмено г-да уч[илищните] наст[оятели] и г-да учителите след вечерня да се намерят в митрополитския дом, за да им се разгледа неспоразумението, връх което училищното настоятелство се оплаква от учителите.

†Велички Партений, иконом поп Ангел, Цеко Неов, Цеко Ванчо[в], Канчо Панов, Нако Милюв

Редовно заседание от 1876 [г.], януарий, 6:

1) В днешното редовно заседание се прочете писмото на почитаемото училищно настоятелство и понеже не можаха да се разиска нещо от предложението им, отложи се за в друго заседание и след това се затвори заседанието³³⁶.

³³⁵ Енория – район, обслужван от един свещеник.

³³⁶ С писма от 6 януари епархийският съвет кани училищното настоятелство и учителите в митрополитския дом същия ден след вечерната служба да се разгледа и реши разпратата между тях. Пак там, л. 130–131.

Редовно заседание от 1876 год., януар[и], 11:

1) Прочетоха се прошенията на Флора Георгиев, под дата 1876 год., януарий, 3 и съпругата му Тика, под дата 1876 год., януарий, 10, и се реши жената да се проводи привременно при някой от свещениците, за да се поразмисли и да я посъветва да отиде при мъжа си. Същото и на мъжа се каза да се понася занапред с жена си по-прилично.

2) Понеже Лило Стоянов из Видин не можа да докаже, че братът на Саво Бошков е бил болен, то затова се реши бащата Лила Стоянов да заплати на Сава Бошков гроша триста, които той е похарчил по дъщеря му, доде да я вземе за брата си за жена.

3) Прочете се прошенията на Кира Филипов под дата 8 януарий 1876 година, с което иска да го [в]земе жената [му] Петра, която постоянноства, че го не ще на никакъв начин и се реши да се разставят свършено, като им се даде и нужното разставително.

4) Като се оплака Калина Кръстюва, че я бие мъжът ѝ, реши се да се повика мъжът ѝ, за да се посъветва.

5) Представиха се Петра Манолев, син Драганов от Кошава, и се реши да се пише на поп Йона в Кошава, за да повика мъжа ѝ и го доведе заедно със себе си у митрополията.

6) Представи се Цеко Константинов, за да му се поискат 80-тых гроша, що е дължил за дудовете³³⁷. Но понеже казаният поменува, че имал някои условия с касиерите, затова се реши да се попитат касиерите, какви им са били условията.

7) Представи се Марин Капра и се реши да се повика заедно с баба Ангелина пред едного от членовете на съвета, за да ги погоди. Членът, който се избра, е г-н Нако Милюв.

8) Понеже Ванка Петрова се оплаква, че не може да живее в поп Христови, реши се да ѝ се намери някое място, дето да живее за няколко време.

9) Прочете се отношението на г-да учители[те] под дата 1876 год., януарий, 10, с което искат да им се заплатят месечните плати, и се реши да се заповяда на черковните епитропи да им заплатят за тези месеци направо.

10) Да се повикат на 12 того свещениците и махлебашиите, за да се определи кои ще събират владичнината.

³³⁷ Черничев дървета.

11) Прочете се отношението на махленците от Ралчо махла, с което искат да се премахнат някои си две жени, които казаните махленци наричат непочтени, и се реши да се повикат казаните махлелии пред Н[егово] Преосвещенство за да си поднесат свидетелствата пред Н[егово] Пр[ео-свещенство] за непочтеността на поменатите жени.

12) Прочете се прошениято на шестте села: Долня и Горня Верейница, Студено Буче, Войници, Кушарник и Кутловица, под дата 7 януарий 1876 год., с което искат духовно да си останат под Видин³³⁸, и се реши да се яви на Екзархията, за да им даде нужните наставления, според своите решения, а на селата да се пише да следват според екзархийските заповеди³³⁹.

13) Да се повика училищното настоятелство, за да се разгледа препирнята му с учителите.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, иконом поп Йон, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефан[ов], Нако Милюв, В. Нешов

Извънредно заседание от 1876 [г.], януарий, 12:

1) Реши се да се отговори на писмото на училищното настоятелство от 4-й текущаго [месеца], като им се съобщи, че те занапред трябва да си следват настоятелствените работи, защото, според както се видя от изложението на работите и от двете страни, тази тяхна неприятност с учителите е произлязла от непредварителното им споразумяване. Същото да се отговори и на учителите.

2) Потвърди се свидетелството на Митра Иванова от селото Воднянци, с което същевременно се даде и разставка от жена му Цвета и се приеха от него гроша петдесет.

³³⁸ Жителите на изброените села искат да се върнат в границите на Видинска епархия. С писмо от 11 април 1875 г. Антим I уведомява архимандрит Йосиф във Видин, че съгласно чл. 2 от Екзархийския устав казите и църковните райони трябва да съдържат едни и същи села. Към Видинска епархия преминават десет ломски села – Комушица, Расово, Дългоделци, Мадан, Черковръх, Войници, Прогорелец, Котеновци, Буковец и Луковец и едно белоградчишко – Белотинци, а на Берковската каза се дават Студено буче, Войница, Горна и Долна Вереница, Кутловица и Кошарник. Подобно писмо е изпратено и на архимандрит Харитон в Берковица. НБКМ–БИА, ПА 136. Берковската каза в духовно отношение е подчинена на Софийската митрополия.

³³⁹ В писмото, изпратено на 16 януари 1876 г. епархийският съвет съобщава, че прошениято на селата е изпратено на Екзархията за разглеждане и вземане на решение. ДА–Видин, ф.77К, оп. 1, а.е. 1, л. 135–136.

3) Изпроводените от местния хаким³⁴⁰ ефенди, Кундураджи Живко и Кун[дурджи] Кръсто, се спогодиха, щото Живко да заплати на Кръстя петдесет гроша, и се съобщи нужният отговор на местната власт.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефан[ов], Цеко Неов, Нако Миллов, Канчо Панов

Редовно заседание, 1876 год, януарий, 18:

1) Прочете се отношението на новоселяни под дата 1876 год., 14 януарий, с което желаят да им се ръкоположи за свещеник Авраама, и понеже това прошение беше подпечатано само с мухтарските печати, затова се реши да се повикат мухтарите и свещениците, да се явят в идущата неделя у съвета.

2) Прочете се писмото на почитаемия брашовянский еснаф под дата 1876 год., 16 януарий, Видин, с което представят някои бележки на епархиалния ни съвет и се остави да се разгледа в едно друго заседание.

3) Представиха се Илия Илиев и Гергина Миленкова от село Връв и мъжът представи някои причини за да остави съпругата си, но понеже изложените причини от страна на мъжа бяха свършено неосновни, затова се реши, като се посъветват и единият, и другият, да си се приберат и да си живеят според закона. Понеже мъжът при [в]сичките наши съветвания постоянствуваше да не ще жената си, затова се разделиха за три месеца, като се задължи мъжът да ѝ плаща месечно по сто гроша за прехраната ѝ.

4) Прочете се писмото на училищното настоятелство под дата от 18 януарий 1876 г. и се реши да им се нап[о]мни, че те могат да повикат учителите и да си се погодят, според както им се беше отговорило и в писмото ни от 15-й текущаго [месеца].

5) Прочете се отношението на градските ни свещеници, с което се оплакват, че определената тарифа за свещеническите правдини не се изпълнявала, затова се реши да се разгледа в едно особно заседание.

6) Представените Петра и мъжът ѝ Манол, за да се разставят, изложиха си причините и се реши да се повика Дина Стаменов от Гуматарци³⁴¹. Затваря се заседанието с тези.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, Цеко Ванчо[в], Ванко Нешов, х. Тодор Стефан[ов], Нако Миллов

³⁴⁰ Хаким (хеким) – лекар.

³⁴¹ Правилно Гомотарци.

Редовно заседание от 1876 год., януарий, 20:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Да се повикат свещениците, за да им се каже, че трябва да поканят махлебашиите, като отиде и [в]сякой свещеник със своя махлебашия, за да събират владичнина, като им се напомни още, че най-късно до две недели да поднесат сметка за колко е събрано от владичнината и колко остава да се събира, за да ѝ се дири средство за събирането³⁴².

2) Да се определят две свещени лица, именно: иконом поп Йон и поп Иван, с по един слуга, за да отидат по селата и пристоят за по-бързото събиране на владичнината от нашта кааза.

С тия две решения се затваря заседанието.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, иконом поп Йон, Цеко Ванчо[в], Нако Милуов, Ванко Нешов, Цеко Неов, х. Тодор Стефан[ов]

Редовно заседание от 1876 [г.], януарий, 30:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Да се пише по каазите³⁴³, за да приберат досега събраните пари от дискосите за помощ на македонските училища и, като ги придружат с нужните писма, да ни ги изпратят в митрополията, също да се приберат и парите от дискаса в града ни за същата цел и заедно с първите да се изпратят на Екзархията.

2) Да се дадат две турски лири на Екзархията за помощ за въздигането на паметник на блаженопочившия Паисия.

3) Да се каже на касиерите да направят сметката заради събраната от 1874 год. владичнина, като ни покажат хесапа, който са направили с архимандрита Йосифа при тръгванието му.

4) Сутри[нта] на 31-й того да се свика извънредно заседание на епархиалния съвет, дето да се разгледа турената по-преди тарифа за правата на свещениците и да се даде нужният отговор и решение на прошениято на градските ни свещеници под дата 17-й януар[и] 1876 г.

С горните четири решения се затваря днешното заседание.

³⁴² Писмото до свещениците от Видинската каза е изпратено на 22 януари 1876 г. и носи подписа на епископ Партений Велички. Пак там, л. 137–138.

³⁴³ Вж. протокола от 7 септември 1875 г. и бележката към него. С писмото до Ломския казалийски съвет от 4 февруари 1876 г. се изисква при изпращането на парите за македонските училища да се напише и периодът, за който са събрани. Пак там, л. 139.

†Великий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Ванчо[в], Ванко Нешов, Канчо Панов, Цеко Неов, х. Тодор Стефан [ов], Нако Милюв

Извънредно заседание от 1876 год., януарий, 31:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Разгледа се прошението на градските ни свещеници под дата 1876 год., януарий, 17, в което ни излагат някои оплаквания относително до свещеническите им права за поддържанието им, и понеже се видя, че за поддържанието на свещениците е нужно при определената в заседанието ни от 1875 год., февруарий, 7, тарифа, нужно е да се прибави и още някои от старо [време] техни права, които по някои причини били престанали.

Редовно заседание от 1876 год., февруарий, 6:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Даде се разставката на Нистора Драгнев от Извор махла от съпругата му Тодорка Петкова от Големаново и се приеха парите петдесет гроша.

2) Пре[д]ставиха се Иван Петков от Макреш, окръжие Адлийско, и съпругата му Мария Нинова от Острокапци, окръжие Белоградчишко, и поискаха да се разставят по причина, че поменатият Иван не е способен на съпружество. Затова и ний, като го разгледахме и се уверихме и чрез докторите за истинността на това, решихме да им се даде разставката. Даде се разставката на горните Иван Петков и Мария Нинова под № 6 и се приеха за това гр. петдесет. И от мъжа петдесет.

3) Прочете се избирателното писмо от Ново село под дата 6-й февр[уари] 1876 год., за да им се ръкоположи едного от избираемите Мита Попов, Йон Стан[ов] и Авраам – учител[ят], който би получил вишегласието в тайното гласоподавание, затова под председателството на Не[гово] Преосв[ещенство] г-на, г-на Партения, и понеже от тримата избираеми вишегласието е получил учителят Авраам, затова се реши да се повика и попита ще ли да приеме и, ако би приел, да се изпита, та ако би бил и достоен, за да постъпи в този чин, да се ръкоположи от Нег[ово] Преосв[ещенство] г-на Партения.

4) Гореразставените, за да нямат някои претенции помежду си, реши се да ги поделиме на този начин – жената Мария Нинова ще има да [в]земе от мъжа си Ивана Петков тия неща: едни обеци, едни гривни, една кит-

ка³⁴⁴, петстотин гроша, два сукмана, две дрехи³⁴⁵, седем ризи, три вълне-
ници, седем престилки, една черга и едно парче платно, неизт[ъ]каното.

С горните четири решения се затвори заседанието.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, х. Тодор Стефан[ов],
В. Нешов, Нако Милюв

Извънредно заседание от 1876 [г.], февруар[и], 7:

Решиха се тези:

1) Представи се пред нас Ника Георгиев от село Гънзово и показа
желание за да постъпи в бракосъчетание, който, колкото и да се видя не-
възрастен, но по някои си причини ни се примили с неговите сродници, за
да му се позволи да стъпи в брак. Понеже причините, които принуждават
поменатия Ника Георгиев, за да постъпи в брак, се видяха доста ува-
жителни, а от друга страна, понеже подобни ранни бракосъчетанията са
били допустени още от по-преди, затова и ний позволяваме на поменатия
да постъпи в брак.

2) Понеже се изпита, че съществуват някои нередности в епархия-
та, които са вселили много неприятности към епархиотите ни, затова се
реши да се издадат окръжни писма по каазите и селата в епархията ни,
чрез които да се запрат тези нередовности.

3) Разставената Санда Труца от мъжа ѝ Никола Петров, понеже не
си е [в]зела тогава нужното разставително, затова ѝ се даде сега разста-
вителното и позволително за венчание.

С тия три решения се затваря днешното ни заседание.

†Величкий Партений, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефан[ов], Канчо
Панов, Нако Милюв, Ванко Нешов

Редовно заседание от 1876 [г.], февр[уари], 13:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Реши се да се пише на Петра Логофет, Атанаса, Иван Сурдув и
Илия Клисар в Ново село, за да повикат Петруца Георгева и баща му и да
гледат да го съгласят с жената му Йона Георгева (Грозан) от Гънзово, и в

³⁴⁴ Вероятно китката, която се дава на момата при годежа – чимшир, завързан с
червен конец и златна пара.

³⁴⁵ Дреха (дреа) – горна женска дреха с ръкави от дебел плат. Вж. *М. Николова*.
Народни носии от Видински окръг, С., 1983 г.

случай, че те не могат да ги погодят, да ги отправят пак до еп[архийския] съвет във Видин.

2) Даде се разставително писмо на Марина Лападат³⁴⁶ от съпругата му Митра Стоянова и се приеха от него гроша петдесет.

3) Даде се разставително писмо на Петра Георгева от Кушава³⁴⁷ от мъжа ѝ Манола Драганов от същото село и броиха гроша сто.

4) Прочете се прошениято на махленците от Ралчо махла с дата 8-й февруарий 1876 год., с което се оплакват от Митра Цветкова. Която се повика, и ѝ се направиха нужните бележки, и се реши да се отговори на махленците, че са ѝ направили нужните бележки на Митра Цветкова.

5) Прочетоха се избирателните писма от ломския наместник иконом поп Неделко, под дата 19 февр[уари] 1876 год., и на казалийския съвет под дата 15 февр[уари] 1876 год., с които ни излагат, че съгласно с църковния ни устав са избрали за бъдещи свещеник в селото Крива бара Камена Божинов, и понеже от изложенията се видя, че [в]сичко е станало редовно, затова и ний решаваме, след като се намери поменатият, да се ръкоположи от Негово Преосвещенство г-на Партения за свещеник в Крива бара.

С горните пет решения се затвори днешното заседание.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, иконом поп Йон, Ванко Нешов, Канчо Панов, Нако Милюв, х. Тодор Стефан[ов]

Редовно заседание от 1876 год., март, 5:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Раздели се Йона Илиева от Кирин бег³⁴⁸ от мъжа ѝ Станкул Бреговян. Причината, за да се разделят, е, че мъжът ѝ Станкул забегнал още преди девет години, според както го засвидетелствуваха и съселяните му с особното си уверително, и не само че в това разстояние не е имал никаква грижа за поминъка на жената, ами и де е, не се знае. Приеха се гр[оша] 50.

2) Раздели се Йона Кодицова от Кутово от мъжа ѝ Стефана Николов от Кирин бег по причина, че жената изневерила [на] мъжа си, и той не я

³⁴⁶ В заседанието от 26 юли 1875 г. е записан като Лападат Маринов.

³⁴⁷ Правилно с. Кошава, Видинско.

³⁴⁸ Правилно с. Кирил бег, Видинско.

възприема с тая погрешка. Тая разставка стана двойна, т. е. даде се една на мъжа и друга на жената и се приеха гр[оша] сто.

3) Раздели се Стамен Раев от жената му Цвета Йоцова за неопределено време, понеже причините, които изложи Стамен не бяха достатъчни за съвършено разделяние, и се реши в неопределеното време на разделението им Стамен да заплаща ежемесечно по шейсет гроша на жената си Цвета за препитанието ѝ.

4) Понеже Цвета Йоцова живее в Белоградчик, затова се реши да се съобщи горното наше решение и на поменатия казалийски съвет.

С горните четир[и] решения се затвори заседанието ни.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, Нако Миллов, х. Тодор Стефан[ов], Цеко Ванчо[в], Ванко Нешов

Редовно заседание от 1876 год., март, 7:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Да се отговори на училищното настоятелство, че ще се подканят еснафите от града ни, за да си внесат волните помощи относително до издържанието на разноските за книги на бедните ученици в градските ни училища. Но предварително да ни явят кои от еснафите са им вне[с]ли по нещо за тая цел.

2) Да се отговори на уч[илищното] настоятелство също тъй, че ще се повикат църковните епитропи и ще се гледа да се разпореда за в бъдеще да излизат по-редовно заплатите на градските ни учители³⁴⁹.

3) Разгледа се писмото на брашовяния еснаф с дата 16 януарий 1876 год., с което ни предлагат тези четир[и] точки: – 1. Че желаят да се въздигне една обществена стая в църковния двор, която стая да служи за общи събрания (лонджи³⁵⁰) на [в]сичките ни градски еснафи. За която стая поменатият еснаф е събрал и едно количество пари, за да се въздигне, ако се съгласят на това и другите еснафи и спомогнат и те. – 2. Че

³⁴⁹ С писмо от 9 март 1876 г. Партений Велички отговаря от името на Видинския епархийски съвет на две писма на училищното настоятелство. С първото се иска помощ от градските еснафи за учебници на добри бедни ученици. Епархийският съвет е съгласен да помогне, но иска сведения кои от градските еснафи вече са дали доброволна помощ, за да подкани и останалите да го сторят. Второто писмо на училищното настоятелство се отнася за редовното изплащане на учителските заплати, за което епархийският съвет също обещава помощ. НБКМ–БИА, ПА 1873; ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 144–145.

³⁵⁰ Събрание на майсторите от един занаят.

трябва да се поискат от страна на съвета обещаните от [в]сички еснафи помощи за съгражданието на общите дукияни. – 3. Че трябва да се дадат сметките на съвета пред [в]сичките еснафи. – 4. Да се запрети отварянieto [на] дукияни в неделните дни, особ[е]но на бакалския еснаф, като се направят и нужните бележки на Видена и Георгия, за [това], че отваряли в неделни дни дукияните. Срещу горните предложения на еснафа се решиха тези: – 1. Да се повикат в идущата неделя след божест[вена] служба по няколко по-отлични лица от [в]сичките ни градски еснафи и заедно с тях да се съразмисли относително до предложенията на брашовяния еснаф.

4) Реши се в идущата неделя на 14-й того да се направи общ парастас в чест на преждепочившите, що при умирието си са подарили по нещо на обществото за вечити споменувания.

5) Реши се занаяпред да става [в]сяка година в четвъртата неделя от поста общ парастас.

С горните пет въпроса се затвори днешното ни заседание.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, иконом поп Йон, поп Костандин, Цеко Неов, Ванко Нешов, Канчо Панов, Цеко Ванчо[в], Нако Милюв

Редовно заседание от 1876 год., март, 14:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Издаде се свидетелство за упокоената на 11 януарий 1876 [г.] Мария Брунер от Темешвар³⁵¹, че е наистина умряла и погребана от поп Ивана в града Видин. За това свидетелство се взеха гр. петдесет.

2) Повиканите еснафбашии и прочие, за да си дадат мнението относително до предложенията на брашовяния еснаф, отговориха, че като не са направили лонджа помежду си [ще направят] и тогаз решително ще отговорят.

С тези две решения се затвори заседанието.

†Величкий Партений, иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Канчо Панов, х. Тодор Стефан[ов], Нако Милюв, Цеко Неов, Ванко Нешов

Редовно заседание от 1876 [г.], март, 23:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Понеже се известихме от Негово Преосвещенство г-на Партения, че имал заповед от Св. Синод, за да отиде до във Враца за урежданието

³⁵¹ Темешвар – град (дн. гр. Тимишоара, Румъния).

на някои тамошни епархийски работи, затова и ний, като видяхме, според днешното положение на епарх[ийските] ни работи, че е невъзможно отсъствието му ни [за] ден от града ни, реши се да се пише на Св. Синод, че не е възможно сега да отиде във Враца, като им се изложат и уважителните за това причини³⁵².

С това решение се затвори заседанието.

Цеко Неов, х. Тодор Стефан[ов], Нако Миллов, Канчо Панов, Цеко Ванчо[в], иконом поп Ангел, иконом поп Йон

Извънредно заседание от 8 април 1876 год.:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Да се пише едно прошение до Н[егово] Блаженство, с което да му се обяви, че поради някои неприятни слухове за спогаждане на Екзархията ни с Гръц[ката] патриаршия нужно е да свика епархийските представители на събрание в столицата³⁵³.

2) Да се съобщи това наше мнение и на каазите ни, за знание[то] им, както и на еснафите в града ни³⁵⁴.

С тези две решения се затвори заседанието.

³⁵² Желанието на Антим е било да отдалечи временно Партений от Видин заради недоволството на местната турска власт от него. *Кирил, патриарх български*. Цит. съч., с. 692. Писмото е адресирано до Негово Блаженство г-на Антима, Екзарх Българский и свидетелства за нежеланието на видинския епархийски съвет да се раздели с митрополитския наместник, „...който във всякой случай е единственият двигател и подкрепител на всичко, що се касае за подобряването и уреждането на епархията“. Епархийските съветници виждат в неговото отсъствие опасност за добрия ред в епархията и предлагат да бъде заместен в тази мисия от Софийския архиерей. Написано е на 23 март 1876 г. и е подписано от поп Костандин, Цеко Ванчов, х. Тодор Стефанов, Ванко Нешов, Цеко Неов и Нако Миллов. ДА – Видин, пак там, л. 146–149.

³⁵³ В началото на 1876 г. руската дипломация в Цариград активизира опитите си за уреждане на българо-гръцки преговори. Слуховете за това достигат и до Видинска епархия не без намесата на д-р Ив. Чомаков, който си кореспондира с местните богаташи братя Гънзовянови. В бр. 90 от 17 април 1876 г. на в. „Напредък“ е поместен протест на видинчани срещу преговорите. Епархийският съвет пише на екзарха на 9 април 1876 г., че приема примирие с патриаршията с изричното условие да се изпълни десети член от фермана за Българската екзархия, който се отнася за смесените епархии. ДА – Видин, пак там, л. 150–153.

³⁵⁴ С писмото до казалийския съвет в Адлие от 13 април с. г. се съобщава становището на епархийския съвет и се иска мнението им за евентуално помирение с патриаршията. Пак там, л. 154–155.

Наместникът на Н[егово] Блаженство †Величкий Партений, иконом поп Ангел, поп Костандин, Цеко Неов, х. Тодор Стефан[ов], Ванко Нешов, Канчо Панов, Нако Милюв

Редовно заседание от 30 април 1876 год.:

В днешното заседание се разгледаха тези:

1) Издаде се разделително на Вълкана Василева от Видин от мъжа ѝ Ивана Динулув из същия град и се приеха гр. 50.

2) Прочетоха се отговорите от казалийските ни съвети Ломский, Белоградчишкий и Адлийский, относително до нашето отношение до Екзархията ни за мнението ни на какъв начин да трябва стане спогождането ни с Гръц[ката] патриаршия, ако би трябвало да стане, и се видя, че те са съгласни с нашето мнение и одобряват постъпката на съвета ни.

3) Реши се да се съобщят на кааз[алийските] съвети отговорените от Н[егово] Блаженство чрез Н[егово] Преосвещенство г-на, г-на Партения, с които Н[егово] Блаженство ни явява, че няма таквози намерение и мнение, и че той ще си остане са [в]сякога истинен пастир, и че ще защитава [в]сякога народните ни интереси. Същото, и че негово Благородие г-н Чомаков³⁵⁵ по причина на назначението му за консул в Керч, като престава да бъде екзархийски съветник, назначава се на негово място г-на Драган Цанков³⁵⁶.

4) Да се направи ка[но]ническо писмо³⁵⁷ до селата, които от Видинската епархия се предават на Софийската, и да им се изпрати чрез Ломския казалийски съвет.

С тия [решения] се затвори заседанието.

†Величкий Партений, поп Костандин, Цеко Неов, Канчо Панов, Нако Милюв, Ванко Нешов

³⁵⁵ Д-р Стоян Чомаков (1819–1893) – виден български общественик, участник в борбата за църковна независимост и в изграждането на Екзархията. След Априлското въстание работи активно за свалянето на Антим I от екзархийския престол. През 1876 г. е назначен от великия везир Махмуд Недим паша за консул в Керч, което става причина за изключването му от Смесения съвет.

³⁵⁶ Драган Цанков (1828–1911) – книжовник, издател и обществен деец, застъпник на идеята за решаване на българския църковен въпрос чрез униатството, член на Екзархийския смесен съвет (1873–1876).

³⁵⁷ Писмо, съдържащо решение на висшата църковна власт за безусловно изпълнение от клира и миряните.

Извънредно заседание от 1876 [г.], юний, 12:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Като се видя добре невъзможността за да живеят съпружески живот Иван Тинков и съпругата му Елена Драгоева, дава им се разставка.

Иконом поп Ангел, иконом поп Йон, поп Костандин, Цеко Неов, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефан[ов], Канчо Панов, Ванко Нешов, Нако Милюв

Извънредно заседание от 1876 [г.], септември, 19:

В днешното заседание се решиха тези:

1) Като се представи г-н Георги Николов с прошение от 15-ий тек[ущи], в което се оплаква от съпругата си Елена Накова по причина на пианството ѝ, с което е дошла до крайна неспособност за домакинство, и затова желае да се разстави от нея. Но като повикахме съпругата му и я попитахме за гореказаното, за което, като в отговор на самото ѝ казване свидетелствува [за] истинността на горното, както и по доказателството на мнозина из махлата им, реши се да се разделят привременно един от друг, догдето се пише до Екзархията, за да им дойде разставителното.

С това решение се затвори заседанието.

1876 [г.], ноемврий, 28:

В днешното заседание се реши следующото:

1) Ангел Тошов, родом из Видин, който преди четири [години] раздвоен от съпругата си Тика Маринова, и който, като не беше си [в]земал свидетелството разставително досега, дадохме му позволение да се венчае с друга, и като му се [в]зеха парите за разставителното, писа се на Екзархията, за да му дойде.

2) Ангел Иванов от Рупци, който тоже [е] разставен от съпругата си Мария преди четири години по причина, че е развратна и като не си е [в]земал и той разставителното, писа се на Екзархията да му дойде и му се [в]земаха парите.

1876 [г.], декемврий, 12:

В днешното общо редовно заседание се реши следующото:

1) Повикаха се писмено...³⁵⁸

³⁵⁸ Незавършен текст, подчертаването е в оригинала.

1877 [г.], януарий, 23:

В днешното общо редовно заседание се реши следующето:

1) Г-н Лозан Бакалина, на когото досега няколко пъти се прави бележка от поч[итаемия] епарх[ийски] съвет, щото да се остави от отварянето на дукияна си във велики господски празници, както и в неделен ден, като с това си постъпване той, освен дето нарушава християнския ни закон, но и като по-стар майстор дава пример на по-младите да отстраняват от апостолските правила. Той обаче, като не послуша съветите ни и все си следва гореказаното, реши се да се накаже църковно, като се забрани на свещениците да не изпълняват никакъв християнски обряд в къщата му дотогава, докато не се поправи.

2) Прочете се писмото, изпроводено от Ново село, в което се оплакват, че черквата, като се обрала и нямат нужните утвари³⁵⁹, за да могат да извършват в нея божествената литургия, искат за да им удовлетвори тази нужда привременно, докато си набавят, но като има много черкови, които сега се нуждаят, то решихме да се види в нашата черква колкото има, било антимиин[и]си³⁶⁰, дрехи, книги и прочии други черковни потребности одвише, и да се дадат на обраните църкви и на онези, които се нуждаят, като предварително се [в]земе по един запис [от този], на когото се предаде. Това се отложи на Негово Преподобие дяконът да го извърши.

3) По причина на обстоятелствата и друго, по причина на краткото месоястие, реши се да се дават (вули) позволителни за венчавание до в петъка на Сирната неделя.

4) Гога Димитров и Мария Георгева из Делейна се разставиха завечно един от други по разни причини (че не са способни), които се доказаха от първенци на селото им, именно от: Стоян Станков, Георги Стоянов, Станко Думка и Йон Дину.

5) Мария Генчова, съпругата на Петър Гергов, който от няколко време я пропъдил от дома си, разделихме ги привременно един и от друг.

С тези пет решения заседанието се заключи.

1877 [г.], януари, 30:

В днешното заседание се реши следующето:

³⁵⁹ Предмети, които участват в християнското богослужение – купел, кадилници, кандила, потири, дискоси и др.

³⁶⁰ Обредна кърпа, която се използва по време на литургия.

1) Динул Стаменов от Гомотарци, разстави се от съпругата си Костанда Гаврилова из Сланотрън. Причината им е следующата: Като не се обичат и не искат да живеят един с други, разделили са се още преди четири години и никак досега не са се сбрали, и ний, като се трудихме да ги съберем, не можахме да ги убедим и най-сетне ги разставихме.

2) Прочете се [на] Лозан Бакалина прошението, с което съвета моли да му допусне за да дохожда св[ещеник] в къщата му, като се обещава, че занапред не ще отваря дукияна си в неделен ден.

13 февруар[и] 1877 год.:

В днешното заседание се реши следующото:

1) Да се изпроводи един адрес до Негово Блаженство, в когото да му се изкаже отдаността на епархията ни към него и да се протестираат онези лица, които по своя цел пръскат слухове по епархиите за свалянието на Н[егово] Блаженство.

2) Да се пише до всичките подлежащи на Видинската епархия каази и да им се извести за горното решение.

3) Според писмото от Н[егово] Блаженство, реши се да [се] пише до каазите да захванат събиранieto на владичнината за 1877 година.

4) Прегледа се сметка[та] от бившия митрополитски слуга г-на Димитра за вулите, която е следующата:

От 1876 год. останали в него стари вули	67
нови вули от 1877 година приел	<u>1200</u>
всичко	1267
от тях проведени в Адлие и в Бел[о]градчик по	200
всичко изпроводени по каазите вули.....	400
в митрополията похарчени всичко.....	250
останали непохарчени вули, всичко	<u>617</u>
	1267

Които [617 вули] се предадоха на Негово Преподобие йеродякона г-на Агапия³⁶¹.

От похарчените тука 250 вули са тези:

67 вули стари от № 424–491 по 25 гр..... 1675

³⁶¹ Агапий (Ангел) Войнов (1838–1902) – духовник и учител, активен участник в църковно-националната борба в Македония. От 1876 г. служи при Антим I, който го изпраща във Видин. Остава в града до м. ноември 1878 г.

83 [вули стари от] № 491–571 [по] 25 гр.	2075
100 [вули стари от] № 383–490 [по] 25 гр.	<u>2500</u>
Всичко гроша	6250
От разни лица и от разни неща узел гр.	1671
[от] 4 кожи продадени гр.	<u>15</u>
Чисти пари остават в г-на Димитра след[ующите] гр.	7936
От тях в готово даде гр.	3408
Остават следующите гр.	4528
Харч в митрополията показва гр.	<u>4453</u>
В господин Цеко за 1 вула гр. 25 и в дякона	75
Теофана за 2 вули 50, всичко гр.	75

5) Реши се да се повика поп Тодор от Извор и поп Иван от Буковец, задето са венчавали без позволителни (вули).

6) По причина на някои слухове, които са се чули до Н[егово] Блаженство за г-н Агапия градския ни йеродякон, че не се бил отнасял добре, реши се да се пише на Н[егово] Блаженство, за да се отхвърли това лъжовно известие. Като в същото време се протестира върху оногизи, който е писал това нещо.

21 февруар[и] 1877 [г.]:

В днешното общо редовно заседание реши се следующото:

1) Да се пише на Бел[о]градчишкия казал[ийски] съвет да изберат някой от свещениците из каазата си за иконом, който да води грижата на казалийските и екзархийските работи.

2) Прочете се писмото от Търговище (в Бел[о]градчишката кааза), с което молят по избора [за] поп да се ръкоположи за свещеник в селото им г-н Живко Николов. Като видя нуждата за по-бързото му запопвание, реши се да се телеграфира на Н[егово] Блаженство, да му позволи да отиде в Пирот, за да [се] ръкоположи от Н[егово] Преосвещенство г-на Евстатия³⁶².

3) Прочете се жалбата на баба Мария Наскова, с което тражи от Н[егово] Преосв[ещенство] г-на Партения за два ме[с]еца 150 гроша и 20 миндуета за крава, която му била продала, и за това се реши да се пише на Н[егово] Преосв[ещенство] в Ц[ари]град да проводи парите.

³⁶² Евстатий Пелагонийски (1832–1888) – временно управляващ Нишавската епархия в Пирот.

4) Според изложението на училищното настоятелство, в което до-казват оплакванията на учителите за загубата на парите, които приемали в кайме³⁶³, реши се да им се повиши заплатата с 10 %-та.

20 март 1877 [г.]:

В днешното редовно заседание се реши следующото:

1) Съдържателят на народното кахвене при църквата „Св. Димитрий“ г-н Иван А. Врачанец, като подаде прошение, с което желае пак да го [в]земе занаят, да го отвори и нареди, реши се и му се даде с кирия за 1800 гроша на годината, като в същото време се задължи да поправи всичко развалено в него, така като е било.

2) Прочете се писмото от Н[егово] Блаженство от 14-ий того, в кое-то ни явява, че за владичнината, ако и да се събират парите в кайме, то поне за вулите да се [събира] екзархийската част в металик³⁶⁴ по причи-на, че са наречени тия пари за отварянието на едно върховно училище в Ц[ари]град. Но като тука металикът е много скъп и като го няма хич, та ако не би се [в]земало, като би можало да произлезе някое негодувание в народа, реши се да се пише на Н[егово] Блаженство.

3) Прочете се писмото от Бел[о]градчишкия съвет, в което ни пишат относително за избиранието на економ, че са избрали поп Василя и са писали на Н[егово] Блаженство. Но тази им постъпка, като не се съобра-зява според устава, реши се, че трябва да им се пише повторително, че съобразно с устава трябва да се отнесат до епарх[ийския] съвет, който е длъжен да го потвърди и той и да пише на Н[егово] Бл[аженство] за възгласяванието му.

1 април 1877 [г.]:

В днешното редовно заседание се реши следующото:

1) Прочете се писмото от Н[егово] Бл[аженство] от 17-ий миналаго, в което явява, че е[к]зархийский съвет, като остана без членове, които да действуват в Екзархията за народните ни работи, то подканя епархий-ските, казалийските и нахийските съвети да изберат (5) петима душ[и] за бъдещи екзархийски съветници, за това се реши да се пише до всичките съвети да захванат избиранието им и по-скоро да изпроводят избраните,

³⁶³ Банкноти, книжни пари.

³⁶⁴ Металик (метелик) – монета от 10 пари, в случая – монети, звонк.

като в същото време им се забележи, че избраните по причина на обстоятелствата да не се избират отвън, а само от Цариград.

2) Реши се да се продадат някои от църковните имоти, като къщи, дукени и кръчми, които не принасят никаква полза и да се заменят с някой други имот, от който да има добра облага, за да се пише по еснафите, та да се известят онези, които би желали да пазарят нещо, да дойдат в неделя в митрополията.

3) Прочете се писмото от Бел[о]градчишкия съвет, с което ни съобщават за избирането на Негово Благоговейнство поп Васи́ла за економ в града им и затова се реши да се пише до Н[егово] Блаженство да го потвърди.

4) Прочете се прошениято на Гана Петрова, в което се оплаква от съпруга си Марко Поломски че я бие и я принуждава да си продаде къщата, за това се реши да се извика реченият да дойде в неделя.

10-ий априлия 1877 год.:

В днешното общо редовно заседание се реши следующето:

1) По исканието на г-на Тома Каснедулски, който от седем години насам живее в града ни, като апотекар и за честното му обхождане в разстояние на това време, желае да му се даде по неизвестни нам причини едно свидетелство за разни случаи, за отношенията и поведението му, които е имал. Затова ний, като познаваме речений Тома Каснедулски за един най-добър изпълнител на своите длъжности, както в характера, тъй и в поведението му, решихме да му се издаде едно свидетелство, което е следующето:

Господин Тома Каснедулски, по народност поляк, роден във Вилнос³⁶⁵ (Руска Полша), който от 7 години пребивава в нашия град, където следвал своето занаятие като апотекар в една от първите в града ни аптеки.

С чистосърдечие можем [да потвърдим] по повода, че казаният г-н Тома Каснедулски във всичкото си това време, в което е преживял помежду нас, се е отличавал не само с най-голямата си редовност и почтеност в изпълнение на своите дела, но и с най-примерното си поведение, с което си е спечелил почестта и уважението на всичките ни съграждани.

Дава се, следователно, настоящето свидетелство от страната на епархийския ни градски съвет, с което свидетелствуваме и препоръчва-

³⁶⁵ Гр. Вилно (дн. Вилнюс, столица на Литва).

ме споменатия господин [в]сякъде и [в]секиму за всичките тези негови качества.

Видин, 1877, април, 10-ий

22 май 1877 год.:

В днешното общо редовно заседание се реши следующото:

1) Според прошението на г-н Живко Пенчович от 20 май, в което желае да се ръкоположи за свещеник и затова, след като се събраха хора от всичките еснафи, реши се единодушно (че реченият като не притяжава свойствата за речения чин) нему се не прие молбата, за това решение еснафите го потвър[диха] писмено [и] го подадоха за пазение в общите архиви.

2) Според обстоятелствата, като се размисли за училищата, в които при събранието на учениците може да стане някое нещастие, решихме да се извести настоятелството, за да разпуснат учениците за един месец³⁶⁶. Продълж[ава] на стр. 157-ма³⁶⁷.

С тези [решения] се затвори заседанието.

24 май 1877 год.:

В днешното общо редовно заседание се реши следующото:

1) Г-н Таки Кондорджията се разстави завечно от съпругата си [...] ³⁶⁸, която се доказва вече в явния си блуден живот и която работи за делото на своя съпруг, т. е. за опропастванието му, и затова, като се разставиха, каза ѝ са, че отсега нататък работа няма да отиде в къщата на съпруга си. Парите за разставката се [в]зеха и с това се свърши заседанието.

29 май 1877 год.:

В днешното общо редовно заседание реши се следующото:

1-во) Прочете се писмото, изпроводено от Св[етата] Екзархия под дата 23-ий того № 88-ий, с което ни се известява как Негово Б[лаженство] г-н Йосиф I е вече стигнал в столицата и след като е седнал на екзарше-

³⁶⁶ На 12 април 1877 г. е обявена Руско-турската война, а от 22 април започва артилерийският обстрел на Видин от Калафат. Учебните занимания в града са прекратени и учениците – разпуснати.

³⁶⁷ По оригиналната номерация на документа.

³⁶⁸ В оригинала е оставено свободно място за дописване на името.

ския престол, захванал е управлението на Бъл[гарската] църква³⁶⁹, и затова се реши да се пише и извести на каазите.

2-ро) След като се прочете писмото на г-да учителите, в което по причина на обстоятелствата (по което и учениците се разпуснаха) изказват желание да им се заплати остатъкът на идущите два месеца, но затова се реши, че догдето не изтече месецът юний, не може да се даде никому нищо³⁷⁰.

3-то) Прочете се оставката на учил[ищното] настоятелство и, след като се размисли, умолиха се да си останат и занаяпред на длъжността, по причина на времето, и с това се зак[лучи] заседанието.

Продължение от заседанието на 22 май 1877 година:

3) Негово Благоговейнство отец поп Георги, който от една година насам, от разни причини, на които причинител е самин, като животът си преминава само в пиянство, което [го] е направило неспособен за работа, както и не е изпълнявал почти една година никаква от свещ[еническите] си длъжности, най-сетне, и като се повика трикратно в съвета и не рачи да дойде, за да си даде и покаже някое извинение за делото си, като с това си показва непризнателност към съвета и гражданите от всичките еснафи, които нарочно за него се бяха събрали и според тази негова непризнателност и непокорност, реши се едногласно от всички, щото занаяпред му се отзема приходът от енорията, когото са му давали засега другите свещеници и енорията му остава на останалите св[ещеници], да си я разделят помежду [си].

4) Петко Георгиев Мумджи, като се доказа, че няколко пъти се опитвал да отрови съпругата си Мария поп Златкова, с която се водил две години, реши се и се разделиха конечно – 80 гр. кайме.

С това се заключи заседанието.

³⁶⁹ На 14 април 1877 г. със заповед на Великия везир Антим I е лишен от екзархийски сан, а на 17 юни с.г. е изпратен на заточение в Анкара, Мала Азия. На 24 април 1877 г. Ловчанският митрополит Йосиф, бивш екзархийски протосингел и наместник на Антим във Видинска епархия е избран за български екзарх.

³⁷⁰ Д. Цухлев цитира данни от неизвестна днес приходо-разходна книга на общината, според която разходите за заплати на учителите значително намаляват през учебните 1876/1877 и 1877/1878 г. вследствие на войната и затварянето на училищата. Д. Цухлев. Цит. съч., с. 435.

Заседание от 26 юни 1877 [г.]:

1. Даде се оставка на Пена Панова и се разделят от съпруга си Камен Петров, който е забегнал от преди седем години. № 5-ти.

2 т. Даде се на Ванка Маринова оставка разставително, с което се разставя от съпруга си Саво Георгиев, който избегнал от пет години.

3 т. Даде се на Станка Станова, която се разделя от съпруга си Петар Станков, който е затворен 15 години в затвора. № 3-и, парите се [в]зеха 100 гр.

Извънредно заседание от 1877 [г.], юлий, 31:

В днешното заседание реши се следующе[то]:

1-во. Понеже умряла преди четиридесет дена съпругата на г-н Лозан Бакал, която остави две малки деца, той се отнесе до съвета, да го моли по причина на голяма нужда да му позволи да се венчае с друга, и като се видя добре необходимо нужно, реши се от съвета.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Нако Милков, х. Тодор Стефанов, Цеко Неов

28 август 1877 год.:

В днешното общо редовно заседание се реши следу[ющето]:

1-во. Видинский епархий[ски] съвет на основание на свидетелството от 25 август от селото Шев, позволява на Сандо Петров да се ожени с която ще на второ венчило, понеже първата му съпруга Елена Станова страдала от лоша ...³⁷¹ живеница на устите, с която била вече изцерена. Вишеказаната била от Влашко, дошла майка ѝ преди пет години и я завела, но до днес още не се е възвърнала. Това решение мина на 28 август в заседанието на съвета и парите се [в]зеха, 100 гроша в кайме.

2-ри. Г-н Стамен Райков днес се разделя завечно от съпругата си на основание на свидетелството от махалата Феделеш, позволява на Стамен да се ожени с която ще на трето венчило, понеже втората му съпруга Цвета ...³⁷² е забегнала от преди седем години в отечеството си, наричаемо Белоградчик, по причина, че не искала да му гледа децата, и оттогава даже и досега я няма да дойде, затова се реши разделванието им от съвета. Парите се [в]зеха в бешлик 140 гр. каймета.

³⁷¹ Неразчетена дума.

³⁷² Също.

3–ти. Мария Петрова се разделя от съпруга си Мико [...] ³⁷³ завечно, на основание на свидетелството от 14 август от махалата Газибаир. Позволява се на Мария да се ожени за когото ще на второ венчило, понеже първият ѝ съпруг Мико [...] ³⁷⁴ е забегнал отпреди седем години у Сърбия, без да ѝ остави нищо за прехранване; и оттогава даже и досега като го няма да дойде, нито да се яви де се намира, реши се да се разделят.

Парите се [в]зеха в бешлик 140 гр. каймета.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Нако Милюв, Цеко Неов

Заседание от 29 август 1877 [г.]:

В днешното заседание се реши следующото:

1) Йоцо Стефанов днес се разделя завечно от съпругата си Стефана Живкова, които се представиха в съвета и си изложиха един на други причините, съветът като видя, че беше невъзможно да живеят, реши разделванието им. Жената прие ... ³⁷⁵ на детето 4000 гр. кайме за напредните години. Парите се [в]зеха 100 гр. бели.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Цеко Неов, Нако Милюв

Заседание от 11 октомври 1877 [г.]:

Повика се миналият училищен настоятел и касиер г-н Ставро Ангелов, комуто се поиска сметките на купените и продадени книги на миналите три години, той отговори, защото не е направил още сметките и скоро не може да ги направи. На това се даде решение на 14 окто[мври], петък, да иде настоятелството да каже на съвета отговора на Ставро Ангелов, който се и повика в съвета.

Заседание от 14 октомврий 1877 [г.]:

Прочете се прошениято в съвета и се реши да им се отговори, понеже [в]сичките еснафи не одобряват да се отворят женските училища с учителка с малки деца. Ако би да могат подписаните лица да докарат учителки, каквито са учителствували и книги да набавят за училищата, тогава могат да отворят.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], х. Тодор Стефанов, Цеко Неов, Нако Милюв, Канчо Панов

³⁷³ В оригинала е оставено свободно място за дописване на фамилното име.

³⁷⁴ Също.

³⁷⁵ Неразчетена дума

26 октомврий 1877 [г.]:

Реши се да се повика Негово Благоговейнство отец поп Георгий да дойде у неделя в съвета. Ако ли би да не приеме да дойде, а то ще бъде отвержен³⁷⁶ от свещенството занапред.

Заседание от 28 октомврий 1877 [г.]:

Иван Ненчов се разстави завечно от съпругата си Стана Станова, която се доказва явно за нейния развратен живот към съпруга си. Парите се [в]зеха 50 гр. бели.

26 февруа[ри] 1878 [г.]:

В днешното общо редовно заседание се реши следующото:

1-во. Мика Ценова се разстави завечно от съпруга си Николо Иванов, който се доказва явно за напразното му пиянство и за негови[я] развратен живот към съпругата си. Парите се узеха 50 гр. бели.

2-ро. Назначи се Негово Благоговейнство отец поп Илариона да седи на свещ[ената] обител „Св. Ап. Петър“ и да свещенодействува над следующите четири села: Мусамане, Гузалий³⁷⁷, Бела Рада, Рупци, и друг свя[щеник] не ще има право да свещенодействува в казаните четири села.

Иконом поп Ангел, Цеко Ванчо[в], Канчо Панов, Нако Милнов, х. Тодор Стефанович

№ 1-во

Свидочинство от 14-ти февруарий 1878 [г.]:³⁷⁸

Подписаний свидочимо пред надлежащим властима следующото: Да су господаре Цано Николов, Косто Димитров, Янко Костандинов, Йован Михайлов, родом сви из село Крушова у Битолско окружие и да тргуват овде у Видин от неколко године и своим [...] ³⁷⁹ у вашими свиу наших суграждане.

³⁷⁶ Подложен на низвержение – тежко църковно наказание, последното преди отлъчване. Наказаният няма право да свещенодейства, но може да присъства на светите тайнства като мирянин.

³⁷⁷ Правилно Гузелия.

³⁷⁸ Текстът на този и следващите два документа е написан със същия почерк като останалите вписвания от този период, но на диалект, който не се среща на друго място в книгата. По всяка вероятност са написани под диктовката на македонските търговци. Текстът на трите свидетелства е предаден почти без археографска намеса.

³⁷⁹ Неразчетена дума.

Да поменати лица са търговали ове година със стоком, да су купили ту стоко из Белограчишко окружие, и да са исто клали у село Гърци, недалеко от Видина. Лой от ове стоке, по що им е излило 402 шкембета, от им 333 послали у Кулу да се отданде пренесе у Сърбию и да се прода.

Да су поменути лица биле само от четворица у туй радну със стоком и да немаю никаквог друг ортак³⁸⁰ турчина.

Да су све ово коимо горе и бележине право и истино на кое са може надлежашим властима уверите.

Свидоци: Петко Марков, Камен Лазаров, Николо Димитров, Петко Попов, Йован Николов, Петар Георгов, Вълчо Лозанов, Ованес Гарабет³⁸¹.

№ 2

16 февру[ари] 1878 [г.]: Долоподписаний явим без никакво пренуждение и свидочим, че пред надлежашата власт да немам никакъв ортаклък с христиенима Цано Николов, с Косто Димитров, Янко Костадинов, Йован Михайлов и да е нина лой, която сте я узеле у Кулата, и е нина собствена, и я немам нито за крайцир³⁸² мешане.

Да е за исто това печат и подпис истина на Джавер Ибрахим, ми долоподписаний свидочваме пред надлежашата власт.

Да са подписалите лица на това свидетелство търговци от Видин честни и пощени, ги потвърждава епархийският градски съвет.

№ 3-ти) Долоподписаний граждане видински свидочиме пред надлежашата власт следующето:

Да е за истино, [че] г-н Петко Велков, гражданин тукашний, имал у селото Тияновци стадо от 426 овци, да е и още имал у истото село 6-ст пласти сено за [х]ранене овци. Да речений наш съгражданин нема никакъв ортаклък с турчин и да е речено стадо негово собствено, какво и сено.

Да се това наше свидочанство истино, свидочимо пред надлежашата власт.

Свидоци: Петар Стояно[в], х. Първан Станков, Ангел Илиев, Йован Цанов, х. Цено Кънчов, Кръсто Мирчов, Марин Йованов, Мито Велов³⁸³

³⁸⁰ Ортак (тур.) – съдружник.

³⁸¹ Имената на свидетелите са написани от писаря, липсват подписи.

³⁸² Крайцир (кройцер) – австрийска монета

³⁸³ Имената на свидетелите са написани от писаря, липсват подписи.

Както, че са чес[т]ни подписаните свидетели, ги потвърждава и епархи[йският] съвет.

Общо редовно заседание от 12 март 1878 [г.]:

1-во) Прочете се писмото от 28 миналаго февруария от Н[егово] Ви[соко] Преосвещенство Софи[й]ски митрополит г-н Мелетия³⁸⁴ и се разуми съдържанието му³⁸⁵. Реши се да се отговори на писмото.

Заседание от 25 май 1878 [г.]:

На днешното заседание се разгледаха и решиха следующите:

1) Реши се, щото занапред в манастира „Св. Петър“ да бъде игумен Негово Преподобие отец Иларион, комуто се даде едно упълномощително от страната на епархиалний съвет, с което да се припознае на [в]сяко място за игумен на поменатий манастир.

2) Дозволи се на отца Илариона, щото колкото потребности са нужни за поправка у горепоменатий манастир, да ги набави и поправи манастира; тъй също и агиязмата³⁸⁶ да я обгради с дъски.

3) Забележи се [на] Негово Преподобие отец Илариона, щото да уземе три главни тефтери, от които в първия да напише всичките неща, от що се състои понастоящем манастирът. Във втория да напише приходи, колкото влизат у манастира през годината, но подарителите сами ще забележават у този тефтер подароците си. А в третия, колкото разноски стават у манастира през годината, да ги пише, и ако е възможно да приема и разписки от тия, на които ще плаща.

³⁸⁴ Мелетий Софийски (1832–1891) – екзархийски митрополит, арестуван от властите след разбиването на Ботевата чета по подозрение за връзки с бунтовници, разследван във Видин (юни – юли 1876 г.) и изпратен в Русе, където е изправен пред съда. Освободен след ходатайство от Григорий Доростоло-Червенски. Вж. по-подробно в: *Ст. Маринова*. За участието на митрополит Мелетий Софийски в подготовката на Априлското въстание във Врачански революционен окръг. – ИДА, кн. 69, 1995, с. 253–269.

³⁸⁵ В писмото си приканва съвета да изпрати представители на Видинска епархия за депутацията, която ще връчи на Великия княз Николай Николаевич благодарствения адрес от признателния български народ. Избрани са Илия Цанов и Цеко Ванчов, които заминават за София, а оттам за Сан Стефано. Разноските за пътуването, възлизаци на 7709 гроша са платени от епархийската каса. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 248–253. В архива на видинската църква „Св. Димитър“ е запазена разписка за 5084 гроша, подписана от Цеко Ванчов на 10 октомври 1878 г.

³⁸⁶ Агиязмо (аязмо) – извор при храм или манастир, смятан за свещен, а водата му – за лековита.

4) За поправката на поменатий манастир дава се на игумена и Ставро Генов, който ще му помага в тази работа.

5) Дадоха на игумена отца Илариона за поправката у манастира гроша [...] ³⁸⁷, който ще ги върне изпосле и за които даде разписка.

6) Дозволи се на поменатий да види да даде манастирските ливади на изполица, за да се покосят и се събере сеното, или на манастирски разноски, т. е. той (игуменът) да ги покоси с откуп косачи.

7) Реши се, щото да се повика Митър Босия из циганска[та] махала, да дойде тука у неделя (28 того), за да се разгледа за дукяна, който [е] подарен от Златана, а той (Митар) узел от мястото му.

8) Реши се да се направи едно прошение до окружний началник, с което да се доведе Панко Миков от Гърци, за да се попита с чие позволение захванал да притежава общото ни лозе, което се намира в Кутига, а ний го работим.

Д[якон] Агапий Войнов, Нако Милюв, Цеко Неов, Канчо Панов, Цеко Ванчов, В. Нешов, х. Тодор Стефано[в]

Заседание от 2 юний 1878 год.:

В днешното заседание се разгледаха и решиха следующите:

1) Прочете се прошемето на Тома Вълков из Феделеш махала, с което се оплаква от тъста си Тодор Демирджиев, защо не му дава лозето и къщата според уговора, който направили преди да се венча той (Тома) за дъщеря му. На това се реши да се повика тъстът му Тодор в идущата неделя (4 юний).

2) Прочете се писмото на училищ[ното] настоятелство с дата от 31 прем[иналаго] мес[еца], с което ни явяват, че понеже изпитът на градските ни училища приближава, а според училищ[ния] закон трябва месец преди изпита да се избере ново училищ[но] настоятелство за идущата година, което да има грижата да набави както учители, тъй и учебници за през годината на училищата. На това се реши да се пише до читалището ни, което да извърши туй дело. Което и стана, т. е., писа се ³⁸⁸.

³⁸⁷ Оставено свободно място за дописване на сумата.

³⁸⁸ В писмото с дата 3 юни 1878 г. епархийският съвет напомня на читалищното ръководство, че преди време го е упълномощило и му е възложило да избира училищно настоятелство. ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а. е. 1, л. 185.

3) Писа се до Белоградчишкий казалийски съвет³⁸⁹, за да изпроводят един представител, който ще занесе заедно с нашите някои документи до Негово Сиятелство княза Дондуков Корсаков³⁹⁰ в Пловдив.

Д[якон] Агапий Войнов, Цеко Неов, Цеко Ванчов, В. Нешов, х. Тодор Стефано[в], Нако Милюв, Канчо Панов

Заседание от 4 юний 1878 год.:

На днешното заседание се разгледаха и решиха следующите:

1) Прочете се прошението на Драган Флоров от село Кутова, с което се оплаква от свещениците поп Марин и поп Йоника, които го били. На това се реши да се повикат поменатите свещеници на митрополията и се разгледа работата каква е била. Но защото почитаемий съдебний съвет им писал да дойдат, затова ний ще ги очакваме.

2) Прочете се прошението на Ангел Лилов, с което се оплаква от съпругата си Мария Димитрова и иска да се разстави от нея, поради прелюбодейнието ѝ. Тъй също се прочете и на съпругата му Мария прошението ѝ, с което и тя иска да се разстави от него, поради пък неговото прелюбодейание. На това се реши да се повикат утре (5 того) в митрополията и двамата.

Д[якон] Агапий Войнов, Цеко Неов, х. Тодор Стефано[в], Нако Милюв

Заседание от 5 юний 1878 год.:

На днешното заседание се разгледаха и решиха следующите:

1) Понеже свещениците поп Марин и поп Йоника, които бяха повикани чрез съдебний съвет, то като са духовни лица, възложихме на тукашните свещеници да разгледат работата им помежду Драган Флоров от Кутова.

2) Обяви се на Ангел Лилов и съпруга[та] му Мария, щото у неделя (11 того) да дойдат на митрополията за да им се разгледа работата. Освен туй Ангел да доведе талигаджията и багджията, за да се вземе и тяхното мнение.

³⁸⁹ Писмото на епархийския съвет съдържа настоятелна покана да се избере незабавно от Белоградчик един представител, по-способен, който час по-скоро да дойде във Видин. Писмото е подписано от дякон Агапий Войнов, Цеко Ванчов, х. Тодор Стефанов, Ванко Нешов, Цеко Нейов, П. Дамянов, Н. Милъв. Пак там, л. 184.

³⁹⁰ Княз Дондуков-Корсаков, руски офицер, генерал от кавалерията. От 20 май 1878 г. оглавява Временното руско управление.

3) Прочете се прошениято на Мария Георгева от Делейна, с което ни обажда, че била разставена за привременно и стояла от съпруга си Гога Димитров, и сега иска разставително. На това и се каза, да дойде тогава, когато се извести, че дойде Негово Преосвещенство г-на г. Партения, за да ѝ се даде разставително.

4) Прочете се писмото с дата от 3 того на Белоградчишкий казалийский съвет, с което ни явяват, че според нашето [писмо] от 2 того, избрали по вишегласие и одобрили за представител г-на Цеко Панов, който и дойде у града ни.

Извънредно заседание от 17 юний 1878 год.:

На днешното заседание се прочете писмото на читалищното настоятелство, с което ни известяват, че на основание на нашето от 3 того, те (читалищ[ните] членове) избрали от еснафите чрез тайно гласоподаване и по вишегласие училищ[но] настоятелство за през идущата учебна година и ни ги поднасят за потвърждение, които ний същевременно ги и одобрихме³⁹¹.

Редовно заседание от 16 юлий 1878 год.:

На днешното редовно заседание се прочете писмото на училищ[ното] настоятелство с дата от 14 того, с което ни замоляват да препоръчим г. Иван Цанов за училищен книжар пред българските книжарници, за да може по-лесно да набави [в]сичките нужни учебници за училището ни. На това се реши да се пише³⁹² до г. Хр. Г. Данова и г. Ив. М. Момчилова в Русе и до г. Д. В. Манчова³⁹³ в Свищов, на които да известим, че когато

³⁹¹ Избраните „... чрез тайно гласоподаване и по вишегласие от еснафите“ училищни настоятели са: Христо Цоков, Митро Георгеv, Георги Ангелов, Ангел Георгеv, х. Камен Попов, х. Първан Станков, х. Никола Михайлов, Иван Цанов, Димитър Станов и Христо Теодоров. Епархийският съвет утвърждава новото настоятелство с писмо от 17 юни 1878 г. Пак там, л. 186.

³⁹² Препоръчителните писма до тримата издатели са изпратени на 19 юли 1878 г. и носят подписите на Цеко Ванчов, Канчо Панов, Цеко Нейов и Нако Мильов. Пак там, л. 187–189. С писмо от същата дата епархийският съвет уведомява училищното настоятелство за свършеното, като се споменава за голямата бедност на училищната книжарница откъм учебници. Пак там, л. 190.

³⁹³ Хр. Г. Данов, Ив. Н. Момчилов и Драган В. Манчов са български книжари и книгоиздатели, печатащи предимно учебници и помагала.

би се отнесъл поменатий Иван до тях за книги, те (книжарите) без съмнение да му ги изпращат.

В 1880 година, 26 февруарий под председателството на Блаженнейши Антима, Митрополита Видинский, стана извънредно заседание в митрополитската зала от видинските граждани и се разгледаха и решиха следующите дела:

1) Черквата, както досега, тъй и в бъдещем, ще взема по един фр[анк] за кръщение на дете.

2) За венчание от младоженците 30 гр. и от кума 20 гр., всичко 10 фр[анка].

3) За отпевание на умрело в черквата, 4 фр[анка], и ако стане отпеванието от три или повече свещеници, черквата взема на фелон³⁹⁴ по 4 фр[анка], за изключение на енорияша свещеник³⁹⁵, на когото за облачението черквата нищо не взема.

4) За всекой парастас, бил еснафский или частен, черквата взема по 4 фр[анка].

5) За звон³⁹⁶, как[то] при венчание, тъй и на погребение нищо се не плаща.

6) Австрийските жълтици фалшиви мангърчета се съвсем изхвърлят из черквата и наместо тях се употребяват във вземание [и] давание в черквата медни и среб[ъ]рни монети.

7) Наместо няколко дискоса за събиране доброволни пожертвования в черквата, се определяват един дискос за черквата и една кутия за сиромаси.

8) Да се направят още един сорт свещи вошени от по пет пари едната и да се не купува вече вос[ъ]к със смола размешан.

9) Понеже черквата с капитал в пари може винаги повече да печели, затова г. г. черковните епитропи се задължават да съставляват черковний капитал от пари, а не от вос[ъ]к и свещи, както досега.

10) Понеже между гражданите и свещениците от няколко време стават стълкновения относително платата за труда на свещениците при извършването на частните им свещенически длъжности, затова събралието, като взема във внимание туй нечто, намери за добро и полезно

³⁹⁴ Фелон – дълга и широка дреха без ръкави, носена от свещеника по време на богослужение. В случая се има предвид свещеникът, който участва в службата.

³⁹⁵ Енорийския свещеник.

³⁹⁶ За да се бие църковната камбана.

да нареди следующата тарифа за платата на свещениците за труда при извършване на частните им свещенически длъжности:

- 10 фр[анка] за еснафска служба
- 10 фр[анка] – еснафский парастас
- 2 фр[анка] – кръщение
- 8 фр[анка] – венчание на първо
- 12 фр[анка] – венчание на второ и трето
- 3 фр[анка] – маслоосвещение
- по 5 фр[анка] – на свещеник за опело
- 3 фр[анка] – младенческо опело
- 4 фр[анка] – частен парастас
- ½ фр[анк] – водоосвещение
- 3 гр[оша] – молитвена вода
- 3 гр[оша] – помана
- 3 гр[оша] – четиридесятница.

При това още събранието реши да се заплати на свещениците 1200 гроша (хиляда и двеста гроша) за 1878 год. и 1879 година за спомен на умрелите, които са пожертвували имущество или пари на черквата за вечний спомен на техните имена. Тъй също събранието реши да плаща на свещениците всяка година по хиляда и двеста гроша (1200 гроша) за спомен на умрелите, които са записали и ще запишат имената си на вечно поменуване в черквата.

Събранието реши, чтото всяка година черквата да прави поминовение за умрелите (които са пожертвували имущество или пари) на Кръстопклонната неделя и като се отслужи и Божествената служба от местний архиерей за умрелите в същия ден, заедно с парастаса, на който присъства тоже архиереят.

Събранието реши, чтото черквата да взема за годишен помен не по-малко от пет рубли и за такъв помен черквата взема парите, а на свещениците, на които се плаща за всички имена годишно, както по-горе се каза, 1200 гроша. И само тия имена, които се дават на свещениците от епитропите, се споменават на дверите във времето на Божествената служба, а свещениците могат колкото щат имена да споменават на проскумидията³⁹⁷.

³⁹⁷ Проскумидия (проскомидия) – част от християнското богослужение, приношението на хляба и виното за причастие.

Събранието реши, чтото да се направи една малка черквица с две стаи в новите гробища. За направата на тая черквица, събранието задължава черковната община, която ще да се състави от еснафите.

†Видинский Антим, †Величкий Партений, Цеко Ванчов, Севастаки Й. Ганзовянов, Ангел Илиов, Нако Милюв, х. Тодор Стефанов, Ристо Петров, Цеко Неов, х. Цеко Марков, Живко Тодоров, Ди[ми]тар Георгов, Митар Стоянов, х. Деко Томов, Панто Стоянов, Петар Бочов, Митар Стоянов [друг], Влъчо Николов, Петар Христов, Николо Г. Попов, Антанас Паунов, Александър х. Илиев, архимандрит Григорий³⁹⁸

В 1880 год., 24 юний се събраха видинските граждани в зданието на видинската митрополия, за да изберат и наредат черковно настоятелство, което да се грижи за прегледвание на черковните сметки, за черковните имущества, да събере старите дългове и в същото време да изнамери материални средства за въздвигане на един божествен храм в град Видин³⁹⁹ и един параклис в новите гробища. Лицата в туй събрание бяха следующите: Председател: Негово Блаженство Видинският митрополит Антим, подпредседател: Н[егово] Преосвещен[ство] Величкий Партений, г-да: х. Петко Петков, Ванко Нешов, Иван Найденов, х. Първан Станков, х. Теодор Стефанов, Севастаки Гънзова[нов], Цеко Ванчов, Нако Милюв, х. Цено Кънов, х. Деко Томов, х. Камен, Симеон Ценов, х. Николаки Иванов, Георгий Илиев, Петар Гудцалия, Христо Петков, Пенчо Боев, Даниил Димитров, Стефан Захаров, Никола Маринов Дукмеджий, Евдоким Каменов⁴⁰⁰, Николчо Ганчов, Сава Драгулов, Георгий Ангел[ов], Цоко Ангелов, Герго Цеков, Стан Станов, Никола Гоцов, Пунчо Петров, Георгаки Флоров, Ангел Илиев, Йоцо Николов, х. Кръсто Милю[в], Петър Миков, х. Цеко Марков, Атанас Божилов, Кочо Предов, Митракий

³⁹⁸ Протосингел на Антим във Видинската митрополия. През 1885 г. е представител на митрополията в комитета за построяването на храма „Св. Димитър“.

³⁹⁹ Става въпрос за построяването на новия катедрален храм „Св. Димитър“, изграден с волните помощи на видинското гражданство. Строежът е започнат през 1889 г., завършен през 1900 г. Осветен и открит официално през 1926 г. Подробно за строежа вж. *М. Лачев*. Документи за подготвителния етап от строежа на катедралата „Св. Вмчк. Димитрий“ във Видин. – *Духовна култура*, 1989, кн. 12, с. 15–24.

⁴⁰⁰ Евдоким Каменов (1839–1904) – заможен видински търговец, член на брашовския еснаф, участник в движението за църковна независимост, един от инициаторите на акцията на видинското гражданство за изгонването на гръцкия владика Паисий, дарител за построяването на новата видинска църква „Св. Димитрий“.

Георгиев, Петко Панов, които единогласно избраха за членове на бъдещето черковно настоятелство следующите лица: За председател Н[егово] Блаженство, за подпредседател Н[егово] Преосвещенство Величкий Партений, х. Теодор Стефанов за касиер, членове: Цеко Ванчов, Нако Милов, х. Петко Петков, Севастаки Гънзовали, х. Цено Кънов, х. Деко Томов, х. Камен, Симеон Ценов, х. Николаки Иванов, Цеко Неов, х. Първан Станков, Георгий Илиев, Петар Гуцалский, Христо Петков, Пенчо Боев, Даниил Димитров, Стефан Захаров, Никола Маринов Дукмеджий и Иван Найденов. Настоятелството ще почне делата си веднага след като си състави устав, по който ще се ръководи в действията си. ...⁴⁰¹

⁴⁰¹ От този протокол е запазена и черновата, написана на отделен лист и приложена към книгата.

РЕЧНИК НА ЧУЖДИ, СТАРИ, ДИАЛЕКТНИ И СЛАБОПОЗНАТИ ДУМИ

- Ааза** – член на съвет, комисия, управа
- Абаджийски еснаф** – сдружение на производителите и търговците на аба
- Агиязмо** (аязмо) – извор при храм или манастир, смятан за свещен, а водата му – за лековита
- Адилие (адлиа)** – турска монета, сечена по времето на султан Махмуд II
- Аманет** – нещо, поверено за пазене; залог
- Антиминис** – обредна кърпа, която се използва по време на литургия
- Архимандрит** – отличие на неженен свещеник, което се дава преди получаване на епископски сан
- Багджия** – лозар (от бага – лозе)
- Бакалски еснаф** – сдружение на търговците на хранителни и други дребни стоки
- Бакия** – нещо несъбрано, невзето
- Барбут** – стара монета
- Башча (бахча)** – градина
- Берат** – указ, грамота
- Бербер (берберин)** – бръснар
- Бешилък (изоп. от бешлик)** – дребна монета, равна на 5 гроша, петак
- Билияц** – баланс, равносметка
- Борч** – дълг, задължение
- Брашовянски (брашовански) еснаф** – сдружение на търговците на стоки от Брашов (ракли, сандъци), произведени там или доставени чрез посредничеството на брашовански търговци
- Валия** – управител на вилает
- Вересия** – задължение, заем
- Ветх (вехт)** – стар
- Владищина, владичнина (владичина)** – данък за владиката
- Вула** – писмено разрешение от църквата за встъпване в брак

Гидбашия (егитбашия) – подпредседател на еснафско сдружение

Гидък (гидик) – инвентар на занаятчийска работилница

Грош – монетна единица в Османската империя, равна на 1/100 от лирата

Груп (груб) – вързоп, опаковка за пари, които се изпращат по пощата

Гудя (гуждам) – слагам

Даначе – пораснало теле

Джимадан – горна дреха от бархет с обшивки

Джубе – горна дреха от дебел плат, обикновено подплатена с кожа

Дискос – плоско метално блюдо, поднос за събиране на помощи в църк-
ва или за поставяне на нафора

Догърмаджийски – дърводелски

Доредя – другия, следващия път

Драм – мярка за тегло, равна на 3.10 грама

Дуд – черничево дърво

Дукян (дюкян) – магазин, търговско помещение

Дулгерин (дюлгер) – зидар, строител

Дулум (дюлюм, дюнюм) – мярка за повърхнина, равна на около 920 кв. м

Екмекчия – хлебар, фурнаджия

Емза – завъртян, нечетлив подпис

Емляк – недвижима собственост; данък за недвижим имот

Енория – район, обслужван от един свещеник

Епитимия – наказание, наложено от църквата за нарушаване на религи-
озните канони

Епитроп – църковен или училищен настоятел

Ермилък (ирмилик) – турска монета

Еснаф – сдружение на занаятчии от един занаят

Естък – възглавница

Задячвам – приемам дяконски сан

Заптие – турски стражар

Звонарник – камбанария

Зиджарие (зеджирие) – спиртни напитки; данък, налог върху спиртни
напитки

Иждивявам – помагам, подкрепям; грижа се за разносните

Извиждам – преглеждам, проверявам

Иконом – свещенически сан; ръководител на духовна околия в рамките на епархията

Илмихабер (илмюхабер) – сведение, удостоверение; запис за знание, за уверение

Илям – съдебно решение, присъда

Ихзарие (ихзар пусуласъ) – призовка за дело

Йеродякон – монах с дяконски сан

Каза (кааза) – административно-териториална единица с обхват на околия

Кайме – книжна пара, банкнота

Калдърма – площадка от каменни плочи

Катехизис – ръководство по вероучение под формата на въпроси и отговори

Кебе – вид най-груб, дебел, сплъстен плат; дреха или наметало от такъв плат

Кесим – общо, всички заедно; система за арендуване, при която арендаторът предава на собственика определено количество от добива независимо от колебанията на реколтата

Кефил (кефилин) – поръчител

Кефил-наме (кефалет-наме) – гаранционно писмо, декларация на поръчител за заем

Кираджия – наемател

Кирия – наем

Кнез – представител на поробеното население в Османската империя, който притежава известни административни правомощия, селски първенец, старейшина

Колук – полицейски участък

Кондика – устав, правилник; регистър, летописна книга

Кондурджия (кундурджия) – общар

Копиер – копирна книга

Крайцир (кройцер) – австрийска медна монета

Куюмджия – златар, бижутер

Кърменец (курмюнце) – стара австрийска златна монета
Кърсия – издигнато място за говорене пред публика
Кюркчия – кожухар, шивач на връхни дрехи, подплатени с кожа
Литургия – християнско богослужение
Лонджа – събрание на майстори от един занаят
Магаза (мааза) – търговско-складово помещение
Махлебашия – старейшина на махала
Махмудия (мамудия) – златна монета от времето на султан Махмуд
Мекеме (мехкеме) – турско съдилище
Мемлекет – страна, област; роден край, родина
Металик (метелик) – монета от 10 пари; метални пари
Метох (метов, метоф) – манастирско жилище в друго населено място
Мираз – наследство
Мулк (мюлк) – имот, владение, частна собственост върху недвижимо имущество
Мумджия – свещар
Мухтар – селски кмет, старейшина на село
Мютесариф – окръжен управител
Навло – превозна такса за стока
Наполеон – златна монета
Нишан – белег, знак; годежен или сватбен дар
Обезателство – свидетелство за задължение, полица
Одвише – повече
Оджет (хюджет) – съдебен протокол, удостоверяващ имотна или друга сделка; документ за имот
Ортак – съдружник
Отвержен – отхвърлен, изоставен
Очох (диал.) – втори баща, пастрок
Пандар (пандур) – стражар християнин в Османската империя
Пандахуз (пандахуса) – разрешително за събиране на помощи
Папуджийски еснаф – сдружение на майсторите на чехли (от **папук** – чехъл, лека домашна обувка с открита пета)

Пара – дребна сребърна монета, около 1/40 част от гроша

Парастас – кратко заупокойно възпоменание

Пенджер – прозорец

Пешин – по-напред, предварително

Погодба – споразумение

Подпълно – изцяло, напълно

Помана – възпоменателен обред

Пощо – щом, след като

Приглашение – покана

Проскомидия – част от християнското богослужение, приношение на хляба и виното за причастие

Прото – протопрезвитер, архиерейски наместник

Протосингер (протосингел) – помощник на висш духовник: патриарх, екзарх или митрополит

Пусал (пусул) – бележка; разписка, писмена сметка

Разправлям – разпределям, раздавам

Разставка – развод

Ресим – данък, налог, такса

Рубия (руба) – вид монета; жълтица

Саат (сахат) – час; часовник

Сакаджия – носач на вода

Сакеларий – почетна титла на свещеник

Салтанат – великолепиe, разкош

Сарай – богата и хубава къща, палат

Секвестиран – конфискуван, отнет

Сенет – запис, разписка, полица

Соба – стая

Стамбол – турска златна монета

Ствар – нещо, вещь, предмет

Стеофилахт (скевофилакс) – висша духовна длъжност във византийската църковна администрация, преминала и в България с приемането на християнството. С течение на времето много от функциите на скевофилакса отпадат и титлата придобива символично значение.

Съизволение – разрешение
Такрир – писмен документ, заявление
Талига – каруца
Талигаджия – каруцар
Тапия – нотариален акт, документ за владене на недвижим имот; разрешително
Темел – основа
Темесук (темесюк) – запис, полица
Терзи (терзия) – шивач
Тескере – свидетелство, удостоверение
Топрак – землище, земя
Тража – търся
Устабашия – главен майстор, първомайстор на еснафско сдружение
Утвари – църковни богослужебни съдове
Фаиз – лихва
Фелон – дълга и широка дреха без ръкави, носена от свещеника по време на богослужение
Фетва – решение на мюфтия от религиозен или правен характер
Фучеджи (фучеджия) – бъчвар
Хайрие – турска монета
Хак – заплата, възнаграждение
Хаким (хеким) – лекар
Хапусчия – затворник
Харзувал (арзухал) – писмена молба, заявление
Харизвам – подарявам, давам
Хесап (есап) – сметка, отчет
Хукюмат (укюмат, хюкюмат) – представител на властта; правителствен дом, управление
Черек – четвърт, четвъртина от нещо
Шуштер (диал.) – шушумига

ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ

А

Абдул Азис 72
султан 108
Авраам
писар, учител 99
свещеник 120
учител 122
Авраамова, Спаса (Спаса Аврамова)
22, 27, 38
Агапий (Агапий Войнов)
дякон 142, 143
йеродякон 131, 132
Александра 96
Али ефенди 56
Алипий
архимандрит 113
Ангел
махалебаши 113
Ангелатос, Панайот 25, 29, 31, 35, 42,
44, 53
Ангелов, Георгий 147
Ангелов, Ставри 95, 138
Ангелов, Христо 101
Ангелов, Цоко 147
Андреев, Наум 85
Анка 90
Анповица, Петрия 78
Антанас. *Вж. Антанас Владикин*
Антим
екзарх 40, 59, 82, 102, 103, 107, 108,
113, 127, 131, 132, 133
митрополит Видински 20, 38, 145,
147, 148
Анто Кръчмарино 52
Апостолов, Стефан 19
Арсений
йеромонах от Дебърския манастир 94
Аслан 66

Атанас 58, 123. *Вж. Антанас
Владикин*
Атанасий 90

Б

баба Ангелина 118
баба Бона 39, 67, 70
баба Дена 40
баба Донка 52
баба Екатерина 47
баба Елена 56
баба Ерменка 50
баба Катерина 74
баба Сара 114
баба Стояна 30, 33, 36, 37
баба Яна 69
Барбалов, Петър 56
Боев, Пенчо 147, 148
Божилков, Атанас 147
Божинков, Камен 124
Бохор евреина 66
Бочов, Петар 147
Бошков, Сава 118
Боюв, Марко 105
Бреговяни, Станкул 124
Брунер, Мария 126
Брънчов, Йован 83
кръчмар 86
Бълуц, Пътру 98
Бърсанов, Стан 87

В

Валков, Йован 107, 109
Ванко 70, 76, 109
Ванков, Младенчо 50
Ванков, Цано 71, 96
учител 37

- Вануца 70
Ванчев, Зайко. *Вж. Цеко Ванчов*
Ванчев, Ника 98
Ванчо 36, 90
 терзия 50
Ванчов, Цеко (Цеко Ванчев) 21, 38,
 41, 42, 44, 60, 64, 65, 69, 79, 83,
 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 108,
 109, 111, 114, 115, 116, 117, 119,
 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127,
 129, 137, 138, 139, 142, 143, 147,
 148
Василева, Вълкана 128
Василев, Йон 116, 117
Васил Терзията 53
Велика 72, 73, 83
Велко
 дякон от Костичовци 115
Велков, Ванко 109
Велков, Петко 140
Велов, Мито 140
Велян, Кипро 93
Виден 126
Вижинов, Петар 103
Владикина, Катерина 65
Владикин, Антанас 58
Врачанец, Иван А. 106, 133
Вулович, Кръсто Ц. 60, 68, 71
Вълков, Добри. 105
Вълков, Тома 142
Вълов, Русин 25, 35, 41, 44, 53, 57
Вълчов, Лозан 41, 42, 45, 47
Вълчов, Петър 105
Върбанов, Иван 107
Върбанов, Стефан
 мумджия 43
Върбанчов, Никола 105
- Г**
Гаврилова, Костанда 131
Ганчев, Николчо (Николчо Ганчов) 38,
 95, 147
Гарабет, Ованес 140
- Гено
 кюркчия 116
Генова, Яна 19
Генов, Георги
 учител 96
Генов, Ставро 142
 учител 55
Генцова, Мария 130
Георгева (Грозан), Йона 123
Георгева, Мария 130, 144
Георгева, Петра 124
Георгеv, Атанас 116
Георгевица, Марикия 70
Георгеv, Петко 136
Георгеv, Петруца 123
Георги 53, 83, 126
 бакал 60, 67
 кръчмар 57
 църковен епитроп 19
Георгиева, Първа 98, 107
Георгиев, Бъдо 98
Георгиев, Вълчо 105, 111
Георгиев, Димитър 80, 81
Георгиев, Илия 89
Георгиев, Йон 117
Георгиев, Митракий 148
Георгиев, Михаил
 учител 96
Георгиев, Ника 123
Георгиев, Нино 85
Георгиев, Ница 87
Георгиев, Саво 137
Георгиев, Флоро 118
Георгиев, Христо 23, 27, 33, 35
Георгиев, Цеко 43
Георгий 33, 71
Георгиов, Ненчо 85
Георгов, Димитар 147
Георгов, Петар 140
Гергов, Петър 130
Гиргина 103
Гица 98
Гица чорбаджия 87

Гицова, Яна 90
Гицов, Георги 80
Гицов, Милко 50
Гицов, Радул 98
Голубов, Георги
 платнарин 82
Гоцо
 абаджия. *Вж. Гоцо Матов*
Гоцов, Ванко 66
Гоцов, Никола 147
Григорий
 архимандрит 147
Гузелский, Петар 102, 147, 148
Гуцалский, Петар. *Вж. Петар
 Гузелский*
Гълъбарский, Георги
 учител 96, 99
Гънзовянов, Севастаки Ив. (Севастаки
 Гънзовали, Севастаки
 Гънзованов, Севастаки И.
 Гънзавянов, Севастаки Ив.
 Гънзовянский, Севастаки Йо.
 Ганзовенов) 21, 25, 49, 54, 107,
 109, 111, 147, 148
Гънзовянов, Христо Ив. (Христо
 Ив. Гънзовянский, Христо Й.
 Газован, Христо Й. Гънзовянов)
 43, 45, 47, 60

Д

Давитков, Димитрий 67
Дамянов, Петър 43, 45, 47, 58, 60, 64,
 66, 68, 79, 84, 89, 90, 91, 93, 94,
 97, 109, 110, 111, 113, 114
Данов, Хр. Г. 144
Данчов, Лило 39
Дашов, Петко 102
Демирджиев, Тодор 142
Демянов, Коста 50
Денко 52
Денко Бояджий 21
Джавер Ибрахим 140
Джонов, Живко 116

Дзурналов, Мико 52, 56
Дикова 76
Дикова, Илийка 79
Димитриов, Данил 43
Димитрова, Мария 101, 143
Димитров, Анастас 57
Димитров, Гога 130, 144
Димитров, Даниил 147, 148
Димитров, Косто 139, 140
Димитров, Николо 140
Димитров, Яньо 57
Димитър. *Вж. Димитър Георгиев*
 митрополитски слуга 131, 132
 учител 86

Димо
 екмекчия 116
Дину, Йон 130
Динул Кюрчия 47
Динулов, Йон 87
Динулув, Ангел 87
Динулув, Иван 128
Добринов, Русин 114
Дондуков Корсаков
 княз 143
Дочка 67
Драган 118
Драганов, Манол 124
Драгнев, Нистор 122
Драгоева, Елена 129
Драгулов, Сава 147
Думка, Станко 130
дядо Атанас 53, 67, 69, 77, 80
дядо Иван 102, 110
дядо Къно 105
дядо Пешо 74, 75

Е

Евстатий Пелагонийски 132
Елена 72
Енколов, Камен. *Вж. Камен Янколов*
Енчев, д-р Иван 94, 97, 117
Еремия
 козарин 52

Ефремия
махалебаши 57

Ж

Живин, Нешо 105, 113

Живко

терзия 34, 57

Живкова, Стана 107

Живкова, Стефана 138

Живков, Марко 19

Живков, Цветко 83

Живко Кондурджи 120

Журебан, Йон 98

З

Загарян, Иван 98

Зайко Бояджий. *Вж. Цеко Ванчов*

Захаров, Стефан 147, 148

Златан 41, 42, 67, 142

И

Ибраим. *Вж Ибраим ага*

Ибраим ага 76

Иван

градинар 54

Ивана 98

Иван Бойниченин 69

Иванов, Ангел 129

Иванов, Божин 101

Иванов, Гено 79

Иванов, Димитър 54

Иванов, Марин 98

Иванов, Митар 119

Иванов, Митко 102, 110, 112

Иванов, Никола 33

Иванов, Николаки 51

Иванов, Николо 139

Иванов, Петар 98

Иванов, х. Николаки 147, 148

Иванчо. *Вж. д-р Иван Енчев*

Иван Шекерджия (Еван Шекерджия).

Вж. Ив. Н. Попов

Игнат

кнез 89

учител 34

Игнатеско 27, 31, 38

Игнатов, Занко 102

Иларин

игумен на манастира „Св. Петър“ 139,
141, 142

Илиева, Йона 124

Илиев, Ангел 47, 140, 147

Илиева, Неда 34, 39, 45

Илиев, Георгий 147, 148

Илиев, Илия 120

Илиев, Сава 37, 45

Илия 89, 90

Илия Клисар 123

Илия Кръчмар 19, 23

Исааков, Яко (Яко Исаков) 22, 29, 32

Й

Йован 90

кафеджия. *Вж. Иван А. Врачанец*
от Брегово. *Вж. Иван*

Йованов, Марин 140

Йованов, Митко 43

Йованов, Първан 89

Йованов, Станисий 85

Йонете, Димитар 26, 31

Йонка 66

Йонова, Станка 115

Йонова, Тинка 85

Йонова, Флора 97

Йонов, Станко 97

Йончов, Петар 43, 107

Йончов, Ценко 93

Йордаки 33, 37, 67, 69

Йосиф 71

архимандрит 89, 91, 93, 94, 98, 100,
102, 104, 106, 108, 121

Йосиф I

екзарх 135

Йотов, Иван 48

Йоцо 55

Йоцова, Цвета 125

К

Камен 67
кръчмар 39, 45
Камен Боримечка 28, 29, 34
Камен Ветаро 24
Камен Кюркчия 31
Каменов, Евдоким 147
Каменов, Стоян 103, 104
Камен Папуджи 41, 43
Капра, Марин 102, 118
Каракашоф, Ристо 43
Каснедулски, Тома 134
Кирил 49
архимандрит 53
архимандрит, епископ 52
епископ 59, 66, 68, 69, 74
Киров, Андрея 90
Кисяков, Антон 37
Кита 99, 100
Ковачев, Стоян 89, 102
Кодицова, Йона 124
Колчо 90
Константин 83
Константинов, Цеко 118
Коста
долгерин 82
Костадинов, Янко (Янко Костандинов)
139, 140
Коста Куянджи 79
Костанда 87
Которок, Спас 117
Кръсто
кнез 89
мумджия 34, 54
Кръстов, поп Георги 111
Кръсто Кондурджи 120
Кръстюва, Калина 118
Кънов, х. Цено 140, 147, 148
Кънчо 32
бивш член на общината 78
бояджия 30, 102

Кънчов, х. Цено. *Вж. х. Цено Кънов*
Кънчов, Цано 23, 54

Л

Лазаров, Камен 140
Лазаров, Николчо 56
Лаутар, Беча 114
Лилов, Ангел 43, 45, 47, 101, 103, 143
Лилов, Петър 105
Лилов, Саво 29, 32
Лилов, Танко 99, 100
Логотет, Петар. *Вж. Петър Логофет*
Логофет, Йон 87
Логофет, Петър 90, 110, 113, 123
Лозан Бакалина 130, 131, 137
Лозанов, Вълчо 60, 65, 69, 71, 102, 110,
113, 140
Лозанов, Стоян 60
Лопой, Йон 117
Луко 109
Лунгу, Танасия 98

М

Манол 120
Манолев, Петър 118
Манчов, Д. В. 144
Манчов, Първан 105
Марийка 71
Марика 28, 33, 67
Марин
бояджия 79
кюркчия 34
Марин Лападат. *Вж. Лападат*
Маринов
Маринова, Ванка 137
Маринова, Станка 100
Маринова, Тика 129
Маринов, Лападат 98, 124
Маринов, Никола 147, 148
Маринов, Параскев 115
Маринов, Станко 97
Мария 72, 73, 85, 129. *Вж. Мария*
Димитрова

Марков, Георгий 99, 100
Марков, П.
 епитроп 113
Марков, Петко 60, 64, 65, 68, 71, 109,
 111, 140
Марков, х. Цеко 107, 111, 147
Марко Поломчанина 72, 73
Матов, Гоцо 22, 27
Махмуд Недим паша
 велик везир 108
Мелетий
 Софийски митрополит 141
Мико 99, 138
 касапин 25
Миков, Панко 142
Миков, Петър 77, 92, 95, 147
Миков, Саво 57
Миленкова, Гергина 120
Милко
 касапин 51
Милнов, Нако 109, 116, 117, 118, 119,
 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
 127, 128, 129, 137, 138, 139, 142,
 143, 147, 148
Милнов, х. Кръсто 147
Минков, Нетко 53, 55, 60, 95
Минков, Никола 91
Мирчов, Кръсто 140
Мирчов, Мико 24
Митар
 златар 32
 куюмджия 29
Митко
 кюркчия 60, 71, 75
Мито
 кръчмар 39
 свещеник от с. Старопатица. *Вж. поп*
 Мито
Митова, Вида 19
Митова, Рада 84
Митров, Димитър 50
Митрова, Николина 93
Митуц 83
Митър Босия 142

Митър (Митар)
 сакаджия 93, 100
Михайлов, Йован 139, 140
Мица 71, 72
Младенов, Бечо 105
Младенов, Георгий
 даскал 25
 привремен писар 73
Младенов, Илия 111
Младенов, Ставро 25, 57, 76
Младенов, Христо 109
Момчилов, Ив. М. 144
Мустафа белеградлий
 бербер 39

Н

Найден 74, 75
 папуджия 72
Найденов, Велко 85
Найденов, Иван 147, 148
Найденов, Нетко
 епитроп 46
Накова, Елена 129
Нако Куюмджи 79, 112
Накшов, Лападат 97
Наскова, Мария 132
Нацова, Пауна 79
Начко 52
Начо (Начко)
 кръчмар. *Вж. Начо Симов*
Негово Блаженство. *Вж. Антим*
Негово Преосвященство. *Вж. Антим;*
 Вж. Кирил; Вж. Партений
 Велички
Неготинския митрополит 85
Неделкьо
 протопоп. *Вж. поп Неделко от Лом*
 свещеник. *Вж. поп Неделко от*
 Белоградчик
Неев, Цеко (Цеко Нейов, Цеко Неов)
 24, 40, 41, 42, 43, 58, 60, 64, 66,
 78, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89,
 90, 91, 92, 93, 106, 108, 109, 110,
 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117,

- 120, 121, 122, 125, 126, 127, 128,
129, 137, 138, 142, 143, 147, 148
- Нена 113
- Нено. *Вж. Нено Кюркчията*
- Ненов, Коста 41, 43, 60, 65, 66, 68, 69,
71
- Нено Кюркчията 76
- Ненчо
багджия 33
- Ненчов, Иван 139
- Нетко
боаджия, епитроп. *Вж. Нетко
Найденев*
епитроп. *Вж. Нетко Найденев*
- Нетков, Илия 23
- Нешов, Ванко 26, 27, 31, 42, 44, 58,
60, 64, 66, 68, 69, 71, 72, 73, 76,
77, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88,
89, 90, 91, 92, 106, 107, 108, 109,
110, 111, 113, 114, 115, 117, 119,
120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
128, 129, 142, 143, 147
- Нешо Куюмджията 57
- Ника 71
- Никола 71, 90, 93
- Николаки 35
- Никола Цинцарина 46
- Николина 98
- Николич, Митър 90
- Николова, Ангелина 54
- Николов, Ангел
кондурджия 89
- Николова, Рада 54
- Николова, Цвета 93
- Николов, Влъчо 147
- Николов, Георги 129
- Николов, Живко 132
- Николов, Иван (Йован Николов). *Вж.
Ив. Н. Попов*
- Николов, Йоцо 85, 147
- Николов, Кръсто 43, 45, 47
- Николов, Марин 34
- Николов, Найден 90
- Николов, Панто (Панто Николчов) 43,
47, 48, 55, 57, 65, 68, 80
- Николов, Стан 85
- Николов, Стефан 124
- Николов, Стоян 89
- Николов, Флоро 94
- Николов, Цано 139, 140
- Николов, Янаки (Енаки Николов) 25,
29, 33, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 47,
79, 102, 107
читалищен касиер 24
- Николчов, Александър. *Вж. Александър
Н. х. Ангелов*
- Никулов, Йоцо 109, 111
- Нинко 66
- Нинова, Мария 122
- Нинов, Стоян 111
- Нинчо 38
- Нягулов, Камен 109, 111
- О**
- о. Йосиф
екзархийски протосингел. *Вж.
Йосиф*
отец Йоаким 92
- П**
- Павел 101
- Павлова, Таца 75, 78
- Павлов, Йон 83
- Паисий 121
гръцки владика 53, 55, 73, 75
- Панайотова, Флора 101
- Панарет. *Вж. Партений Велички*
- Панев, Кръсто 71
- Панова, Пена 137
- Панов, Камен 67
- Панов, Кънчо (Канчо Панов, Канчо
Панович) 43, 45, 47, 65, 107,
109, 111, 116, 117, 120, 122, 123,
124, 126, 127, 128, 129, 138, 139,
142, 143
- Панов, Мико 43

- Панов, Петко 148
 Панов, Цеко 144
 Панто. *Вж. Панто Николов*
 Панчов, Стоян 72
 Парисиадис, Николаки 70, 73, 75
 Партений Велички 106, 110, 111, 112,
 113, 116, 117, 119, 120, 121, 122,
 123, 124, 125, 126, 128, 132, 144,
 147, 148
 Патруц 90
 Паунов, Антанас 147
 Пенков, Живко 85
 Пенков, Петър 67
 Пенчович, Живко 135
 Пенчович, х. Иванчо 109, 110
 Перпераца, Йован 85
 Петар Гудцалия. *Вж. Петар Гузелский*
 Петко
 бояджия 51
 дюлгерин 71
 Петкова, Тодорка 122
 Петков, Вълло 107
 Петков, Иван 122
 Петков, Мико 101
 Петков, х. Петко 60, 65, 69, 71, 147,
 148
 Петков, Христо 147, 148
 Петра 118, 120
 Петраки 80
 Петраки, Илия 24
 Петрия 101
 Петрова, Ванка 118
 Петрова, Гана 134
 Петрова, Мария 138
 Петрова, Младена 91
 Петрова, Неда 97
 Петрова, Петра 114, 115
 Петров, Димитър 113
 Петров, Илио 54
 Петров, Камен 137
 Петров, Никола 123
 Петров, Пунчо 147
 Петров, Ристо 109, 147
 Петров, Сандо 137
 Петров, Сърбин (Сърбин Первчов) 28,
 35
 Петров, Тико 116
 Петров, Томо 116
 Петръй, Йон 107
 Петър 34
 бербер 83
 касапин 68
 Петър Парлапан 72, 73
 Пешов, Иван 105
 Пешов, Ненчо 30
 Пигулев, Петар (П. Пигулев, Петраки
 Пигулев) 22, 44, 50
 Поломски, Марко 134
 поп Ангел 64, 65, 111, 112
 иконом 71, 91, 102, 106, 108, 109,
 110, 113, 114, 115, 116, 117, 119,
 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,
 127, 128, 129, 137, 138, 139
 поп Ангелов, Първан 88
 поп Анто от с. Бойница 87
 поп Анто от с. Горни Лом 105, 113
 поп Васил 83, 91, 105, 111
 иконом от Белоградчик 133, 134
 поп Васил от Връв 85
 поп Велко 56, 79, 88
 поп Георги 72, 76, 91, 93, 136
 поп Георгий 139
 поп Димитър 87, 105, 111
 игумен на манастира „Св. Петър“ 53
 поп Димитър от Връв 83
 поп Димитър от Татарджик 84
 поп Златкова, Мария 136
 поп Иван 79, 121, 126
 поп Иван от с. Буковец 132
 поп Иван от с. Макреш 94
 поп Иван поп Игнатов 23, 47
 поп Йован 56, 72, 91, 111
 поп Йон 77, 84, 115
 иконом 48, 116, 117, 119, 121, 124,
 126, 127, 129
 поп Йоника 143

поп Йон от с. Кошава 118
поп Йосиф 67
поп Констандин. *Вж. поп Костандин*
поп Константин 79, 84, 94
поп Константин от Кошава 85, 86
поп Костадин
иконом 102
поп Костандин 64, 65, 71, 91, 106, 108,
109, 110, 111, 113, 114, 117, 120,
122, 124, 125, 126, 128, 129
поп Лило 83, 84
поп Марин 143
поп Мито от с. Старопатица 106
поп Михаил 28, 33
поп Неделко
иконом от Лом 124
поп Неделко от Белоградчик 49, 84, 88,
89, 90
поп Ника от с. Брегово 98
поп Никола от с. Ново село 89
Попов, Васил 105
Попов, Георгий Ж. 95
Попов, Димитър
учител 96
Попов, Ив. Н. 21, 39, 60, 68, 71, 84, 85,
86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 97, 106,
107, 108, 109, 110, 113, 114, 140
Попов, Мито 122
Попов, Николо Г. 147
Попов, Петко 140
Попов, х. Камен 41, 43, 45, 47
поп Петар 111
поп Петър от с. Гънзово 93
поп Първан 105
поп Рачо 105
поп Рачо от с. Бойница 83, 86, 87
Попрядан, Ница 98
поп Ристо 91
поп Ристо Йон 111
поп Спас от с. Старопатица 95
поп Стан 83
поп Станку от с. Брегово 98
поп Станчо 105, 111

поп Тодор от с. Извор 132
поп Христо 70, 83, 93, 118
поп Яни 53, 54
Предов, Димитър 103
Предов, Кочо 147
Продан, Станку 98
Пуцалей, Пътро 98, 100
Пънтов, Николчо 105
Първан. *Вж. Първан поп Ангелов*
абаджия. *Вж. Първан Станков*
Първанова, Къна 89, 114
Първанов, Драган 105, 111
Първанов, Никола 26, 29, 30, 31, 32,
33, 39, 45
Първанов, Сандул 28
Първулов, Флоро 87

Р

Радо. *Вж Радо Тавов*
Радов, Димитър 93
Радулова, Гергина 94
Раев, Стамен 125
Райов, Стамен. *Вж. Стамен Раев*
Руса 104
Русин 50, 51, 52, 55
терзия. *Вж. Русин Вълв*
Русинов, Цветко
дякон 74, 75
Руско 68
Русков, х. Генчо 41
Русков, х. Йончо 42, 44

С

Сава
курия 47, 48, 50, 51, 52, 55, 56, 57
Саво 77. *Вж. Сава Христов*
Савов, Ангел 85
Савов, Яньо 105
Саво Папуджи 60, 65, 71, 112
Санда 80, 81
Севастаки. *Вж. Севастаки Ив.*
Гънзовянов
Севастица 68

- Симеон 58
 абаджия 69
 протосингел 25, 26
 Симов, Начо 42
 Соколов, Свилен 56
 Спас 66
 Стайков, Петър
 писар 48, 57
 Стаменов, Георги 43, 45, 47, 105, 111
 Стаменов, Дина (Динул Стаменов) 120,
 131
 Стан 70, 90
 Стана 98
 Станка 98
 Станкова, Стана 99
 Станков, Георги 43
 Станков, Петар 137
 Станков, Първан (х. Първан Станков)
 25, 41, 44, 95, 109, 111, 140, 147,
 148
 Станков, Стоян 130
 Стан Лунгата 55
 Станова, Елена 46, 137
 Станова, Стана 139
 Станова, Станка 137
 Станов, Димитру
 пандар 87
 Станов, Йон 122
 Станов, Митар 24
 Станов, Стан 80, 147
 Станоев, Кръсто 84
 Стефанов, Йоцо 138
 Стефанов, х. Тодор (х. Тодор
 Стефанович, Теодар Стефанов)
 21, 55, 60, 64, 107, 109, 111, 115,
 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124,
 125, 126, 127, 128, 129, 137, 138,
 139, 142, 143, 147, 148
 Стойкова, Стойка 101
 Стойков, Данийл
 папуджия 46
 Стойков, Ставри 86
 Стоян 66, 87
 бакал 66, 69, 79
 ковач 89
 терзия 67
 Стоян Казанджи 74
 Стоянова, Мария 115
 Стоянова, Митра 98, 124
 Стоянова, Стойна 91
 Стоянов, Георги 130
 Стоянов, Камен. *Вж. Стоян Каменов*
 Стоянов, Кръсто 107
 Стоянов, Лило 118
 Стоянов, Митар 25, 147
 Стоянов, Митар [друг] 147
 Стоянов, Николо 26
 Стоянов, Панто 147
 Стоянов, Петар 140
 Стригарский, Петко 99
 Сулейман
 тютюнджия 27, 38, 41
 Сулейман Ломлия (Ломлията Сулейман,
 Сулейман Лому, Сулиман
 ломлията) 29, 33, 44, 49, 58, 67
 Сурдун, Иван 123
 Сърбин 50
 кръчмар. *Вж. Сърбин Петров*
 Сърбин екмекчия 31, 55
- Т**
 Тавов, Радо 104
 Таки Кондорджията 135
 Теофан
 дякон 132
 Тика 118
 Тинков, Иван 129
 Тихон
 монах от Хилендарския манастир 92
 Тодор 65
 даскал 105
 кюркчия 65, 67, 79
 член на белоградчишки казалийски
 съвет 89
 Тодоров, Андрей 105, 111
 Тодоров, Банчо 105

Тодоров, Живко 147
Тодоров, Кръсто 43, 45, 47
Тодоров, Пешо 105, 113
Тодоров, х. Цано (х. Цано Теодоров)
40, 47, 49, 53, 55
Тодорчо 29, 33
Томов, Васил 45, 47, 54, 55, 107
Томов, Тодор 111
Томов, х. Деко 109, 147, 148
Тошов, Ангел 129
Тошов, Христо 85, 116
Тошов, Цело 23
Труца, Санда 123
Гударов, Йон 98
Гърновски, Костаки Ив. 48
учител 37

У

Уженович, Стоян 96
Урзика, Димитар 98

Ф

Филипов, Кира 114, 115, 118
Филчов, Неделчо 105
Фирул, Йон 97
Флора 50
Флоро
кнез 102
Флоров, Георгаки 147
Флоров, Драган 143

Х

х. Ангелов, Александър Н. 27, 31, 45,
47, 95, 102
х. Артин 104
х. Ванко 116
х. Венедиков, Стоян
свещеник 53
х. Деко 64, 65, 67, 70, 77
абаджи 60, 116
х. Елена 55
х. Илиев, Александър 42, 147
х. Илиев, Анастас 60, 83, 84, 85, 86, 87,

90, 91, 92, 93, 106, 107, 110, 111,
114
х. Йончо 54
бояджия 79
х. Камен 109, 111, 147, 148
х. Манойл 45
х. Павел
архимандрит 34
х. Петко 65
абаджия 29
х. поп Димитър 58, 91, 101
х. поп Митрика 83
х. Първан. *Вж. Първан Станков*
Христо
дюлгер 40
кръчмар. *Вж. Христо Георгиев*
писар 28, 29, 30, 31, 33, 38, 40, 42
талигаджия 56, 66
Христов, Алекси 23
Христов, Георгий 45, 47
Христов, Петар 147
Христов, Сава 68, 69
х. Спас 77
х. Стамен 101
х. Тодор 28
х. Цано 54

Ц

Цанков, Драган 128
Цанов, Иван (Йован Цанов) 140, 144
Цано Фучеджията. *Вж. Цено*
Фучеджията
Цвета 83, 119, 137
Цветкова, Гица 115
Цветкова, Митра 124
Цветков, Денко 54, 60, 64
Цветков, Димитър 66
Цеко 132
член на белоградчишки казалийски
съвет 89
Цекова, Аница 89, 91
Цекова, Найда 113
Цекова, Стоянка 58

Цеков, Вълчо 35, 51
Цеков, Герго 147
Цеков, Стоян 91
Ценков, Петко 22
Ценова, Мика 139
Ценов, Симеон 45, 47, 147, 148
Цено Фучеджията 50, 57
Цоков, Вълчо 105
Цоков, Герго
 терзия 72
Цоков, Жико 105
Цоков, Христо 29
 куюмджия 25
Цолов, Вълчо 105
Цонко 117

Ч

Чомаков [Стоян] 128

Ш

Шишманов, Д. Е. 116

Щ

Щърбанов, Илия 105

Я

Яна 74, 75
Янаки 37, 40
Янакиева, Флора (Флора Янакьова)
 103, 104
Янев, Петър 19
Янко. *Вж. поп Яни*
Янков, Георги 51, 65
Янко Екимино 53
Янколов, Георги. *Вж. Георги Янков*
Янколов, Камен 107, 109
Яньо 36, 71
Яньовица, Петрия 71

ГЕОГРАФСКИ ПОКАЗАЛЕЦ

А

Адлие, гр. *Вж. Кула*
Адлийска кааза 26
Адлийска община 39, 101
Адлийско окръжие 102, 122
Акчар (Акчяр), с. *Вж. Арчар*
Арчар, с., Видинско 47, 50, 51, 66, 69,
77, 88, 102, 110

Б

Балей, с., Видинско 94
Бела Рада, с., Видинско 139
Белград, гр., Сърбия 50
Белоградчик, гр. 30, 48, 52, 90, 100,
102, 105, 125, 128, 131, 132, 133,
134, 137, 143, 144
Белоградчишка епархия. *Вж.*
Белоградчишка община
Белоградчишка епископия 66
Белоградчишка кааза 30, 38, 84, 132
Белоградчишка община 59, 79, 88
Белоградчишки села 59
Белоградчишко окръжие 102, 122, 140
Берковица, гр. 52, 77
Берковска община 78
Битолско окръжие 80, 139
Бойница, с., Видинско 83, 86, 87
Брегово, с. (дн. гр.), Видинско 83, 98,
102, 110, 113
Буковец, с., Видинско 79, 132
Българска митрополия. *Вж. Видинска*
митрополия

В

Велико Исково, с, Сърбия 90
Видбол, с. (дн. към гр. Дунавци),
Видинско 100
Видин, гр. 19, 20, 59, 71, 74, 82, 99,
102, 110, 112, 118, 119, 120, 124,
126, 128, 129, 135, 139, 140

Видинска епархия 103, 110, 128, 131
Видинска кааза 26, 48, 63, 102, 115
Видинска митрополия 72, 83, 86
Видинска община 52, 60, 61, 64
Видински села 59
Видинско окръжие 102, 103
Вилно, гр. (дн. гр. Вилнюс, Литва) 134
Влашко 137
Водна, с. Видинско 94
Воднянци, с., Видинско 119
Войници, с., Монтанско 119
Враца, гр. 126, 127
Връв, с., Видинско 83, 85, 102, 103,
104, 120

Г

Газибаир, кв. във Видин 28, 30, 34, 99,
102, 138
Гайтанци, с., Видинско 83
Галичник, с., (дн. в Македония) 19
Големаново, с., Видинско 122
Големий Ясеновец, с. (дн. с. Велики
Ясеновац, Сърбия) 117
Гомотарци, с., Видинско 59, 102, 120,
131
Горна Вереница, с., Монтанско 119
Горни Лом, с., Видинско 113
Градсков, с. (дн. с. Градсково, Сърбия)
117
Грамада, с. (дн. гр.), Видинско 99, 101
Гръчанското
местност 36
Гузелия, с. (дн. с. Пешаково), Видинско
53, 139
Гънзово, с. (дн. с. Гъмзово), Видинско
76, 93, 98, 102, 123
Гърци, с. (дн. с. Градец), Видинско 67,
89, 102, 140, 142

Д

- Дебърски манастир 94
Делейна, с., Видинско 98, 100, 117,
130, 144
Динковица, с., Видинско 28, 30, 33, 36,
37, 38, 71
Долна Вереница, с., Монтанско 119
Долни Бошняк, с. Видинско 97

Ж

- Жеглица, с., Видинско 79

З

- Зографски манастир 53

И

- Ивановци, с., Видинско 52
Извор махала, с., Видинско 122
Извор, с., Видинско 132
Иново, с., Видинско 35, 66, 74, 75
Иран махала, кв. във Видин 43, 85

К

- Калафатско окръжие 85
Каленица махала, кв. във Видин 85
Калфа махала, кв. във Видин 102
Керч, гр. (дн. в Украйна) 128
Кирим бег, с. (дн. с. Покрайна,
Видинско) 59, 102, 124
Костичовци, с. Видинско 115
Костур, гр. (дн. гр. Кастория, Гърция)
80, 81
Кошава, с., Видинско 85, 86, 115, 118,
124
Кошарник, с. (дн. към гр. Монтана) 119
Крайова, гр. (дн. в Румъния) 66
Крива бара, с., Монтанско 124
Крушево, с. (дн. гр.), Македония 139
Кукуш, гр. (дн. гр. Килкис, Гърция) 34
Кула, гр. 48, 59, 83, 94, 95, 99, 106, 111,
114, 116, 128, 140
Кумбаир, кв. във Видин 24, 65, 69, 80,
83

Кутига

- местност край Видин 142
Кутловица, с. (дн. гр. Монтана) 119
Кутово, с., Видинско 124, 143
Кюстендил, гр. 67

Л

- Лагошевци, с., Видинско 83
Лом, гр. 20, 23, 26, 30, 31, 33, 48, 52,
59, 102, 111, 112, 128
Лом паланка, гр. *Вж. Лом*
Ломска кааза 20
Ломска община 20, 35, 39, 52, 77, 78, 79
Ломско окръжие 102

М

- Македония, геогр. област 80
Макреш, с., Видинско 94, 122
Малий Ясеновец, с. (дн. с. Мали
Ясеновац, Сърбия) 117
Малорад, с., Врачанско 113
Мелница, с. (дн. в Македония) 59
Мокран, с. (дн. с. Мокранье, Сърбия)
85
Мокрен, с., Калафатско 85
Молалия, с. (дн. с. Дружба), Видинско
53
Мусумане, с. (дн. с. Генерал Мариново),
Видинско 53, 55, 71, 72, 139

Н

- Неговановци, с., Видинско 98, 117
Неготинско окръжие 85
Нистор махала, кв. във Видин 85
Новата махала, кв. във Видин 23, 77, 85
Ново село, с., Видинско 89, 97, 98, 102,
104, 110, 113, 122, 123, 130
Новоселци, с., Видинско 19
Нусредин махлеси, кв. във Видин 45

О

- Орещец, с., Видинско 37
Острокапци, с., Видинско 122

П

Пеко махала, кв. във Видин 102
Пирот, гр. (дн. в Сърбия) 132
Пловдив, гр. 143
Прилепско окръжие 59

Р

Ракитница, с., Видинско 97
Раковишки метох 33
Ралчо махала, кв. във Видин 57, 72, 85,
102, 119, 124
Расово, с., Монтанско 77
Раяновци, с., Видинско 74
Ружинци, с., Видинско 113
Рупци, с., Видинско 129, 139
Русе, гр. 48, 82, 144
Русенска община 49
Руска Полша 134
Русчук, гр. *Вж. Русе*
Ряховска кааза 113

С

Салаш, с., Видинско 113
Свищов, гр. 144
Сланотрън, с., Видинско 87, 131
Смърдан, с. (дн. към с. Иново),
Видинско 22
Софийска епархия 128
София, гр. 30
Старопатица, с., Видинско 95, 106
Студено Буче, с., Монтанско 119
Сърбия 90, 138, 140

Т

Татарджик, с. (дн. с. Слана бара),
Видинско 46, 75, 84, 102
Татар махала, кв. във Видин 72, 73
Ташкюприя, район около днес
несъществуващ каменен мост във
Видин 34, 65, 80
Темешвар, гр. (дн. гр. Тимишоара,
Румъния) 126

Тияновци, с., Видинско 140
Тополовец, с., Видинско 97
Търговище, с., Видинско 132

Ф

Феделеш махала, кв. във Видин 57, 72,
85, 137, 142
Фенер, кв. в Цариград 103
Флорентин, с., Видинско 87

Х

Хаджи Спас махала, кв. във Видин 71,
80, 85, 102
Халваджии, с. (дн. с. Майор Узуново),
Видинско 54, 90
Хана. *Вж. Видбол*
Хилендарски манастир 80, 92

Ц

Цариград, гр. (дн. гр. Истанбул, Турция)
20, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 38, 39,
41, 44, 45, 48, 49, 52, 53, 56, 80,
82, 89, 94, 104, 132, 133, 134
Циганската махала, кв. във Видин 41,
42, 85
Чорлево, с. (дн. към с. Дреновец),
Видинско 23

Ч

Чунгурус, с. (дн. с. Винарово),
Видинско 79, 98, 102

Ш

Шеф, с. (дн. с. Антимово), Видинско
101, 102, 137
Шипиково, с. (дн. в Сърбия) 116, 117

Я

Яньо махала, кв. във Видин 102

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

г. г.	–	господа
г.	–	господин
г-да	–	господа
г-н	–	господин
гр.	–	гроша
ДА	–	Държавен архив
дн.	–	днес
ИДА	–	Известия на държавните архиви
ИИИ	–	Известия на института по история
ИМСЗБ	–	Известия на музеите в Северозападна България
ИНВ–В	–	Известия на Народния музей – Варна
ИПр.	–	Исторически преглед
кв.	–	квартал
НБКМ–БИА	–	Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Български исторически архив
о.	–	отец
пр.	–	прочие
с. г.	–	същата година
х.	–	хаджи

ТЕФТЕР НА ДЕЛАТА:
ПРОТОКОЛНА КНИГА НА
ВИДИНСКАТА ЦЪРКОВНО-НАРОДНА ОБЩИНА
1870–1880

Българска
Първо издание

Съставители:
Митко Лачев
Мария Новакова

Рецензенти:
проф. д.и.н. Надя Данова
д-р Милена Тодоракова
Художник на корицата:
Жеко Алексиев

Формат 70×100/16
Печатни коли 10,5

Печат: Симолини

Първият български екзарх Антим I, Видински митрополит. 1872 г.
ДА – Видин, ф. 10Ж, оп. 2, а. е. 233

пришественният мѣ Еммануилъ Църковенъ въ 1871 и въ
 отъ брашвенския мѣ Жена въ и отъ останалите въ
 рѣсии Църковни даде отъ него гроша 480

т.е. вѣрсии отъ Св. Св. Св. на Нара въ вѣсакъ.
 Днесъ дадохме отъ община Каса на боре рина
 мустафа бѣлградий за баба бона шесту твърдесе
 Каса и записъ гроша 30.

Дадохме на Христо буре рина за саръ на баба
 Велика та бѣжа за гроша 24.

Днесъ дадохме на Христо писаръ ерѣзо гадимъ
 на талку записъ до Пимитрѣв денъ гроша 1020
 приеъ и отъ вѣрсията на Т. Блава за магазинъ
 отъ Каса и отъ вѣрсията на Т. Блава ^{до 26. 3. 1872} за магазинъ гроша
 190 и на сѣне сѣ мѣтар сѣ за магазинъ на мѣ записъ
 мене мѣ мѣ

Мартъ 5

Днесъ приеже отъ Терсукій-а Еснаръ ерѣзо записъ дете гадимъ
 ствуватъ на Църквата Св. Димитрѣ гроша петъ амлади и двѣте и шесте
 сѣте и два и пѣтъ 5262:20

Дадохме на Т. на Цхо Кева за Терсукій-а Еснаръ узанъ та дадохме
 А. Блѣж. Антимъ бѣжар. Екзархъ на поше грошъ осамтотинъ и два 8062

Дадохме на Т. на Цхо Кева и на Партмѣрехий-а Еснаръ узанъ та дадохме
 Каса на К. Бл. Ан. Бл. Екзархъ на поше гроша осамтотинъ и два 8062

- 19 -

Дадохме на А. Цано Мезоравъ за разноскиае дете сѣ направилъ се
 угоденъ то на Деуцалатнае хемъ дейдоа отъ Цериградъ за Екзархъ
 гроша шестъ и сѣте и сѣданъ сѣте и сѣданъ и дѣла сѣ саръ 1171:10

Днесъ приеже отъ Цхо Кева ерѣзо гадимъ мѣ узанъ за Тер
 сукій-а Еснаръ гроша петъ осамтотинъ и приеже сѣте и петъ гроша 535

Записи от 12 февруари, 5, 6, 8 и 19 март 1872 г. за разходите на общината. Отчитат се сумите, дадени като помощ на новоизбрания екзарх Антим I, както и тези за посрещането на депутацията, пристигнала от Цариград. ДА - Видин, ф. 10К, оп. 2, а. е. 24, л. 12

Редовно заставаніе отъ 1875 февруарій

Помъ Константинъ отъ Кошавъ, който е Англичанецъ по правилата, който и редишева православната църква, да направише, ще купи една оца воска на Кошавската църква.

Да се пише до административния казначейски съветъ, за работата, която се е случила между административния и единия колтар отъ Бейшица и да има се казаре въ забѣлѣния, защото други тарифи подобни работи да не се повтораватъ.

Въ днешното заставаніе, за въздарието на подобни работи, направихъ една тарифа, по която ще се държатъ градскыя свещеници при зимасеното на тарифа да разминатъ своя свещеностивел. Това е следующата:

1. Сераво за сурѣва за стощан. здравы	гр. тар.
2. За еснарски тарасиас	50 "
3. Момитва вода	3 "
4. За прещеніе дѣца	10 "
5. Четиредесетница	3 "
6. 1° Англичане	25 "
7. 2° и 3° Англичане	50 "
8. За Нишанѣ	10 "
9. За освещеніе масло	3 "
10. Вососвѣтѣ	1 "
11. Цомана	2:20
12. отъ ст. овѣваніе агне	1
13. На браніе лозе	1

Протокол от заседание на Видинския епархийски съвет с тарифа за службите на градските свещеници. 7 февруари 1875 г. ДА – Видин, ф. 10К, оп. 2, а. е. 24, л. 37 гр.

Протозре въ Цариградъ въ шестидеъ станамо отъ
 няколко Болгари събрани, резултатитъ на което
 било подаването на Екзарха прошение, съ което съ-
 ществуванието на Екзархийския съветъ е обявено
 ва незаконно и сърочно влята му неможатъ
 да бъдатъ освободени и помисле такава
 послѣдъвка отъ страна на риденото събрание, ка-
 то главната целъ е да расклати Екзархийцита, е
 впречителна, то съ рани да е протестира.

Представяе отъ Невърския манастиръ Тро-
 имнакъ Арсени, съ писмо отъ Екзарха, съ което
 ед чинуватъ митрополититъ на Епархийтъ
 да позоватъ на Кладнакъ Горомонакъ да събра
 шимостивка, да манастиръ, да това и съ рани
 да му е даде набадара.

Ръководство за слушане отъ 1875 май 27.

Проглаше се писмото отъ ~~XX~~ читанското
 настоятелство, съ което Епархийския
 Съветъ да издига се да пообсрди иже рана
 та да чинуватъ настоятелитъ да чинуватъ
 та година 1875-76 новы чинове, съ в кач-
 то Епархийския Съветъ кама рч, да добре
 да отсврени Г. Пестеръ Микова, и мвсвотитъ
 да е, да мвкни съ другъ, изоранъ то кагана ка
 тайното шасотдаване.

Протоколи на Видинския епархийски съвет от 16 и 27 май 1875 г.
До Видин са достигнали слухове за събранието на противниците на Антим,
станало в Цариград на 2 май с. г. и епархийското ръководство
осъжда тази проява като вредна за Екзархията.
 ДА – Видин, ф. 10К, оп. 2, а. е. 24, л. 43

Ново Забвганіе отъ 1876. Мартъ 23.

Во дѣльному-то Забвганіе съ рѣшихъ тѣхъ:

1. - Почтене съ ивѣстиванъ отъ негово Преосвѣщенство Г-но Партенія, че имали саговѣдъ отъ св. Синода, да да отиде до въ Враца да урѣдваніе то на пѣкон тамашни Епархійскі работи, за тоа и най како видѣхъ, ехотѣ въ дѣльному положеніе на Епарх. работи, че е невозможно отагѣтвѣи му тѣ денъ отъ града тѣ рѣши аз да аз тѣмъ на св. Синода че не е възможно сега да отиде въ Враца, како имѣ аз условленъ и уваженіемъ, за това рѣшихъ.

Въ това рѣшеніе аз сътвори Забвганіе-то.

Узко Писмѣ икономъ Павла Ангелъ

Д. Тодорова Седина икономъ Павла Ангелъ

Јако мѣхотѣ

Канно Пановъ

Узко Вишо

Забвганіе отъ 8. Априлъ 1876. год.

Во дѣльному Забвганіе съ рѣшихъ тѣхъ:

1. - За съ тѣмъ едно прошеніе до Н. Блаженство съ кое то да му аз обдѣмъ че поради пѣкон неархитѣ слуховъ за сѣмѣданіе на Епархія тѣ съ Тору. Патриархія, мурадло е да свѣхъ Епархійскіи Представител на Сѣданъ въ Стамбула.

2. - За аз съвѣдъ тоахъ нахъ тѣмъ и на Коасти тѣ му за знаніе и тѣхъ, како тѣ на Често тѣ тѣ въ града нѣ.

Съ тѣхъ да тѣ рѣшеніе аз сътвори Забвганіе-то.

Каноническо тѣ не Често тѣ, Великад Марденскъ икономъ тѣмъ Ангелъ Павла Кошакеринъ.

Узко Писмѣ Д. Тодорова Седина Канно Пановъ

Јако мѣхотѣ

Протоколи на Видинския епархийски съвет от 23 март и 8 април 1876 г. Епархийското ръководство недоволства от изпращането на епископ Партений във Враца, тъй като в момента е много необходимо на епархията си. Съветът предлага свикването на епархийските представители в Цариград във връзка със слуховете за помирение с Патриаршията. ДА – Видин, ф. 10К, оп. 2, а.е. 24, л. 69 гр.

1877 г. апрель 30.

На Прелудие мо засегане и рѣши елизиговане:

1. Защо въ Бюро не работатъ сами съ своите работници и не си изпратяватъ вѣстива на оная тѣхническа служба за да работатъ сами, а не да работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

2. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

13 април 1877 г.

На Прелудие мо засегане и рѣши елизиговане:

1. На оная тѣхническа служба работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

2. На оная тѣхническа служба работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

3. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

4. На оная тѣхническа служба работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други. Защо не работатъ сами на оная тѣхническа служба и не работатъ за други.

Келн	1880
Бенно	1264

Ваше Блаженство!

Вчера чрез съобщенията на поща се видяха на нашия по-
 община въ един святъ петъ **Предела** съ много
 велем на го събора съ надписъ: **Визинде порбадомилара**. Хи,
 къде се получават въ приобщеніе по на силите съобщеніе
 твое, пророкотъ единъ на твоя казъ и много се получават,
 както извѣдовамъ твоя казъ **Визинде** отъ епархията отъ дѣто
 ни се проваждатъ твоя казъ; **Обаре** можъ чрезъ си състави
 лие покаяне, се тв прѣсѣда ни се провадени отъ епа-
 рхията на **Цариградската патриаршия**, се това и се рѣшилатъ
 да се и непроведитъ ни **Визинде**, на едно се подоста **Визинде** се не
 въ подостъ си отъ **Визинде**, се прѣсѣда ни се провадени прѣсѣдъ
 то си, ни се рѣшилатъ да се отнасятъ въ настоящето си,
 казъ **Ваше Блаженство**, да се и попоминъ, се това ни
 даде те прѣсѣдъ ни по вашите казъ... **Визинде**,
 ако се умелъ се да се отнасятъ по твоя казъ, както
 тв казъ, се рѣшилатъ, се рѣшилатъ, се рѣшилатъ.

Като отговори на неговите дѣла то
 се отговори, се рѣшилатъ **Визинде** и се рѣшилатъ.

На Ваше Блаженство

Душата казъ

Визинде **Визинде**

Писмо на Видинската община, с което се съобщава
 на Антим I за получаването на „Пределите“
 на Цариградската патриаршия. Октомври 1872 г.
 ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а.е. 1, л. 14

←
 Протоколи на Видинския епархийски съвет от 30 януари и 13 февруари 1877 г.
 Епархийският съвет решава да засвидетелства пред Антим I предаността и
 подкрепата на Видинска епархия по повод слуховете за неговото сваляне от
 екзаршеския престол.

ДА – Видин, ф. 10К, оп. 2, а.е. 24, л. 72

Ваше Благовродіе!

Извѣстна на свѣту Ваша справедлива и готовность за да паносите на рѣшѣте си ни даватѣ свобода, та да видѣе паносите, да благоволите си да поурядитѣ прѣдъ Негово Блаженство наше Митрополитѣ, Св. Синодѣ и Экзархійскіе Соборѣ, що то да може да се даде примилно-то и справедливо удовлетвореніе на нашии ти жалобни иставаки въ мѣсна та ии отъ Н. Св. С. и Н. Св. С. за кои то, како членове на Экзархійскіи Соборѣ, видѣли да сте избѣгали.

Ваше Благовродіе, крайно ми изъзавѣ-
стите оуд ако благоволиете да ни свободите
и частно жалитѣ по кой то обѣ се изборили
жалобни дѣла, то ни упробити ти жалби
испаритѣ, како то и последствіе брахе отъ
нашии рѣшени дѣла отъ екзархійскіи
Негово Блаженство, Св. Синодѣ и Экзархійскіи
Соборѣ.

На Негово Благовродіе Господина
Н. Шванго Епископа Пенчовича.

Въ Мариуполѣ.

**Писмо от Видинския епархийски съвет до х. Иванчо Пенчович за начина,
по който Св. Синод и Экзархийският съвет са приели и
разгледали молбата на видинчани за изпращане на
достоеен наместник на Антим – епископ, който да остане в епархията
поне шест години. 4 октомври 1875 г.
ДА – Видин, ф. 77К, оп. 1, а. е. 1, л. 95**

**Видин през 70-те години на XIX век.
*Рисунка на Феликс Каниц***

**Градският храм „Св. Димитър“, издигнат на мястото на старата черква.
*Пощенска картичка от колекцията на Митко Лачев***